Doelarchitectuur

Voor de landelijke voorziening van het Digitaal Stelsel Omgevingswet

Versie 3.2 concept definitief
04 november 2019

Status

Dit is de door het Bestuurlijk Overleg vastgestelde versie van de Doelarchitectuur (DA). Deze versie is afgestemd met de Visie 1.0, het Globaal Programma van Eisen voor de Landelijke Voorziening van het Digitaal Stelsel Omgevingswet (GPvE) en het Globaal Content Raamwerk (GCR).

NOOT VAN DE STELSELARCHITECT: In dit document worden letterlijke 'quotes' gebruikt uit de Visie op het Digitaal Stelsel Omgevingswet. Deze Visie is sinds haar ontstaan nog niet bijgesteld. Door voortschrijdend inzicht en implementatie aspecten kunnen gebruikte terminologie en interpretatie van deze quotes afwijken. Daar waar dit is gebeurd is dat in de lopende tekst aangegeven.

Document informatie

Revisies

Datum	Versie	Samenvatting van wijzigingen	Door
02-06-2015	0.1-0.4	Interne werkversies.	PV
02-06-2015	0.5	Compleet gemaakt en review vanuit RWS, Kadaster en RIVM op v0.4 verwerkt.	PV
12-06-2015	0.6	Review vanuit Team Digitalisering op v0.5 verwerkt.	PV
17-06-2015	0.7	review vanuit RWS, Kadaster en RIVM op v0.5 verwerkt.	PV
19-06-2015	0.8	Review vanuit Team Digitalisering op v0.7 verwerkt.	PV
03-07-2015	0.9	Review vanuit Team Digitalisering op v0.8 verwerkt.	PV
13-07-2015	1.0	Redactionele wijzigingen op v0.9 verwerkt.	PV
13-10-2015	1.1	Review vanuit RWS, Kadaster en RIVM op v1.0 en redactionele wijzigingen verwerkt.	PV
	1.2-1.4	Interbestuurlijke werkversies.	AB, JG, JvL, PdF, PV
20-04-2016	1.5	Interbestuurlijke conceptversie.	AB, JG, JvL, PdF, PV
29-04-2016	1.6	Review verwerkt.	AB
10-05-2016	1.7	Review en uitkomst nav afstemming visie, PvE en doelarchitectuur verwerkt.	AB, PV
11-05-2016	1.8	Check opmaak tbv Opdrachtgevend Beraad	PV
20-06-2016	1.81	Aanpassingen tbv impactanalyse door PDSO	Regieteam Stelselarchitectuur
12-07-2016	1.82	Aanpassingen tbv impactanalyse door PDSO (verbeterde versie)	Regieteam Stelselarchitectuur
27-09-2016	1.83	Aanpassingen tbv consultatie koepels	Regieteam Stelselarchitectuur
18-10-2016	1.9	Aanpassingen nav consultatie koepels	Regieteam Stelselarchitectuur
10-11-2016	2.0	Vastgesteld inclusief ERRATUM bij paragraaf 6.2.2 (onderstreepte tekst)	MB
23-05-2018	3.0	Conceptversie, verwerking van kadernotities, beslisnotities, BIT advies, advies Taskforce Complexiteitsreductie, detailinzichten, voortschrijdend inzicht en refinements uit Programma ADSMO	Regieteam Stelselarchitectuur
14-06-2018	3.01	Verwerking reviews, herindeling en aanpassingen structuur, nieuwe componenten/naamgeving, etc.	Regieteam Stelselarchitectuur
12-07-2018	3.06	Verwerking reviews (majors, mediors), inclusief verlaat ingestuurde	Regieteam Stelselarchitectuur
23-07-2018	3.07	Aanvullingen standaarden (STAM, STTR), terminologie check, interactie LVBB, beschrijving rollen, afstemming GPvE, structuur van het (word) document deels opgeschoond en gecorrigeerd	Regieteam Stelselarchitectuur
30-08-2018	3.08	Opmerkingen Rijk (met name RWS) en Programma verwerkt. Component OZON voor objectgericht ontsluiten van OW-besluiten toegevoegd.	Regieteam Stelselarchitectuur

30-01-2019	3.09	Opmerkingen EZK/LNV verwerkt, plaatjes aangepast, oplijning met GPvE, enkele wettelijke interpretaties opgelijnd	
08-02-2019	3.10 concept	Hele document paragraaf voor paragraaf doorgenomen met BLA's, tekstvoorstellen ingepast, verschuivingen in paragrafen voor meer logische opbouw, alle figuren herzien en kloppend gemaakt met teksten	Stelselarchitect, Regieteam Stelselarchitectuur
25-02-2019	3.10	Extra reviews gedaan bij overheden – opmerkingen verwerkt – deze versie gaat naar PR en OGB	Stelselarchitect, Regieteam Architectuur
16-05-2019	3.11 concept	Aanvullingen n.a.v. beslisnotities en GAS Samenwerken geïnventariseerd, deels verwerkt: verduidelijking 'werkingsgebied' (let op: impact op 'locatie' in CIM-OW) in 6.2.9., PONS: overnemen van regels uit oude omgevingsplannen opgenomen in 6.4.3 (oriënteren), Consequenties van de modulaire opbouw van STOP/TP (CIM-OW, CIM-OP) in 6.1.2, 6.2.10, 6.3.2 en 6.3.4, Machtigen in 6.1, 6.1.2 en 8.1.1, Unieke identificatie van informatieobjecten ingevoegd als paragraaf 6.2.5 (AKN /JOIN als standaard toegevoegd), Voorinvullen (3.7, 6.2.11, 6.3.1), Uitleg Aansluitvoorwaarden LvO's (5.1.3), Aansluitvoorwaarden als nieuwe paragraaf 6.2.15)	Stelselarchitect (input vanuit Regieteam Architectuur)
19-08-2019	3.2 concept	V01 concept aangemaakt, placeholders en opmerkingen aangebracht. Belangrijke onderwerpen: Aansluiten van bevoegd gezagen, Relaties met GCR, Federeren, Rol en belang van conceptueel informatiemodel (CIM-OW), Kaders voor zelf te ontwikkelen standaarden, Rol en positie van de Onderzoeksrapporten-index, aanscherping van Toepasbare Regels *met nieuwe plaat, Bronhouderskoppelvlak *met nieuwe plaat, Informatiesystemen van Bevoegd Gezag	Stelselarchitect , Regieteam Stelselarchitectuur
19-09-2019	3.2 concept 1	Onderwerp 'Aansluiten van bevoegd gezagen' toegevoegd (RK): veranderingen in (voorheen, versie 3.11) 3.4, 3.6, 6.2 (6.2.15), 6.3. Paragraafnummering aangepast, met name H6 (door uitbreiding van de paragraaf Aansluitvoorwaarden), Stelselknooppunt is (wederom) onderdeel van de Infrastructuur (H7)	Stelselarchitect , Regieteam Stelselarchitectuur
17-10-2019	3.2 concept 2	Opmerkingen JvL (tekstueel en structuur), teksten van AB (relatie GCR, Onderzoeksrapportageindex, Informatiesystemen bevoegd gezagen (nieuw H8))	Stelselarchitect, Regieteam Stelselarchitectuur

28-10-2019	3.2 concept 3	Teksten over Federatie, Samenwerken/zaakgericht, (beiden van PdF), figuren aangepast, sjabloonproblemen aangepakt (figuurnummering, bullets, andere vormgeving), APDSO16 toegevoegd	Stelselarchitect, Regieteam Stelselarchitectuur
31-10-2019	3.2 concept 4	Kleine wijzigingen, enkele GCR verwijzingen toegevoegd	Stelselarchitect
04-11-2019	3.2 concept 5	Laatste ronde opmerkingen en aanvullende teksten (BLA's, Lead Architect). Samenwerken: paragraaf berichtenuitwisseling herschreven om StuF/ZGF-API keuzes te ondersteunen, 3.7 Besluiten tekstueel aangepast en figuur aangepast, Patroon 'Samenwerken aan behandelen van ingediende verzoeken' (6.7.8), de functie Besluiten in 3.7 geschrapt (want bestaat slechts uit ondersteunen met informatie), figuur 14 aangepast, overige opmerkingen uit SAT verwerkt	Stelselarchitect, Regieteam Stelselarchitectuur
04-11-2019	3.2 concept def	Cosmetische aanpassingen, GCR kort benoemd	Stelselarchitect

Goedkeuringen

Dit document heeft onderstaande goedkeuringen.

Datum	Versie	Door	Rol
	0.1-0.4		
12-06-2015	0.5	Team Digitalisering EB	Review
17-06-2015	0.6	RWS, Kadaster en RIVM	Review
	0.7		
18-06-2015	0.8	Team Digitalisering EB	Review
22-06-2015	0.9	Team Digitalisering EB	Review
07-07-2015	1.0	RIO	Akkoord
13-07-2015	1.1	dgMI	Vaststelling
	1.2-1.7		
18-05-2016	1.8	Opdrachtgevend beraad	Akkoord
25-10-2016	1.9	Opdrachtgevend beraad	Akkoord
10-11-2016	2.0	Bestuurlijk Overleg	Vaststelling
23-05-2018	3.0	Concept – bij koepels en Programma	Review
23-07-2018	3.07	Concept van 3.1 dat ter vaststelling aan OGB wordt voorgelegd in september 2018	Ter vaststelling naar koepels, rijksover, programma ADSO, intern BZK t.b.v. OGB
30-08-2018	3.08	Binnengekomen opmerkingen 3.07 verwerkt – deze versie wordt het document dat de OGB in september 2018 zal vaststellen als versie 3.1.	Ter verzending aan OGB
25-02-2019	3.10	Revisie n.a.v. notities, voortschrijdend inzicht, nieuwe functies/componenten en positie van componenten in de architectuur	Ter verzending aan PR als voorportaal OGB
Mei 2019	3.11	Splitsing DSO-LV / DSO, beperking DA tot DSO-LV (vervolg op BIT toets)	Vaststelling OGB
November 2019	3.2	Verbreding van de scope: van DSO-LV naar DSO in brede zin inclusief aansluiten door/informatiesystemen van BGs (vraag vanuit Programma en BGs), aansluiting op GCR (nieuw aanvullend kaderstellend document naast GPvE en DA), federatie/samenwerking, revisies van teksten, aanvullende patronen	Vaststelling OGB

Inhoudsopgave

1 Doelarchitectuur 10
1.1 Doel van de doelarchitectuur 10
1.2 Governance 10
1.3 Leeswijzer 11
1.4 Gebruikte begrippen en afwijking van de Visie 11
2 Context en kaders 12
2.1 Omgevingswet 12
2.2 Andere wetten 12
2.3 Oorsprong: GOAL en splitsing in DSO-LV en DSO-Breed 12
2.4 Visie Digitaal Stelsel Omgevingswet 13
2.5 Globaal Programma van Eisen Digitaal Stelsel Omgevingswet 13
2.6 Globaal Content Raamwerk (GCR) 13
2.7 NORA 14
2.8 Standaarden 14
2.9 Werken onder architectuur 14
2.10 Samenhang met andere documenten 15
3 Digitaal Stelsel Omgevingswet 17
3.1 Stelsels en keten 17
3.2 Beleids- en uitvoeringsketen 17
3.3 Een Digitaal stelsel 18
3.4 Een Digitaal Stelsel voor de Omgevingswet (DSO) 19
3.5 Onderdelen van de DSO-LV 20
3.6 Interactie met de DSO-LV: informatiestromen 21
3.6.1 Van vraag naar informatie 22
3.6.2 Van idee tot indienen 22
3.6.3 Van plan tot publicatie 23
3.7 Functies van de DSO-LV per onderdeel 23
3.7.1 Functies van de Gebruikerstoepassingen 23
3.7.2 De functies van ‘Informatie uitwisselen’ 25
3.7.3 De functies van ‘Informatie beschikbaarstellen’ 25
3.8 Positie van Informatiesystemen van bevoegd gezag 25
3.9 Positie van de e-Overheid bouwstenen 26
3.10 De positie van Leveranciers van informatie over de fysieke leefomgeving 26
4 Eigenschappen en uitgangspunten van de DSO-LV 27
4.1 Eigenschappen DSO-LV 27
4.2 Uitgangspunten 27
5 Bedrijfsarchitectuur 30
5.1 Organisatie 30
5.1.1 Omgevingswet 30

5.1.2 Betrokken partijen 30
5.1.3 Leveranciers van omgevingsinformatie (LvO's) en bronhouders 30
5.1.4 Stelselverantwoordelijk 31
5.1.5 Ketenverantwoordelijk 32
5.1.6 Afgeleide principes Organisatie 32
5.2 Producten en diensten 34
5.2.1 Afgeleide principes Producten en diensten 34
5.3 Processen 35
5.3.1 Afgeleide principes Processen 35
6 Informatiearchitectuur 37
6.1 Gebruikers, gebruikerstoepassingen en componenten 37
6.1.1 Gebruikers 37
6.1.2 Gebruikerstoepassingen en componenten 37
6.1.3 Archiveren en duurzame toegankelijkheid 39
6.1.4 Afgeleide principes Gebruikers, gebruikerstoepassingen en componenten 40
6.2 Informatieuitwisseling en standaarden 42
6.2.1 Informatie in de DSO-LV 42
6.2.1.1 Informatie over de fysieke leefomgeving 42
6.2.1.2 Aanvraag en melding 42
6.2.1.3 Overheidspublicaties 42
6.2.1.4 Toepasbare Regels 42
6.2.2 Standaarden in de DSO-LV 43
6.2.3 Semantische standaarden voor het beschrijven van semantiek 43
6.2.4 Informatiemodellen voor het beschrijven van informatie 43
6.2.5 Identificatie van informatieobjecten 44
6.2.6 Technische uitwisselstandaarden voor het beschrijven van informatieuitwisseling 44
6.2.7 Standaarden voor het beschrijven van meet- en rekenmodellen 44
6.2.8 Standaard voor Aanvragen en Meldingen (STAM) 44
6.2.9 Standaard voor Officiële Publicaties (STOP) en ToepassingsProfielen voor besluiten (TP) 44
6.2.10 Dynamiek en flexibiliteit in het toepasbaar maken van regels 47
6.2.11 Standaard voor Toepasbare Regels (STTR) 47
6.3 Afgeleide principes Informatie (Berichten en gegevens) 47
6.4 Afgeleide principes Informatieuitwisseling 48
6.5 Afgeleide principes Standaardisatie 49
6.5.1 Dynamiek in de keten 50
6.6 Aansluitvoorwaarden 51
6.6.1 API- en URI-standaarden 51
6.6.2 De samenhang tussen Diensten, Producten en Zaken 51
6.6.3 Federatieve opslag van informatie 52

6.7 Uitleg van enkele interactiepatronen 52
6.7.1 Tonen en uitvoeren van Toepasbare regels 52
6.7.2 Aanleveren van aanvragen, meldingen en informatieplichten via systemen van derden 53
6.7.3 Uitwisseling en validatie van berichten op basis van de STAM standaard 53
6.7.4 Het opstellen, aanleveren en verwerken van (wijzigings-)Besluiten 54
6.7.5 Gebruik van begrippen – rol van de Stelselcatalogus 55
6.7.6 Oriënteren 57
6.7.7 Het gebruik van de Onderzoeksrapporten-index 57
6.7.8 Samenwerken bij het behandelen van ingediende verzoeken 58
7 Infrastructuur 59
7.1 Stelselknooppunt 59
7.2 e-Overheid bouwstenen 60
8 Informatiesystemen bij het Bevoegd Gezag 62
8.1 Van plan tot publicatie 62
8.2 Van idee tot aanvraag 63
8.3 Van vraag tot informatie 63
9 Overige aspecten 65
9.1 Beveiliging en privacy 65
9.1.1 Identificatie, Authenticatie en Autorisatie, Machtigen 66
9.1.2 Afgeleide principes Beveiliging & Privacy 66
9.2 Archivering en Duurzame toegankelijkheid 67
9.3 Tijdreizen 67
9.4 Open data en fair use 68
10 Bijlage A: Vindplaats documenten 69
11 Bijlage B: Overzicht wetten 70
12 Bijlage C: Uitgangspunten digitaal stelsel uit visie document v1.0 71
13 Bijlage D: Basis- en afgeleide principes uit NORA 72
14 Bijlage F: Overzicht standaarden 74
15 Bijlage G: Regels op maat en begrijpelijk 76
15.1 Inleiding 76
15.2 Regels 76
15.3 Doelgericht 76
16 Bijlage H: Werken onder architectuur 78
16.1 Aanleiding 78
16.2 Doel van architectuur 78
16.3 Architectuur documenten 78
16.4 Werking architectuur documenten 79
16.5 Gekozen opzet vasthouden 80
16.6 Betrokkenheid opdrachtgever 80
16.7 Top down sturing architectuur 81
16.8 Bottum up bijstellen architectuur 81

16.9 Overleg over architectuur 82
16.10 Communicatie over Architectuur en kaders 82
17 Lijsten en index 83

Met geel gemarkeerde tekst in dit document betekent: onderwerp van nader onderzoek in o.a. definitiestudies. Besluitvorming over mogelijke scopewijzigingen die hieruit voortvloeien vindt plaats in het interbestuurlijk Opdrachtgevend Beraad en in het Bestuurlijk Overleg.

1 DOELARCHITECTUUR

Dit hoofdstuk beschrijft doel en governance van de doelarchitectuur.

1.1 DOEL VAN DE DOELARCHITECTUUR

Het doel van de doelarchitectuur is het beschrijven van de globale opzet (architectuur) van het Digitaal Stelsel Omgevingswet. Met betrekking tot het digitaal stelsel wordt onderscheid gemaakt tussen enerzijds de landelijke voorziening (aangeduid als DSO-LV) en anderzijds het geheel van het Digitaal Stelsel Omgevingswet (aangeduid als DSO) dat bestaat uit de DSO-LV én de systemen die op een of andere manier interactie hebben met de DSO-LV, zoals systemen van bevoegde gezagen, van leveranciers van omgevingsinformatie, van softwareleveranciers en van landelijke bouwstenen van de Nederlandse overheid.

De DSO-LV is een stelsel. Een stelsel bestaat uit een aantal (functioneel afgebakende) componenten die samenwerken om bredere functionaliteit te bereiken. Er wordt (her-)gebruik gemaakt van reeds bestaande componenten, zoals DigiD. Aan de andere kant zullen de componenten binnen DSO-LV zich moeten inpassen in het bredere stelsel van de Nederlandse Overheid: ze moeten breder inzetbaar kunnen zijn dan alleen maar voor de Omgevingswet. Zo ontstaat in feite een ecosysteem rondom de DSO-LV.

Dit document beschrijft de architectuur van de DSO-LV uitgaande van de rol en positie daarvan in het DSO als het gehele ecosysteem. De architectuur van de andere systemen in het ecosysteem, zoals de systemen bij de Bevoegd Gezagen, is hier niet beschreven. Hiervoor verwijzen we graag naar de resultaten uit de diverse UIVO (Uitvoering Informatie Voorziening Omgevingswet) trajecten en met name UIVO-i (interbestuurlijk).Wel worden de kaders beschreven van het aansluiten van systemen van Bevoegd Gezagen op de DSO-LV.

Dit document (deze architectuur) omvat de oplossingsrichting, keuzes en kaders voor de realisatie van het eindbeeld van het DSO zoals initieel beschreven in het document ‘Visie Digitaal Stelsel Omgevingswet’en de latere notitie van de TaskForce. De Visie beschrijft op hoofdlijnen zowel het ‘waarom’ als het ‘wat’. Het Globaal Programma van Eisen (GPvE) bevat de nadere uitwerking van het ‘wat’. Het GCR (Globaal Content Raamwerk) beschrijft de informatie van het stelsel, de zogenaamde ‘content’. De Doelarchitectuur (DA) beschrijft het ‘hoe’. Het GPvE, de DA en het GCR vormen samen het richtinggevend kader voor de verdere uitwerking van het ‘wat’ en het ‘hoe’.

De rol van de DSO-LV in de uitvoering van de processen van de Omgevingswet is een ondersteunende. De daadwerkelijke dienstverlening wordt verzorgd door gemeenten, waterschappen, provincies en het rijk (ministeries= departementen en haar uitvoerende organen).
De DSO-LV grijpt niet in op de digitalisering binnen de betrokken organisaties, maar geeft wel richting aan de interactie van hun systemen met de DSO-LV als onderdeel van het hele ecosysteem.

1.2 GOVERNANCE

De opdrachtgever voor de implementatie van de Omgevingswet is het interbestuurlijk opdrachtgevend beraad, afgekort OGB. De doelarchitectuur stelt de opdrachtgever in staat om, in overleg met relevante partners en partijen, keuzes te maken over de globale opzet (architectuur) van de DSO-LV. Om de vastgestelde oplossingsrichting, keuzen en kaders, oftewel om de ontworpen opzet vast te houden, behoeven de architectuur documenten van de volgende fase de instemming van of namens de opdrachtgever. In de loop van de tijd zullen omgeving, (digitale) mogelijkheden, inzichten en behoeften veranderen. De standaarden en de interacties in en van de DSO-LV zijn stabiel (‘robuust’), de functionaliteit (die door de componenten wordt ingevuld) zijn wendbaar en veranderlijk (‘dynamisch’).

1.3 LEESWIJZER

Na dit inleidende hoofdstuk worden in hoofdstuk 2 de context en kaders voor de doelarchitectuur beschreven. Hoofdsuk 3 geeft een overzicht van de opzet en werking van de DSO-LV. Hoofdstuk 4 beschrijft de eigenschappen en de uitgangspunten voor de DSO-LV. In hoofdstuk 5 wordt de bedrijfsarchitectuur beschreven, in hoofdstuk 6 volgt de informatiearchitectuur. Hoofdstuk 7 beschrijft de benodigde infrastructuur en tot slot wordt in hoofdstuk 8 ingegaan op beveiliging en privacy als pijlers voor een betrouwbare dienstverlening.

1.4 GEBRUIKTE BEGRIPPEN EN AFWIJKING VAN DE VISIE

De in dit document gebruikte begrippen en de betekenis ervan zijn opgenomen in bijlage 9.1 bij de Visie.

Enkele termen wijken af van de (in dit document letterlijk aangehaalde delen uit) de Visie. Dit komt door voortschrijdende inzichten tijdens de vertaling van Visie naar deze Doelarchitectuur. De volgende begrippen worden in dit document gebruikt:

- Omgevingswetbesluiten: besluiten die vallen onder de Bekendmakingswet en de Algemene wet bestuursrecht en die zijn genomen in het kader van de Omgevingswet.
- Omgevingswetdocumenten: omgevingswetbesluiten en andere informatie in het kader van de Omgevingswet (bv. een geluids- of bodemkwaliteitskaart).
- Informatie over de fysieke leefomgeving: containerbegrip voor alle informatie over de fysieke leefomgeving die context en uitleg geeft over de regelgeving.

2 CONTEXT EN KADERS

Dit hoofdstuk beschrijft de context en kaders voor de doelarchitectuur.

2.1 OMGEVINGSWET

Met de Omgevingswet en bijbehorende uitvoeringsregelgeving streeft de regering vier verbeterdoelen na:

1. Vergroten van de inzichtelijkheid, de voorspelbaarheid en het gebruiksgemak van het omgevingsrecht.
2. Bewerkstelligen van een samenhangende benadering van de fysieke leefomgeving in beleid, besluitvorming en regelgeving.
3. Vergroten van de bestuurlijke afwegingsruimte door een actieve en flexibele aanpak mogelijk te maken voor het bereiken van doelen voor de fysieke leefomgeving.
4. Versnellen en verbeteren van besluitvorming over projecten in de fysieke leefomgeving.

In de Omgevingswet worden het DSO en de DSO-LV wettelijk vastgelegd. In de Omgevingswet is vastgelegd dat de DSO-LV twee functies heeft: één voor het ontsluiten van informatie over de fysieke leefomgeving (omgevingsvisies, omgevingsplannen, enz.) en één voor het indienen van aanvragen, meldingen, informatieplichten en andere berichten. Verder staan in de Omgevingswet regels over het al dan niet aan een ieder beschikbaar stellen van gegevens. De vindplaats van de Omgevingswet is opgenomen in bijlage A.

2.2 ANDERE WETTEN

Op het DSO zijn, naast de Omgevingswet, nog een aantal andere wetten van toepassing. Voor de DSO-LV is een selectie van relevante wetten gemaakt en opgenomen in bijlage B. Deze lijst is niet limitatief.

2.3 OORSPRONG: GOAL EN SPLITSING IN DSO-LV EN DSO-BREED

In de architectuurstudie en programmadefinitie GOAL (Gegevensvoorziening Omgevingswet voor Activiteiten in de Leefomgeving) is in 2014, mede op basis van de business case, geconcludeerd dat voor de digitale ondersteuning van de uitvoering van de Omgevingswet gekozen zou moeten worden voor een Digitaal Stelsel Omgevingswet. De programmadefinitie voegt daar aan toe dat dit DSO vanuit een overzichtelijke architectuur gerealiseerd moet worden. In een bijlage bij programmadefinitie GOAL, het ‘architectuurdocument GOAL’, is de architectuur van het DSO op hoofdlijnen geschetst. De uitwerking in het architectuurdocument GOAL is gebaseerd op een analyse van de (digitale) processen en de informatiebehoefte. Het architectuurdocument GOAL schetste de eerste opzet van het DSO, in deze doelarchitectuur wordt deze opzet verder uitgewerkt. De vindplaatsen van de programmadefinitie en het architectuurdocument GOAL zijn opgenomen in bijlage A.

In 2017 heeft naar aanleiding van een BIT toets en Taskforce werkgroep (Rapport complexiteitsreductie) een wijziging van scope en daarmee ook van naamgeving plaatsgevonden. Het originele Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) werd opgesplitst: het DSO als geheel en de DSO-Landelijke Voorziening (DSO-LV) die aangeeft welke onderdelen landelijk moeten worden ontworpen en ontwikkeld. Met het DSO wordt aangegeven welke processen, informatietechnische zaken en systemen decentraal (bijvoorbeeld bij de decentrale overheden) moeten worden geregeld, ontworpen en gebouwd. Deze zaken zijn wél van belang voor de totale werking van de digitaliseringsopgave en de keten, maar vormen geen onderdeel van de DSO-LV.

2.4 Visie Digitaal Stelsel Omgevingswet

Uit Visie pag. 9

Visiestatement

In 2024 ondersteunt het Digitaal Stelsel Omgevingswet gebruikers optimaal bij de uitvoering van processen voor planvorming, vergunningverlening en toezicht en handhaving via kwalitatief goede informatie op het gebied van de fysieke leefomgeving. Het DSO levert integraal inzicht en overzicht voor de gebruikers en maakt het mogelijk dat (besluitvormings)processen sneller en beter voorspelbaar verlopen.*

Met een metafoor is het Visiestatement van het DSO als volgt te verwoorden: Met één klik op de kaart weet de gebruiker welke regels er binnen een bepaald gebied van kracht zijn en kan daar ook gegevens over de fysieke omgevingskwaliteit raadplegen.

Uit Visie pag. 11

De digitalisering ondersteunt de uitvoering van de Omgevingswet en helpt de verbeterdoelen van deze wet te realiseren. Het Digitaal Stelsel Omgevingswet is daarbij een belangrijk onderdeel. Het is een basis voor alle bevoegd gezagen, die daarnaast ook de eigen informatiesystemen moeten hebben en aansluiten.

Uit Visie pag. 21

Kaders en uitgangspunten van het stelsel

Er zijn vier clusters van richtinggevende uitgangspunten gedefinieerd voor de ontwikkeling en het beheer van het digitaal stelsel. Deze uitgangspunten zijn aanvullend op het wettelijk kader, het bestuursakkoord en het financieel akkoord:

A. Het DSO stelt de gebruiker centraal
B. Het DSO wordt gecontroleerd en toekomstgericht ontwikkeld
C. Het DSO is betrouwbaar en toegankelijk
D. Het DSO wordt onder architectuur ontwikkeld

De vindplaats van de visie is opgenomen in bijlage A. De uitgangspunten voor het digitaal stelsel uit de visie zijn opgenomen in bijlage C.

2.5 Globaal Programma van Eisen Digitaal Stelsel Omgevingswet

Het globaal programma van eisen beschrijft op het hoogste niveau de gebruikerseisen. Daarin zijn zoveel mogelijk de requirements die de betrokken organisaties via de verkenningen informatie voorziening Omgevingswet (VIVO's) hebben 'opgehaald', meegenomen. De vindplaats van het globaal programma van eisen is opgenomen in bijlage A.

2.6 Globaal Content Raamwerk (GCR)

De informatie in het DSO domein is beschreven in het Globaal Content Raamwerk, GCR.

2.7 NORA

De Nederlandse overheid referentie architectuur (NORA) is het architectuur kader voor het DSO. De NORA kent tien basisprincipes en 38 daarvan afgeleide principes. Vanwege de leesbaarheid zijn in de doelarchitectuur alleen principes opgenomen die bepalend zijn voor de realisatie van de DSO-LV. De basis- en afgeleide principes uit de NORA zijn opgenomen in bijlage D.
De opbouw van de doelarchitectuur volgt het 9+2-vlaksmodel van de NORA. In deze versie van de doelarchitectuur is het aspect beheer niet beschreven. De vindplaats van de NORA is opgenomen in bijlage A.

2.8 STANDAARDEN

Overheden zijn verplicht de toepassing van de open standaarden die op de lijst met 'pas toe of leg uit'-standaarden staan, bij aanschaf en ontwikkeling van digitale voorzieningen te eisen (‘pas toe’). 'Pas toe of leg uit'-standaarden zijn open standaarden waarvoor breed draagvlak bestaat, maar die nog niet breed geadopteerd zijn. Daarom hebben deze standaarden de status van 'pas toe of leg uit'. Daarnaast wordt overheden aanbevolen de open standaarden die op de lijst met gangbare standaarden staan, toe te passen. Bij gangbare open standaarden gaat het om standaarden die al wel breed geadopteerd ('de facto') zijn of standaarden die veelbelovend zijn.

Het doel is dat overheidsorganisaties voorafgaand aan aanschaf en ontwikkeling beide lijsten (laten) langslopen om na te gaan welke standaarden op een aanschaf of ontwikkeling van toepassing zijn. Voor de DSO-LV is op basis van deze doelarchitectuur een eerste selectie van relevante standaarden gemaakt en opgenomen in bijlage F. Deze lijst is niet limitatief.

Voor het digitaal stelsel Omgevingswet worden nieuwe standaarden ontwikkeld die het volgende ondersteunen:

- Het modelleren, aanleveren en afnemen van gegevens over omgevingswetdocumenten, publicatie van omgevingswetdocumenten en consolidatie van omgevingswetdocumenten.
- Het modelleren, aanleveren en afnemen van gegevens over toepasbare regels.
- Het modelleren, aanleveren en afnemen van gegevens over aanvragen, meldingen en informatieplichten.

Deze standaarden voldoen (waar relevant) ook aan de eisen voor 3D en de stelseleigenschap ‘dynamisch’ (zie paragraaf 4.1) en ze worden dusdanig ontwikkeld en ingericht dat voldaan kan worden aan de (aanvullende) metadata eisen die voortvloeien uit het duurzaam en toegankelijk vastleggen van informatie. Daarnaast dient helder te zijn met welke standaarden organisaties rekening moeten houden als ze aansluiten op de DSO-LV. Het gaat om de volgende situaties:

- bevoegde gezagen die aansluiten voor het afnemen van aanvragen, meldingen en informatieplichten.
- bevoegde gezagen die aansluiten voor het aanleveren van toepasbare regels.

2.9 WERKEN ONDER ARCHITECTUUR

‘Werken onder architectuur’ houdt in dat per fase, vanaf idee tot aan uitvoering, een bij de fase passend architectuur document wordt opgesteld. In de opvolgende documenten wordt steeds gedetailleerder en concreter beschreven hoe er precies (door)ontwikkeld moet worden. In een voorafgaand document worden de verder uitgewerkte oplossingsrichting, keuzen en kaders meegegeven aan het daarop volgende document. In de volgende afbeelding is de positie van de doelarchitectuur (oranje) in de reeks architectuur documenten (blauw) weergegeven.

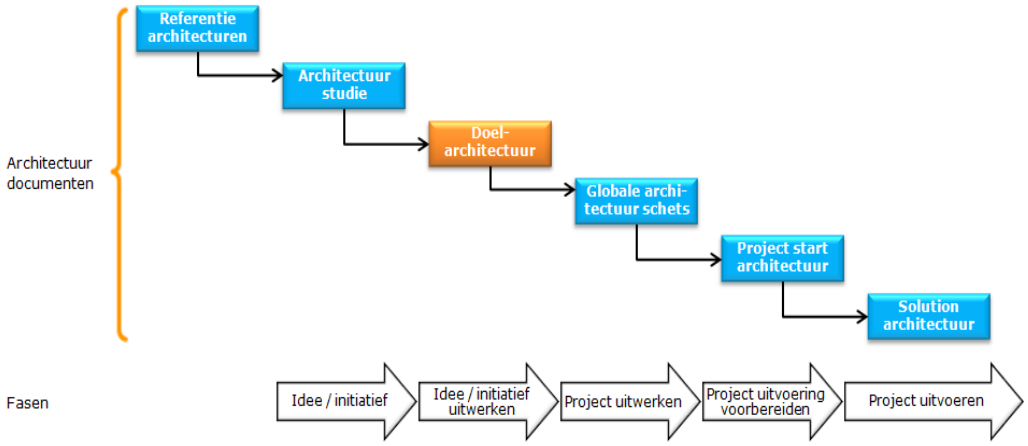

Figuur 1: De reeks architectuur documenten van 'werken onder architectuur'.

De beschrijving van 'werken onder architectuur' zoals toegepast bij de DSO-LV is opgenomen in bijlage H. Bevoegde gezagen die aansluiten op de DSO-LV 'werken onder architectuur' (zie perspectief 2, paragraaf 3.5).

2.10 Samenhang met andere documenten

De doelarchitectuur krijgt enerzijds input vanuit wetgeving en betrokken organisaties en anderzijds vanuit reeds bestaande architecturen bij de Nederlandse Overheid (zoals de NORA: de Nederlandse Overheids Referentie Architectuur). De input vanuit wetgeving en betrokken organisaties zorgt voor blijvende aansluiting op beleidsdoelen, wetgeving, processen en gebruikerseisen. Deze input is verwerkt in de visie Digitaal Stelsel Omgevingswet en het globaal programma van eisen voor de landelijke voorziening van het Digitaal Stelsel Omgevingswet.

De input vanuit de NORA zorgt voor aansluiting op de overheidsbrede architectuur. Input vanuit de zogenoemde 'NORA dochters', dit zijn op de NORA gebaseerde referentiearchitecturen, zorgt voor aansluiting op de referentiearchitecturen van de betrokken organisaties. De hier bedoelde NORA-dochters zijn de Gemeentelijke model architectuur (GEMMA), de Waterschaps informatie en logisch model architectuur (WILMA), de Provinciale enterprise referentie architectuur (PETRA) en de enterprise architectuur Rijksdienst (EAR). Ten behoeve van de daadwerkelijke realisatie van de DSO-LV wordt de doelarchitectuur uitgewerkt in (overall) globale architectuurschets voor de DSO-LV. De globale architectuur schetsen moeten voldoen aan de oplossingsrichting, keuzen en kaders die in de doelarchitectuur zijn meegegeven. Zodat de realisatie leidt tot digitale voorzieningen die voor het digitaal stelsel nodig zijn en waarop de betrokken organisaties hun informatievoorziening kunnen aansluiten.

In de volgende afbeelding is de samenhang tussen de reeks architectuur documenten (blauw) en andere documenten (groen) weergegeven.

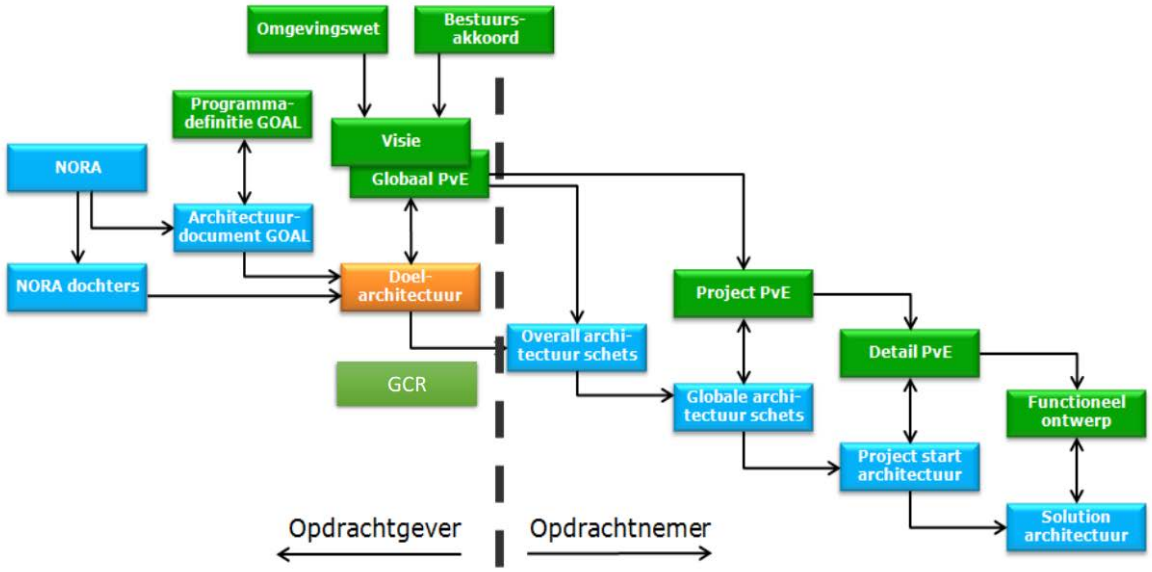

Figuur 2: De samenhang tussen architecuur en andere documenten. Voor positie van GCR: zie toeliichting

Toelichting

1. De met het blokje NORA-dochters bedoelde referentie architecturen zijn GEMMA (gemeenten), WILMA (waterschappen), PETRA (provincies) en EAR (rijksdienst)
2. De met de blokjes Omgevingswet, Programmadefinitie GOAL, Architectuurdocument GOAL bedoelde documenten zijn opgesteld onder verantwoordelijkheid van de Odrachtgever. Eerst was dat het ministerie van IenM, daarna is deze rol overgegaan op het ministerie van BZK als systeemverantwoordelijke
3. De Visie, het Globaal Programma van Eisen (GPvE), het Globaal Content Raamwerk (GCR) en de Doelarchitectuur (DA) (links van de streeplijn) zijn interbestuurlijk opgesteld door vertegenwoordigers van de vier partijen bij het bestuursakkoord onder verantwoordelijkheid van de opdrachtgever
4. De documenten rechts van de streeplijn worden opgesteld onder verantwoordelijkheid van de opdrachtnemer
5. De eerste documenten rechts van de streeplijn behoeven de instemming van of namens de opdrachtgever

3 DIGITAAL STELSEL OMGEVINGSWET

Dit hoofdstuk beschrijft de opzet en werking van het digitaal stelsel. De globale beschrijving in dit hoofdstuk wordt in volgende hoofdstukken en in globale architectuur schetsen verder uitgewerkt.

3.1 STELSELS EN KETEN

Politieke wensen worden door ambtenaren vertaald in beleid. Om dit beleid vorm te geven kunnen juridische instrumenten ingezet worden. Juridische instrumenten worden ingezet om doorwerking en uitvoering van beleid af te dwingen. De juridische instrumenten vormen met elkaar een juridisch stelsel. Het juridisch stelsel bepaalt hoe de beleids- en uitvoeringsketen werkt: wie daarin een rol heeft, hoe zij de benodigde gegevens krijgen, wie besluiten neemt, hoe besluiten bekendgemaakt en beschikbaar gesteld worden.
Digitale voorzieningen worden ingezet om de doorwerking en uitvoering van beleid in de beleids- en uitvoeringsketen te ondersteunen. De digitale voorzieningen vormen met elkaar een digitaal stelsel. De beleids- en uitvoeringsketen verbindt het juridisch en digitaal stelsel. Het beoogde effect van een juridisch instrument kan versterkt worden door de inzet van een passende digitale voorziening. De inzet van een digitale voorziening kan versterkt worden door een passende juridische vastlegging van de bijdrage van de digitale voorziening aan de beleids- en uitvoeringsketen. In de volgende afbeelding zijn de stelsels, de keten en afhankelijkheden daartussen weergegeven, met het juridisch stelsel vanwege haar bepalende rol bovenaan.

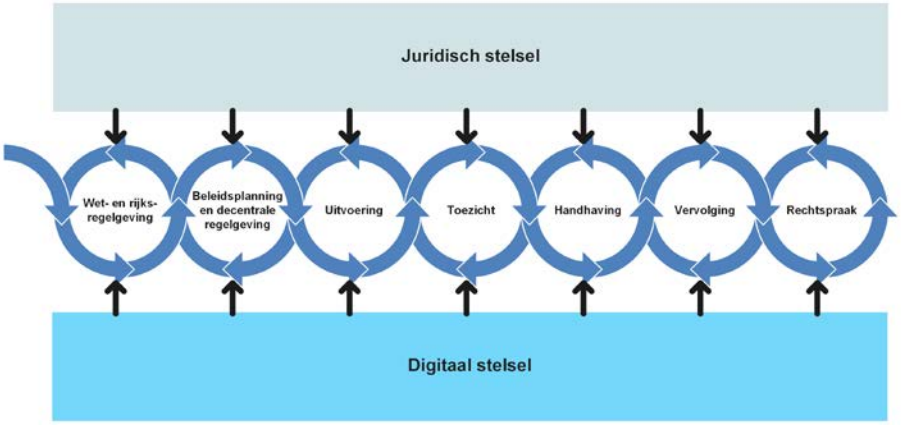

Figuur 3: Beleids- en uitvoeringsketen verbindt juridisch stelsel en digitaal stelsel

3.2 BELEIDS- EN UITVOERINGSKETEN

In de beleids- en uitvoeringsketen worden de volgende zeven processen onderscheiden: wet- en rijksregelgeving, beleidsplanning en decentrale regelgeving, uitvoering, toezicht, handhaving, vervolging en rechtspraak.

- *Wet- en rijksregelgeving*: het voorstellen van en besluiten over wijziging van bestaande en nieuwe wetten, algemene maatregelen van bestuur (AMvB's) en ministeriële regelingen.
- *Beleidsplanning en decentrale regelgeving*: het voorstellen van en besluiten over wijziging van bestaande en nieuwe visies, plannen, programma's en regelgeving, zoals omgevingsplannen van gemeenten en verordeningen van waterschappen en provincies.
- *Uitvoering*: het opvolgen van wet- en regelgeving en beleidsplanning voorafgaand aan en bij het uitvoeren van activiteiten door burgers, bedrijven en overheden.
- *Toezicht*: het verzamelen van informatie over de vraag of een handeling of zaak voldoet aan de gestelde eisen.
- *Handhaving*: de keten van activiteiten gericht op het (alsnog) laten voldoen van een handeling of zaak aan de gestelde eisen.

- *Vervolging*: het instellen van strafrechtelijk onderzoek en het voor de rechter brengen van de resultaten van onderzoek.
- *Rechtspraak*: het geven van een oordeel over een rechtszaak[1].

Uit Visie pag. 19
In de beleids- en uitvoeringsketen worden voortdurend besluiten genomen over de fysieke leefomgeving die direct of indirect rechtsgevolgen hebben en dus van belang zijn voor andere betrokkenen in de keten. In de volgende afbeelding zijn per proces de bekendste besluiten weergegeven.

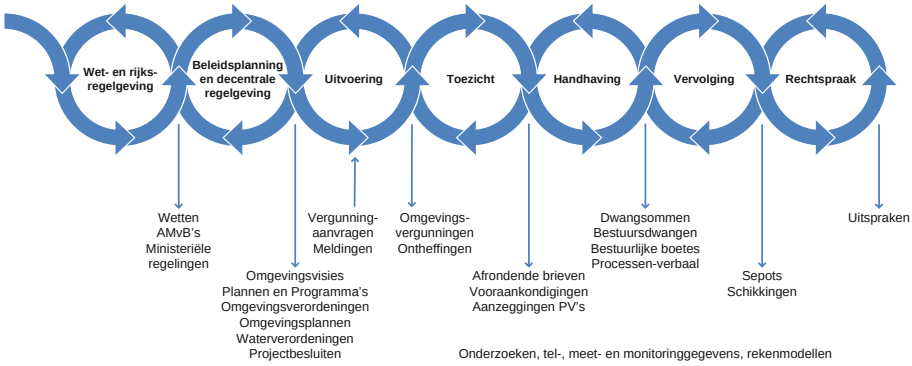

Figuur 4: Bekendste besluiten per proces in de beleids- en uitvoeringsketen

3.3 Een Digitaal stelsel

De DSO-LV is onderdeel van het DSO, het Digitaal Stelsel Omgevingswet. Dit begrip behoeft enige uitleg om de rest van deze Doelarchitectuur goed te kunnen bevatten.

De DSO-LV is een stelsel. Een stelsel bestaat uit een aantal (functioneel afgebakende) componenten die samenwerken om bredere functionaliteit te bereiken. Er wordt (her-)gebruik gemaakt van reeds bestaande componenten, zoals DigiD. Aan de andere kant zullen de componenten binnen DSO-LV zich moeten inpassen in het bredere stelsel van de Nederlandse Overheid: ze moeten breder inzetbaar kunnen zijn dan alleen maar voor de Omgevingswet. Een voorbeeld hiervan is het gebruik van Toepasbare Regels. De componenten van de DSO-LV kunnen op hun beurt dus ook weer hergebruikt worden, bijvoorbeeld door systemen bij Bevoegd Gezagen en apps van derden. Zo ontstaat in feite een ecosysteem rondom de DSO-LV.

'Stelsel' is een dus breed begrip. De architectuur van de Nederlandse Overheid is opgebouwd als een stelsel: vele componenten die gezamenlijk de functies en diensten van de Overheid implementeren. Deze componenten zijn zo opgebouwd dat zij breed inzetbaar en daarmee herbruikbaar zijn.

[1] De rechtspraak speelt niet alleen rol na de fase van vervolging, maar ook na de fase van vaststelling van wet- en (decentrale) regelgeving. Over besluiten van overheden die daar genomen worden kunnen geschillen ontstaan met rechtszaken tot gevolg (tussen burger en overheid of tussen overheden onderling).

Voor deze Doelarchitectuur scheiden we de DSO-LV (het stelsel van ICT componenten dat de functionaliteit t.b.v. de Omgevingswet implementeert) en het DSO als stelsel, waarin bijvoorbeeld de wetgeving of de digitalisering bij en het aansluiten van de Bevoegd Gezagen in samenhang wordt gebracht om de Omgevingswet implementeren. De DSO-LV past binnen de architectuur van de Nederlandse Overheid: er wordt veelvuldig gebruikt van diensten en functionaliteiten uit reeds bestaande componenten; de componenten die worden ontwikkeld in het kader van de DSO-LV zijn op hun beurt weer voor andere processen herbruikbaar.

Het digitaal stelsel is daarmee geen greenfield. Het digitaal stelsel maakt (verplicht) gebruik van de e-Overheid bouwstenen van de generieke digitale infrastructuur (GDI), zoals DigiD, e-Herkenning, basisregistraties, lopende zaken en berichtenboxen, en andere e-Overheid bouwstenen. Bestaande voorzieningen worden hergebruikt voor het digitaal stelsel als de gebruikte software voldoende toekomstvast is. Zo nodig worden bestaande voorzieningen aangepast om de gewenste functionaliteit te kunnen leveren. Als bestaande voorzieningen de gewenste functionaliteit niet kunnen leveren, wordt iets nieuws ontwikkeld, bij voorkeur op basis van bestaande software. Door deze aanpak leveren betrekkelijk veel, tot-nu-toe losse, bestaande voorzieningen een bijdrage aan het digitaal stelsel.

Uit Visie pag. 27
Bij het bepalen van de werking van het digitaal stelsel is onderscheid gemaakt tussen:

- Het digitaal beschikbaar maken van gegevens uit de beleids- en uitvoeringsketen. Deze gegevensuitwisseling gaat van en naar gegevensvoorzieningen.
- Het digitaal ondersteunen van de uitvoering van de (wettelijke) processen in de beleids- en uitvoeringsketen. Dit gebeurt door gebruikerstoepassingen.

Digitaal beschikbaar maken van gegevens
Het DSO gaat het digitaal beschikbaar maken van omgevingsdocumenten en gegevens(verzamelingen) uit de beleids- en uitvoeringsketen ondersteunen. Met het digitaal beschikbaar maken zijn alle gebruikers, processen en procesondersteunende systemen geholpen. Allen krijgen dan toegang tot dezelfde gegevens.

Uit Visie pag. 28
Digitaal ondersteunen van processen
Het DSO gaat ook (beperkt) processen centraal digitaal ondersteunen (zoals het doen van een vergunningaanvraag) in gebruikerstoepassingen. De bestuursorganen zijn en blijven ieder verantwoordelijk voor het digitaal ondersteunen van de ‘eigen’ werkprocessen. Als er hiervoor toch behoefte blijkt te zijn aan het centrale digitale ondersteuning, dan zal daar per geval bestuurlijk over besloten worden. Dit is mogelijk het geval wanneer partners in een keten moeten samenwerken om een proces uit te voeren. Regelbeheer is daar een voorbeeld van. Decentrale processen worden in ieder geval ondersteund met de centrale beschikbaarheid van gegevens.

Op pagina 28 van de Visie wordt benoemd dat het digitaal stelsel decentrale processen ondersteunt. Dit om de centrale beschikbaarheid van gegevens in de ondersteuning van decentrale processen, zoals benoemd op pagina 28 van de visie, mogelijk te maken.De componenten in het digitaal stelsel omgevingswet werken daarom samen als in een federatie.

Kenmerkend voor een federatie is dat de deelnemers een zeer grote mate van zelfstandigheid behouden en afspraken maken over het delen van informatie, het afnemen van diensten, het leveren van producten. Vanuit dienstverlening is van belang dat er in een federatie ook afspraken worden gemaakt over de rol van regisseur en de communicatie naar de klant.

3.4 Een Digitaal Stelsel voor de Omgevingswet (DSO)

Deze paragraaf beschrijft de algehele opzet en werking van het Digitaal Stelsel Omgevingswet en de positie van de DSO-LV..

Het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) in brede zin ondersteunt de uitvoering van de processen van de Omgevingswet. Het digitaal stelsel sluit aan op de voortbrengingsprocessystemen waarmee overheidsorganisaties de uitvoering van de 'eigen' processen voor de Omgevingswet digitaal ondersteunen, op de e-Overheid bouwsteen van de Generieke Digitale Infrastructuur (GDI) en op andere e-Overheid bouwstenen. Dat zorgt voor de volgende perspectieven:

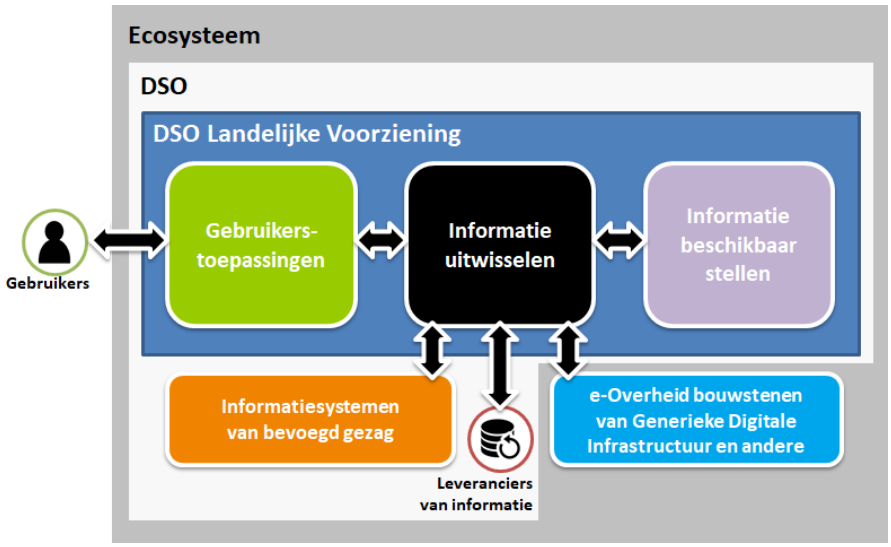

Figuur 5: Perspectieven op de digitale ondersteuning van de Omgevingswet: DSO en DSO-LV

Perspectief 1 - Digitaal Stelsel Omgevingswet Landelijke Voorziening (DSO-LV) - alles binnen het blauwe vlak. Dit perspectief concentreert zich op de beschrijving van en de kaders voor de centrale digitale voorzieningen die nodig zijn voor de ondersteuning van de processen en de benodigde gegevensstromen van de Omgevingswet. Het gaat dan om gebruikerstoepassingen, informatie uitwisselen en informatie beschikbaar stellen.

Perspectief 2 – Digitaal Stelsel Omgevingswet Breed (DSO Breed) – alles binnen het witte vlak. Perspectief 2 richt zich voornamelijk op de aansluiting van partijen op de landelijke voorziening – bevoegd gezagen, bronhouders, leveranciers van informatie over de fysieke leefomgeving en derden. Het gaat dan om de digitale voorzieningen van deze partijen zelf, het aansluiten op de centrale voorzieningen van DSO-LV en aansluiten op reeds bestaande e-Overheidsbouwstenen.

Perspectief 3 – het ecosysteem – alles binnen het grijze vlak, dat betekent de perspectieven 1 en 2 plus de aansluiting op de e-Overheidsbouwstenen. Dit perspectief richt zich op het gebruik van de e-Overheidsbouwstenen en eventuele impact van DSO op die bouwstenen. DSO is hier gebruiker van bouwstenen – vandaar dat dit perspectief in deze Doelarchitectuur niet verder wordt uitgewerkt.

De uitvoering van de Omgevingswet wordt door gemeenten, waterschappen, provincies en het rijk (ministeries) ingepast in hun bestaande dienstverlening, processen en digitalisering. Deze organisaties moeten bij het inpassen rekening houden met de eisen die gesteld worden aan hun dienstverlening, met het gebruik van e-Overheid bouwstenen van de generieke digitale infrastructuur (GDI) en andere, en met het gebruik van de voorzieningen van de DSO-LV.

3.5 Onderdelen van de DSO-LV

Binnen de DSO-LV worden de volgende onderdelen onderscheiden: 'gebruikerstoepassingen', 'informatie uitwisselen', 'informatie beschikbaarstellen' en 'interactie/ koppelvlakken':

1. *Gebruikerstoepassingen*: deze geven gebruikers toegang tot de informatie uit het digitaal stelsel DSO-LV (zoals omgevingswetdocumenten en informatie over de fysieke leefomgeving) en tot formulieren

voor het indienen van aanvragen, meldingen of informatieplichten.

2. *Informatie uitwisselen*: deze brengt op een veilige en efficiënte wijze een vraag vanuit een gebruikerstoepassing over naar informatie beschikbaar stellen en omgekeerd het antwoord naar de gebruikerstoepassing. Ook wordt informatie uitgewisseld met systemen van bevoegd gezagen, de e-Overheidsbouwstenen en de Leveranciers van informatie over de fysieke leefomgeving. De benodigde koppelvlakken hiervoor worden weergegeven met de zwarte pijlen.
3. *Informatie beschikbaarstellen*: deze ontvangt, verwerkt, legt vast en zet informatie klaar voor de gebruikerstoepassingen.
4. *Interactie / koppelvlakken:* regelt de interactie van DSO-LV met de Bevoegd Gezagen, de leveranciers van (omgevings-)informatie en de e-Overheidsbouwstenen.

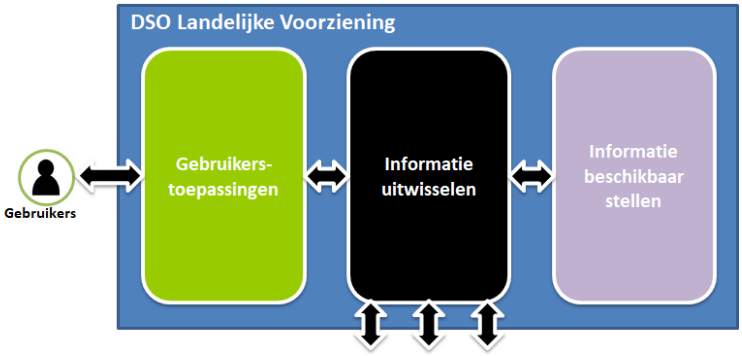

Figuur 6: Onderdelen van de DSO-LV

3.6 Interactie met de DSO-LV: informatiestromen

In de context van de Omgevingswet vinden verschillende interacties plaats met de DSO-LV vanuit een aantal ketenprocessen. Deze interacties worden in deze paragraaf kort beschreven.

Van vraag naar informatie: De keten van vraag naar informatie vertaalt de vraag naar extra informatie op de kaart in zogenoemde 'informatieproducten'. Dat zijn bewerkte of verrijkte gegevens over bijvoorbeeld geluid, bodem en water.

Van idee tot afhandeling: Deze keten van idee tot afhandeling is van belang voor een initiatiefnemer die wil weten wat er wel of niet mag op een specifieke locatie. En daarna een vergunning wil aanvragen of een melding wil indienen. Dit proces is ook belangrijk voor overheidsorganisaties en belanghebbenden.

Van plan tot publicatie: Deze keten van plan tot publicatie begint bij overheden die doelen hebben en daar plannen voor opstellen, zoals de omgevingsvisie en het omgevingsplan en loopt tot en met het bekendmaken en beschikbaar stellen van de plannen.

3.6.1 Van vraag naar informatie

In de keten ‘van vraag naar informatie’ worden veel gegevens opgevraagd en is de interactie van de gebruiker met DSO-LV betrekkelijk ‘free-style’. De gebruiker kan klikken op een kaart en in een activiteitenlijst en op basis van die input worden relevante juridische regels en andere stukken informatie getoond.

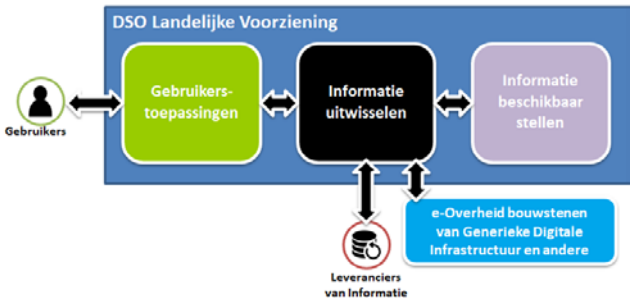

Figuur 7: Informatiestroom 'Van vraag naar informatie'

De belangrijkste functie van DSO-LV is dan het uitwisselen van informatie tussen degenen die deze informatie hebben (leveranciers van informatie over de fysieke leefomgeving, dit *kunnen* bevoegd gezagen zijn) en de gebruiker. Deze functie wordt ‘Informatie uitwisselen’ genoemd. DSO-LV bevat zelf ook relevantie informatie (die door de Bevoegd Gezagen is aangeleverd) – dit is de functie ‘Informatie beschikbaar stellen’ van DSO-LV.

3.6.2 Van idee tot indienen

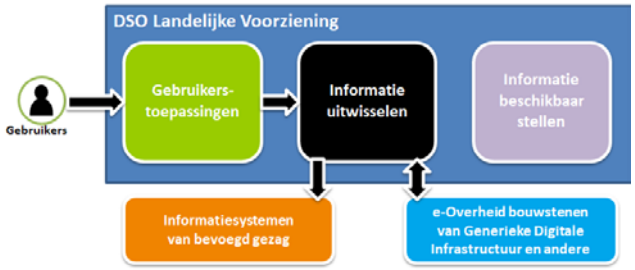

Figuur 8: Informatiestroom 'Van idee tot indienen'

In de keten ‘van idee tot indienen’ gaat de gebruiker een daadwerkelijke geformaliseerde interactie aan met een Bevoegd Gezag: het indienen van een melding van een activiteit of een vergunningsaanvraag. In de Nederlandse Overheids Referentie Architectuur is afgesproken dat deze formele interactie verloopt via het openen van een ‘zaak’, waarin het Bevoegd Gezag in feite een dossier aanmaakt en de aanvraag of melding door het besluitproces geleidt.

De gebruiker maakt in deze fase in beginsel gebruik van de gebruikerstoepassingen van DSO-LV (in een portal). Deze gebruikerstoepassingen regisseren de informatiestroom naar de informatiesystemen van het Bevoegd Gezag.

3.6.3 Van plan tot publicatie

Figuur 9: Informatistroom 'Van plan tot publicatie'

Het Bevoegd Gezag is zelf ook gebruiker van DSO. Het (gezamenlijk met andere Bevoegd Gezagen) maken van Plannen voor en het publiceren van Besluiten over de fysieke leefomgeving wordt ondersteund door informatie en componenten in DSO. Het gaat dan om interne componenten in DSO-LV, maar ook e-Overheid bouwstenen.

Omdat het maken van Plannen en het nemen van Besluiten functionaliteit is die niet specifiek is voor de Omgevingswet, wordt hierbij voorzien dat de systemen van het Bevoegd Gezag in deze keten primair communiceren met e-Overheid bouwstenen, bijvoorbeeld voor samenwerken aan plannen of het publiceren van een Besluit.

3.7 FUNCTIES VAN DE DSO-LV PER ONDERDEEL

De functies van de DSO-LV worden afgeleid van de te ondersteunen processen. Per onderdeel van de DSO-LV worden de verschillende functies benoemd en uitgelegd. In onderstaand figuur zijn de functies in de DSO-LV getekend in de context met de buitenwereld.

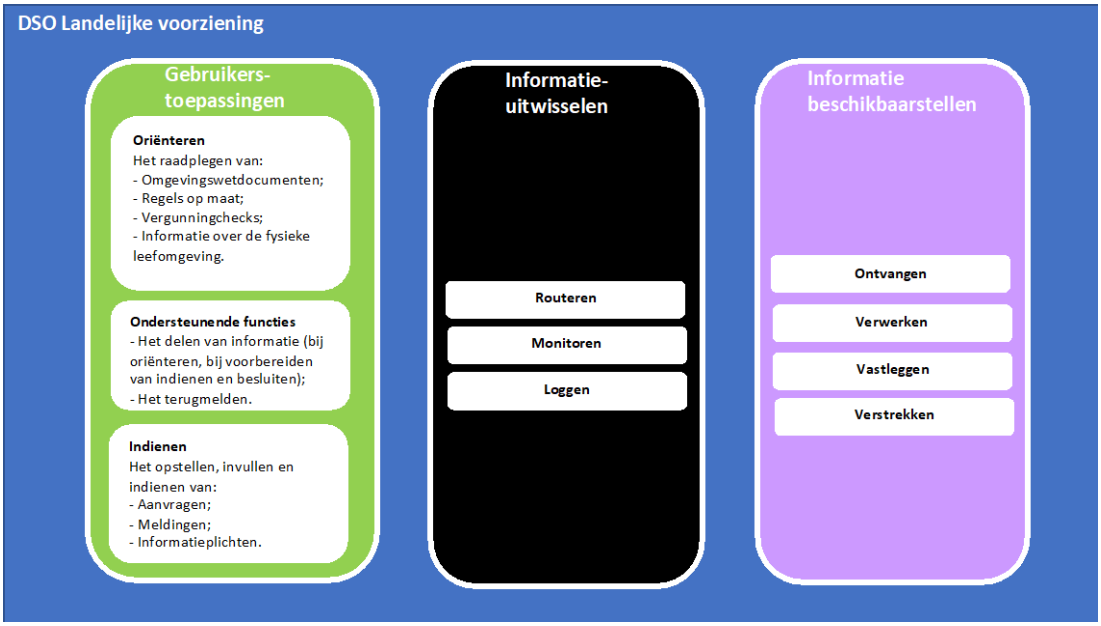

Figuur 14: Functies van de DSO-LV, gezien vanuit de informatie

3.7.1 Functies van de Gebruikerstoepassingen

De gebruikerstoepassingen van de DSO-LV hebben 3 functies voor de gebruikers: Oriënteren, Indienen en Besluiten.

Oriënteren

Onder oriënteren valt het raadplegen van omgevingswetdocumenten, vergunningchecks, regels op maat en informatie over de fysieke leefomgeving. De gebruiker kan zelf de zoekingang kiezen: tekst of kaart. De zoekvraag bestaat in alle gevallen uit een combinatie van activiteiten en locatie.

Raadplegen van (ontwerp-)omgevingswetdocumenten: vinden en inzien van (wijzigings-)besluiten, de bekendmakingen van de (wijzigings-)besluiten en geconsolideerde regelingen. Omgevingswetdocumenten kunnen op twee manieren gevonden worden: per individueel omgevingswetdocument en over de as van de activiteiten en locatie over alle omgevingswetdocumenten heen. Dit laatste wordt 'objectgericht ontsluiten' genoemd.
Raadplegen van regels op maat: vinden en inzien van overzichten met juridische regels die van toepassing zijn. Een nadere beschrijving van 'regels op maat en begrijpelijk' is opgenomen in bijlage G.

Raadplegen van vergunningschecks: doorlopen van opeenvolgende begrijpelijke vragen (vragenbomen) gericht op een conclusie zoals: welke regels van toepassing zijn, of er een plicht is.
Raadplegen van informatie over de fysieke leefomgeving: zoeken, inzien en zo nodig downloaden van gegevens over de fysieke leefomgeving op een bepaalde locatie.

Indienen
Onder Indienen valt het opstellen, invullen en inleveren van aanvragen, meldingen, informatieplichten, terugmeldingen en het delen van informatie bij het voorbereiden van het indienen.
Indienen van aanvragen, meldingen en informatieplichten: invullen en indienen van een formulier op maat gebaseerd op de combinatie van de aangegeven activiteiten en locatie.

De bijlagen die met een aanvraag, melding of informatieplicht worden ingediend moeten voldoen aan eisen. Die eisen worden gesteld door de ministriële regelingen onder de Omgevingswet en de Archiefwet. Zo wordt er voor gezorgd dat de inhoud van de bijlage toegankelijk blijft. Het formaat van de bijlage moet voldoen aan de eisen uit de lijst van open standaarden, de eisen uit de lijst van gangbare standaarden en de eisen van de archiefregeling.

Een bijlage bestaat uit 2 delen. Voor het eerste deel geldt de eis dat is vermeld met welke versie van welke software de bijlage is te lezen. Voor het tweede deel geldt: hierin staat alle informatie die relevant is voor de beoordeling van aanvraag, melding of informatieplicht. Dit tweede dient dient wel te voldoen aan de eisen van toegankelijkheid. Het bevoegd gezag die de aanvraag, melding of informatieplicht behandelt kan het tweede deel gebruiken bij de beoordeling. Desgewenst kan het bevoegd gezag het eerste deel inlezen in haar software en de inhoud verder verwerken.

Daarnaast hebben de gebruikerstoepassingen van de DSO-LV een aantal ondersteunende functies:
Delen van informatie
Het delen van informatie is een gemeenschappelijke functie die zowel bij Oriënteren, Indienen als Besluiten wordt genoemd.
bij oriënteren: tussen gebruikers onderling
bij het voorbereiden van indienen: tussen initiatiefnemer, belanghebbende en bevoegd gezag, toegang verlenen door de gebruiker aan anderen, zoals buren, aannemer of bevoegd gezag, tot ondermeer door de gebruiker opgeslagen (gedeeltelijk) ingevulde formulieren voor aanvraag, melding en informatieplichten bijlagen.
bij voorbereiden van besluiten: toegang verlenen door het bevoegd gezag aan anderen, zoals omgevingsdienst, veiligheidsregio en andere adviseurs, tot (concept-) omgevingswetbesluiten, ingediende aanvragen, meldingen, informatieverplichtingen, andere berichten en bijbehorende bijlagen.

Terugmelden
Opstellen en versturen van een terugmeldbericht bij twijfel aan de juistheid van informatie die via de DSO-LV wordt bechikbaargesteld. De DSO-LV bezorgt het terugmeldbericht bij de voor de informatie verantwoordelijke organisatie:

- Terugmeldingen over gegevens uit basisregistraties worden gedaan via de daartoe geëigende terugmeldvoorziening, deze wordt aangeroepen of gevoed vanuit de terugmeldvoorziening van de DSO-LV.
- Er kan ook teruggemeld worden bij twijfel over de juistheid van een vragenboom. Ter verificatie kan de

juridische regel waarop de vraag is gebaseerd opgehaald worden uit het Omgevingswetbesluit. Daaruit is te achterhalen welke overheidsorganisatie de juridische regel heeft ingesteld. Het terugmeldbericht wordt door de terugmeldvoorziening van de DSO-LV naar deze organisatie gestuurd. Deze organisatie onderzoekt of de vraag op de juiste wijze is afgeleid uit de juridische regel. Het besluit waarin de juridische regel is vastgelegd vormt daarvoor de grondslag. Dit besluit ligt bij het desbetreffende bevoegde gezag. Op grond van dit onderzoek koppelt de de voor de juridische regel verantwoordelijke organisatie terug aan de terugmeldende gebruiker. Deze organisatie communiceert met de gebruiker via haar eigen voorzieningen.

3.7.2 De functies van 'Informatie uitwisselen'

Onder informatie uitwisselen vallen onder andere de functies routeren, monitoren en auditloggen van de elektronische informatieuitwisseling binnen de DSO-LV en tussen de DSO-LV en tussen de DSO-LV en het ecosysteem. Hierbij worden enkele standaarden gebruikt en wordt een technische infrastructuur gerealiseerd.

Routeren

DSO-LV moet functionaliteit bevatten die het routeren van en naar de bron van informatie afschermen van de afnemende partij. Dit dient zowel op logisch niveau (URI) als op fysiek niveau (Stelselknooppunt) te gebeuren.

Monitoren

Voor de gebruikers van DSO-LV is het belangrijk om inzicht te hebben in de hoeveelheid verkeer tussen de verschillende onderdelen. Ook het uitvallen van een component moet worden gedetecteerd – bijvoorbeeld door te detecteren dat een bepaalde component geen antwoord meer geeft.

Auditloggen

Bepaalde zaken die specifiek uit het gebruik voortkomen hebben een formele audit status. Deze audit gegevens dienen apart behandeld te worden (zowel operationeel als vanuit het oogpunt van security en gevoeligheid).

3.7.3 De functies van 'Informatie beschikbaarstellen'

Onder Informatie beschikbaar stellen valt onder andere de functies ontvangen, verwerken, vastleggen en verstrekken van informatie zoals omgevingswetdocumenten, vergunningchecks, formulieren, onderzoeksrapporten, begrippen en ingediende aanvragen:

- **Ontvangen**: ontvangen of ophalen van de door een leverancier van informatie over de fysieke leefomgeving beschikbaar gestelde informatie.
- **Verwerken:** controleren of de ontvangen informatie voldoet aan de afgesproken standaarden en kwaliteitseisen.
- **Verstrekken**: leveren van de gevraagde informatie.
- **Vastleggen**: het registreren/opslaan van informatie die van belang is voor de werking van de DSO-LV.
- **Ondersteunen van gebruikerstoepassingen:** ondersteunende logica en diensten voor gebruikerstoepassingen. Hieronder wordt verstaan:
    - Tonen van informatie bij oriënteren (bv. waterpeilen of doorvoerhoeveelheden in waterlichamen)
    - Voorinvullen van vragen en vergelijken van informatie (bv bronwaarde met de normwaarde) bij checken
    - Voorinvullen van vragen en ophalen van informatie (bv bijlagen) bij opstellen/indienen.

Autoriseren: informatie wordt beschikbaar gesteld aan iedere partij die daartoe is geautoriseerd. Het autoriseren gebeurd op basis van de vaststelling van de rol en/of identiteit van degene die de informatie opvraagt. Het vaststellen van de rol en/of identiteit (identificeren, authenticeren) is een aparte functie die buiten de DSO-LV ligt (in GDI bouwstenen).

3.8 Positie van Informatiesystemen van bevoegd gezag

Overheidsorganisaties zijn en blijven verantwoordelijk voor het digitaal ondersteunen van de uitvoering van de eigen processen voor de Omgevingswet. Zij maken daarbij gebruik van 'eigen' informatiesystemen. Met behulp

van deze informatiesystemen maken zij producten als verordeningen, omgevingsplannen, vergunningen, maar ook vergunninschecks en formulieren.

Deze informatiesystemen nemen gegevens af via de DSO-LV en leveren na besluitvorming de nieuwe of gewijzigde verordeningen, plannen en vergunningen aan de daarvoor bedoelde digitale voorziening in de Generieke Digitale Infrastructuur (GDI) terug. De vergunningchecks, vragenbomen en formulieren worden teruggeleverd aan componenten binnen de DSO-LV. Deze voorzieningen stellen de nieuwe verordeningen, plannen, vergunningen, vragenbomen en formulieren vervolgens weer beschikbaar. In de volgende afbeelding is de positie van de eigen en gezamenlijke informatiesystemen weergegeven.

3.9 Positie van de e-Overheid bouwstenen

De systemen van de bevoegde gezagen gebruiken de e-Overheid bouwstenen. Dit zijn bouwstenen van en voor de Nederlandse overheid. De LVBB is zo'n bouwsteen. Een bevoegd gezag is eindverantwoordelijk om in samenspraak met de voorzieninghouder van een e-Overheid bouwsteen aan te sluiten op een e-Overheid bouwsteen.

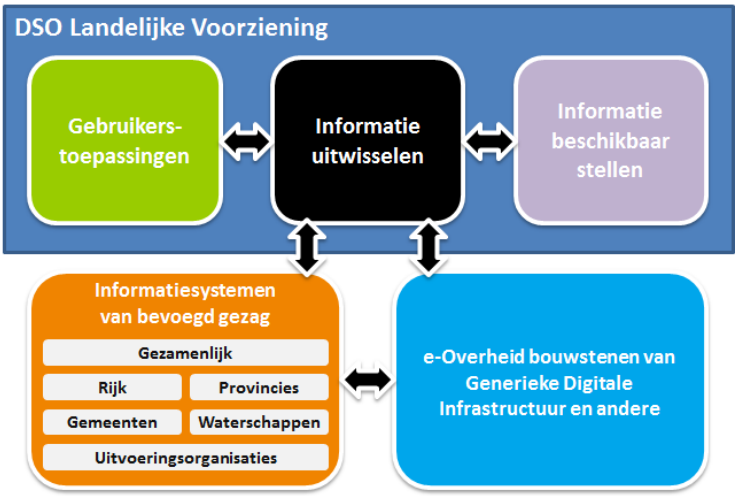

Figuur 10: Positie van informatiesystemen van Bevoegd Gezagen en e-Overheidbouwstenen

De DSO-LV is een landelijke voorziening binnen het domein van de fysieke leefomgeving. De DSO-LV biedt functionaliteit waarin gebruik wordt gemaakt bepaalde e-Overheid bouwstenen. Zoals bijvoorbeeld de bouwstenen voor identificatie, authenticatie en het gebruik van de gegevens uit de basisregistraties. Als een bevoegd gezag de functionaliteit van de DSO-LV gebruikt maakt ze hierdoor dus indirect ook gebruik van die bouwstenen. De voorzieninghouder van de DSO-LV is eindverantwoordelijk voor de technische aansluiting op die bouwstenen.

3.10 De positie van Leveranciers van informatie over de fysieke leefomgeving

De werking van het DSO (in brede zin) is sterk afhankelijk van de beschikbaarheid en kwaliteit van de beschikbare informatie.

Informatie over de Fysieke Leefomgeving wordt aangeleverd via de functie Informatie Uitwisselen van het DSO-LV. Binnen deze functie worden afspraken gemaakt die gaan over verantwoordelijkheden, beschikbaarheid en kwaliteit van de gegevens. Vanuit de Doelarchitectuur moeten zij voldoen aan de Aansluitvoorwaarden.

In principe kan iedere organisatie een Leverancier van informatie over de Fysieke Leefomgeving zijn.

4 EIGENSCHAPPEN EN UITGANGSPUNTEN VAN DE DSO-LV

Dit hoofdstuk beschrijft de eigenschappen en de uitgangspunten van de Landelijke Voorziening van het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO-LV).

4.1 EIGENSCHAPPEN DSO-LV

De beschrijvingen van het Digitaal Stelsel Omgevingswet in de visie en in het vorige hoofdstuk zijn 'vertaald ' in stelseleigenschappen. De stelseleigenschappen verwoorden hoog-over wat de opdrachtgever met het Digitaal Stelsel Omgevingswet wil bereiken, ze geven kernachtig de kenmerken weer van het digitaal stelsel. De stelseleigenschappen zijn: dynamisch, robuust en open.

Dynamisch

Dynamisch houdt in dat de DSO-LV eenvoudig en snel aangepast kan worden. Om blijvend aan te sluiten op veranderingen in de omgeving, zoals wet- en regelgeving, en in (digitale) mogelijkheden, inzichten en behoeften. Het opdelen van het digitaal stelsel in dynamische en robuuste onderdelen maakt dit mogelijk. Aanpassingen, hoe ingrijpend ook, hebben dan een beperkte impact op de onderdelen 'an sich'.

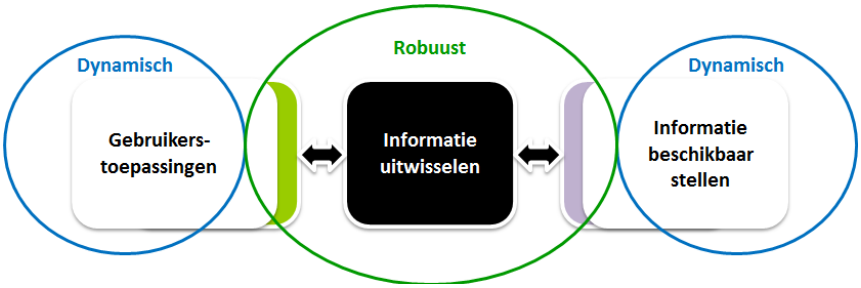

Figuur 11: Dynamische en robuuste delen van de landelijke voorziening.

Robuust

In de afbeelding hierboven is weergegeven welke delen van het digitaal stelsel robuust zijn. Robuust houdt in dat deze, ook wel de basis genoemd, niet of nauwelijks aangepast hoeft te worden ondanks alle veranderingen die in de loop van de tijd worden doorgevoerd in de dynamische delen. De robuuste delen zorgen ervoor dat gegevens stromen en kunnen blijven stromen en dat de werking en het serviceniveau van het digitaal stelsel geborgd zijn. Zo blijft een verandering als het gaan gebruiken van linked data beperkt tot het aanpassen van de informatieuitwisseling.

Open

Open betekent dat het digitaal stelsel waar dat kan en mag functionaliteiten, content en gegevens vrij beschikbaar stelt. Derden zoals softwareontwikkelaars hoeven zich daardoor minder bezig te houden met het verzamelen van content en gegevens en kunnen zich meer richten op het leveren van toegevoegde waarde. Ook kunnen zij daardoor functionaliteiten van het digitaal stelsel toepassen in hun eigen al dan niet commerciële informatiesystemen. Bijvoorbeeld door gebruikerstoepassingen van het loket van het digitaal stelsel in het eigen loket te integreren. Het zorgt er ook voor dat de opdrachtgever voor het digitaal stelsel zich kan beperken tot de basis functionaliteiten en het toevoegen van waarde toevoegende diensten overlaat aan derden. Open wordt bereikt door eenduidige en stabiele koppelvlakken en aansluitvoorwaarden. De koppelvlakken en de aansluitvoorwaarden maken gebruik van open standaarden.

4.2 UITGANGSPUNTEN

De NORA kent tien basisprincipes (uitgangspunten). De basisprincipes beschrijven de kwaliteit van overheidsdienstverlening vanuit het perspectief van de wensen van de afnemers: de samenleving, de burgers en de bedrijven. Om dat perspectief te benadrukken beginnen alle basisprincipes met 'Afnemers …'. De

basisprincipes zijn richtinggevend. Het doel van de basisprincipes is dat overheidsorganisaties ze onderschrijven en actief gaan sturen op het voldoen daaraan.

De uitgangspunten uit de NORA zijn:

BPNORA01[2]	Afnemers krijgen de dienstverlening waar ze behoefte aan hebben.
BPNORA02	Afnemers kunnen de dienst eenvoudig vinden.
BPNORA03	Afnemers hebben eenvoudig toegang tot de dienst.
BPNORA04	Afnemers ervaren uniformiteit in de dienstverlening.
BPNORA05	Afnemers krijgen gerelateerde diensten gebundeld aangeboden.
BPNORA06	Afnemers hebben inzage in voor hen relevante gegevens.
BPNORA07	Afnemers worden niet geconfronteerd met overbodige vragen.
BPNORA08	Afnemers kunnen erop vertrouwen dat gegevens niet worden misbruikt.
BPNORA09	Afnemers kunnen erop vertrouwen dat de dienstverlener zich aan afspraken houdt.
BPNORA10	Afnemers kunnen input leveren over de dienstverlening.

Toelichting op deze basisprincipes is opgenomen in de NORA-wiki. De vindplaats van de NORA-wiki is opgenomen in bijlage A.

De daadwerkelijke dienstverlening wordt verzorgd door gemeenten, waterschappen, provincies en het rijk (ministeries). Voor die dienstverlening zijn de basisprincipes bedoeld en richtinggevend. Omdat het digitaal stelsel de dienstverlening door gemeenten, waterschappen, provincies en het rijk (ministeries) ondersteunt, zijn de basisprincipes richtinggevend voor de opzet van het digitaal stelsel als geheel. Via de architectuur wordt actief gestuurd op het voldoen aan de basisprincipes.

De NORA kent naast de tien basisprincipes veertig daarvan afgeleide principes. De basisprincipes doen geen uitspraken over de wijze waarop één en ander gerealiseerd moet worden (het hoe). Dat is uitgewerkt in de afgeleide principes. Om actief te sturen op het voldoen aan de basisprincipes worden de afgeleide principes die op een uitwerking in de volgende hoofdstukken van toepassing zijn, in die hoofdstukken vermeld.

Aanvullend op de basisprincipes zijn voor de DSO-LV de volgende basisprincipes geformuleerd.

BPDSO01[3]	De componenten in de DSO-LV zijn eenvoudig en eenduidig gedefinieerd.
BPDSO02	Bij keuzes binnen de DSO-LV gaat generiek voor specifiek.

[BPDSO01] De componenten in de DSO-LV zijn eenvoudig en eenduidig gedefinieerd
De DSO-LV in een stelsel dat gebaseerd is op de samenwerking tussen eenvoudige, eenduidig gedefinieerde componenten. De componenten kunnen op basis van hun doel naast de beleids- en uitvoeringsketen ook in andere ketens, processen en/of stelsels worden gebruikt. Het gebruik van eenvoudige componenten leidt tot flexibiliteit en aanpasbaarheid.

[2] Gebruikte codering [BPNORAnn]: BP= Basisprincipe, NORA = Nederlandse Overheid Referentie Architectuur, nn = volgnummer.
[3] Gebruikte codering [BPDSOnn]: BP= Basisprincipe, DSO = Digitaal Stelsel Omgevingswet, nn = volgnummer.

[BPDSO02] Bij keuzes binnen de DSO-LV gaat generiek voor specifiek
Generiek is de regel, specifiek de uitzondering. Dat geldt voor grote en kleine oplossingen, van opzet (architectuur) tot aan functionaliteit. Generiek houdt in breed toepasbaar, binnen het digitaal stelsel, maar ook daar buiten en soms zelfs overheidsbreed. Generiek maakt het mogelijk om inspanningen en kosten voor ontwikkeling en beheer te beperken, te delen met anderen of zelfs de oplossing met alles wat daarbij hoort geheel over te dragen.

In de Visie Digitaal Stelsel Omgevingswet zijn negentien uitgangspunten voor het digitaal stelsel geformuleerd. Deze zijn opgenomen in bijlage C. De uitgangspunten uit de visie vormen de context voor de doelarchitectuur.

5 BEDRIJFSARCHITECTUUR

In dit hoofdstuk wordt de bedrijfsarchitectuur beschreven voor zover die van belang is voor de positie en rol van de DSO-LV. In de bedrijfsarchitectuur wordt antwoord gegeven op de vragen:

- Wie zijn betrokken?
- Wat zijn de diensten en producten?
- Hoe verlopen de processen?

5.1 ORGANISATIE

5.1.1 Omgevingswet

De fysieke leefomgeving is op rijksniveau als beleidsdomein toebedeeld aan de minister van BZK. Binnen dit beleidsdomein zijn ook wettelijke taken belegd bij gemeenten, waterschappen, provincies en andere ministeries voor het eigen ambtsgebied.

5.1.2 Betrokken partijen

De bij het digitaal stelsel betrokken partijen zijn onder te verdelen in afnemers (gebruikers) en aanbieders.

Uit Visie pag. 14. De volgende typen eindgebruikers worden onderscheiden: *een ieder, initiatiefnemers, belanghebbenden, bevoegd gezag en rechterlijke macht*. Bij bevoegd gezagen onderscheiden we de volgende rollen (en hoofdprocessen), die al dan niet in mandaat (of in opdracht) door anderen, zoals omgevingsdiensten, uitgevoerd kunnen worden: beleid- en regelopstellers en planbeoordelaars (planvormingsproces) en vergunningverleners, toezichthouders en handhavers (uitvoeringsproces).

De gebruikers kunnen, naast afnemer van gegevens, tevens fungeren in de rol van 'aanbieder', waarin zij gegevens of besluiten aanleveren aan het digitaal stelsel als leverancier van omgevingsinformatie.
Bij de afnemers van de informatie gaat het om de volgende rollen:

- Een ieder: Iedereen die wil weten welke beleidsdocumenten van toepassing zijn, welke regels gelden (omgevingswetdocumenten) of welke gegevens beschikbaar zijn.
- Initiatiefnemers: Burgers, bedrijven en overheidsorganisaties die iets willen in de fysieke leefomgeving. Zij vormen samen een grote groep gebruikers van de DSO-LV, voornamelijk via de gebruikerstoepassingen
- Belanghebbenden: Burgers en bedrijven die (nadelige) invloed zouden kunnen ondervinden van het initiatief van een ander of van een besluit van een bevoegd gezag. Zij vormen samen een grote groep gebruikers van de DSO-LV, voornamelijk via de gebruikerstoepassingen.
- Bevoegd gezagen: Bestuurorganen die regels opstellen waarbinnen gebruikers moeten werken en die beoordelen en besluiten of aangevraagde, gemelde en gerealiseerde initiatieven binnen de regels passen. Bevoegd gezagen kunnen voor de uitvoering taken beleggen bij omgevingsdiensten en andere organisaties. Bevoegd Gezagen werken deels via Gebruikerstoepassingen, deels via direct aan de DSO-LV gekoppelde systemen en deels direct op enkele componenten van de DSO-LV.
- Rechterlijke macht: in de context van de Omgevingswet gaat het hier om rechters. De Rechterlijke macht doet uitspraken die uiteindelijk in Besluiten geconsolideerd worden.
- Leveranciers van omgevingsinformatie: Bestuursorganen en rechtspersonen die moeten zorgen voor het beschikbaar stellen van informatie over de fysieke leefomgeving die voldoen aan de daarvoor vastgestelde vorm- en kwaliteitseisen.

5.1.3 Leveranciers van omgevingsinformatie (LvO's) en bronhouders

DSO is een stelsel van afspraken en voor het aansluiten van informatiebronnen worden alle relevante afspraken gebundeld in aansluitvoorwaarden. Om informatie beschikbaar te mogen stellen aan DSO-LV moeten leveranciers voldoen aan die aansluitvoorwaarden. LvO's organiseren de gegevensstroom vanaf het

beschikbaar stellen van gegevens door de bronhouders tot aan het beschikbaar stellen van informatie en gegevens aan het stelselknooppunt.

Een LvO stelt informatie over de fysieke leefomgeving beschikbaar al dan niet na bewerking van gegevens van bronhouders . Bronhouders zijn verantwoordelijk voor de kwaliteit van de door hen beschikbaar gestelde gegevens. Een goede invulling van deze uitgangspunten is randvoorwaardelijk voor de werking van DSO-LV en zorgen voor:

- Plaatsonafhankelijke en eenduidige toegang tot metadata (o.a. kwaliteit, gebruiksdoel, etc.)
- Plaatsonafhankelijke en eenduidige toegang tot informatiediensten (o.a. URI-strategie)
- Gemeenschappelijke technische afspraken (o.a. API-strategie en relevante standaarden)

Een LvO stelt ook toetsingsinstrumenten beschikbaar. Een toetsingsinstrument is bedoeld voor het geautomatiseerd uitvoeren van een toets tegen het geldende toetsingskader. Een toetsingskader kan bijvoorbeeld een gestandaardiseerd rekenmodel zijn. Een LvO beheert de toetsingsinstrumenten die behoren bij de toetsingskaders van het 'eigen' informatiedomein.

LvO's zijn geen bronhouders van de gegevens, hoogstens houders van een digitale voorziening waarmee ze informatie beschikbaar stellen. De gegevens die door deze bronnen beschikbaar worden gesteld, voldoen aan de kwaliteitseisen die wettelijk zijn vastgelegd in de 'eigen' wetgeving. De DSO-LV stelt ook eisen aan het leveren van informatie - in de aansluitvoorwaarden. Om informatie beschikbaar te mogen stellen moeten LvO's voldoen aan de aansluitvoorwaarden.

Vanuit deze doelarchitectuur bezien zijn LvO- bronnen vergelijkbaar met e-Overheid bouwstenen als wetten.nl en basisregistraties.

5.1.4 Stelselverantwoordelijk

Voor de DSO-LV gelden de verantwoordelijkheden die zijn afgesproken en vastgelegd in het Bestuursakkoord. Voor de volledigheid wordt hieronder de originele tekst uit dat Bestuursakkoord weergegeven Voor het realiseren van de doelarchitectuur van de DSO-LV zijn verder geen aanvullende verantwoordelijkheden nodig.

De verantwoordelijkheid voor e-Overheidsvoorzieningen is apart geregeld en valt hier dus buiten.

Uit Bestuursakkoord pag. 14.
Een succesvolle werking van de wet is een gezamenlijke verantwoordelijkheid, waarbij het Rijk zich primair verantwoordelijk voelt voor een goede implementatie van de wet, de daarop te baseren wet- en regelgeving en het digitale stelsel (de stelselherziening). Gemeenten, provincies en waterschappen voelen zich verantwoordelijk voor een zorgvuldige en duurzame uitvoering van de wet waarmee inwoners en bedrijven goed worden bediend.

Uit Visie pag. 48.

- De minister van IenM is stelselverantwoordelijk voor de Omgevingswet en de regelgeving met betrekking tot het DSO. Hetzelfde geldt voor regelgeving in of op grond van de Omgevingswet waarin verplichtingen voor bevoegd gezagen worden vastgelegd om gegevens aan het DSO te leveren.
- De minister van IenM krijgt de wettelijke taak om de landelijke voorziening te beheren. Zij is daarmee eigenaar in organisatorische zin van de landelijke voorziening en is ervoor verantwoordelijk dat het interbestuurlijk afgesproken en in de regelgeving vastgelegde niveau van dienstverlening door de landelijke voorziening aan alle gebruikers wordt gerealiseerd.
- Bij AMvB wordt een bestuursorgaan aangewezen die als kerntaak krijgt omgevingsdocumenten te beheren en worden bestuursorganen of rechtspersonen aangewezen om informatieproducten te vervaardigen (informatiehuis). Deze bestuurorganen en rechtspersonen zijn eigenaar van hun informatiehuis en zijn zelf verantwoordelijk voor de werking en instandhouding van de eigen voorzieningen die daarvoor nodig zijn.

- De minister is stelselverantwoordelijk voor de goede werking van het DSO stelsel als één geheel en ziet in dat kader toe op de uitvoering van de opgedragen taken. De minister houdt toezicht op de goede taakuitoefening door de beheerders van het register omgevingsdocumenten en van de generieke gegevensverzamelingen en de informatiehuizen.

N.B.1: Inmiddels is de stelselverantwoordelijkheid overgedragen van I&M naar het Ministerie van BZK.
N.B.2: De term 'informatiehuis' is vervallen en vervangen door 'leveranciers van informatie over de fysieke leefomgeving'.

5.1.5 Ketenverantwoordelijk

Verantwoordelijk voor een keten is de organisatie waar een wettelijk taak belegd is. Voor de uitvoering van de processen van de Omgevingswet is dat een Bevoegd Gezag (deze wordt per keten toegewezen). De beleids- en uitvoeringsketen wordt door de DSO-LV ondersteund middels het beschikbaar stellen van gegevens (zie paragraaf 5.3).

5.1.6 Afgeleide principes Organisatie

Voor het onderdeel Organisatie gelden de volgende afgeleide principes.

APNORA27	Eén organisatie is verantwoordelijk en aanspreekbaar voor de dienst.
APDSO01[4]	Eén organisatie voert regie op de DSO-LV.
APDSO02	De regieorganisatie ondersteunt het beantwoorden van vragen over de werking van de DSO-LV.
APDSO02a	De eindverantwoordelijkheid voor het beschikbaar stellen van informatie over de fysieke leefomgeving is belegd.
APDSO02b	De leveranciers van omgevingsinformatie hergebruiken informatie.

APNORA27 Eén organisatie is verantwoordelijk en aanspreekbaar voor de dienst.
Er kan maar één organisatie verantwoordelijk zijn voor de dienst, zodat burgers, bedrijven en medeoverheden er altijd iemand op kunnen aanspreken. Afnemers willen weten of de dienstaanbieder een bekende, betrouwbare partij is. Vervolgens wil men die partij kunnen aanspreken op de kwaliteit. Deze vraag geldt ook in hoge mate voor overheidsorganisaties die hun eigen dienstverlening baseren op diensten van anderen en van deze leveranciers afhankelijk zijn. Daarom is het noodzakelijk dat helder is voor welke prestatie de dienstverlener verantwoordelijk is.

[APDSO01] Eén organisatie voert regie op de DSO-LV.
Om de continuïteit van gebruik, beheer, onderhoud en doorontwikkeling van de DSO-LV te kunnen garanderen wordt een regieorganisatie ingericht. Ook voor de invoering en het gebruik van de DSO-LV door de afnemers is het nodig dat er een regieorganisatie is die verantwoordelijk is en sturing geeft. Keuzen die gedurende de realisatie van de DSO-LV gemaakt worden om voorzieningen individueel, gezamenlijk dan wel centraal te ontwikkelen en beheren kunnen gevolgen hebben voor de taken en omvang van de regieorganisatie.

[4] Gebruikte codering [APDSOnn]: AP = afgeleid principe, DSO = Digitaal Stelsel Omgevingswet, nn = volgnummer.

[APDSO02] De regieorganisatie ondersteunt het beantwoorden van vragen over de werking van de DSO-LV.
Bevoegd gezagen zijn de aangewezen instanties voor het beantwoorden van vragen van gebruikers over de werking van de DSO-LV. Om hen te helpen die te kunnen beantwoorden wordt de regieorganisatie daarop ingericht. Keuzen die gedurende de realisatie van het digitaal stelsel gemaakt worden om gebruikersondersteuning individueel, gezamenlijk dan wel centraal te beleggen kunnen gevolgen hebben voor de taken en omvang van de regieorganisatie.

[APDSO02a] De eindverantwoordelijkheid voor het beschikbaar stellen van informatie over de fysieke leefomgeving is belegd.
De governance en het proces voor het beschikbaar stellen van informatie over de fysieke leefomgeving ten behoeve van een informatievraag is uitgewerkt. De eindverantwoordelijkheid van het leveren van informatie is belegd bij één organisatie of rechtspersoon.

[APDSO02b] De leveranciers van informatie over de fysieke leefomgeving hergebruiken informatie.
Een leverancier van informatie over de fysieke leefomgeving maakt bij het samenstellen van de informatie gebruik van gegevens(verzamelingen) afkomstig uit het eigen informatiedomein, van informatie van andere leveranciers en van andere e-Overheidsvoorzeiningen. Die andere leveranciers van informatie hebben in dat kader dezelfde rol en positie als de andere bronhouders van de leverancier.

5.2 PRODUCTEN EN DIENSTEN

Deze paragraaf beschrijft de producten en diensten die door de DSO-LV beschikbaar worden gesteld. Een aantal producten en diensten zijn beschreven in deze paragraaf. Verdere verdieping vindt plaats in andere gremia/documenten:

- De verdere uitwerking van de producten binnen de DSO-LV worden vastgelegd in het Globaal Content Raamwerk (GCR).
- De diensten die de DSO-LV levert aan de gebruiker worden wettelijk vastgelegd. De eisen die aan deze diensten worden gesteld worden vastgelegd in het Globaal Programma van Eisen DSO-LV (GPvE).
- De verdere verdieping van de diensten die overheden aan elkaar leveren wordt uitgewerkt in de "Producten en Diensten Catalogus Omgevingswet (PDC)".

5.2.1 Afgeleide principes Producten en diensten

Voor het onderdeel Producten en diensten gelden de volgende afgeleide principes.

Principe	Beschrijving
APNORA01	De diensten zijn zodanig opgezet, dat andere organisaties deze in eigen diensten kunnen hergebruiken.
APNORA19	De gebruiker staat aantoonbaar centraal gedurende het (door-)ontwikkelen van diensten en ondersteunende systemen.
APNORA21	De diensten worden gebundeld met verwante diensten zodat deze samen afgenomen kunnen worden.
APNORA30	De wijze waarop diensten geleverd zijn, kan worden verantwoord.

[APNORA01] De diensten zijn zodanig opgezet, dat andere organisaties deze in eigen diensten kunnen hergebruiken.
De opzet van diensten anticipeert op onvoorziene afnemers en gebruik. Toepassing van dit principe maakt diensten bruikbaar voor een zo groot mogelijke groep afnemers. Dit draagt bij aan een hoger rendement van diensten.

[APNORA19] De gebruiker *staat aantoonbaar centraal gedurende het (door-)ontwikkelen van diensten en ondersteunende systemen.*
Afnemers zullen meer en gemakkelijker gebruik maken van diensten, wanneer de opzet en vorm rekening houden met hun vaardigheden, voorkeuren en gedragingen. Dit is met name van belang bij de vormgeving van de contactfuncties van de overheid zoals formulieren, buitendiensten, websites en klantcontactcentra.

[APNORA21] Diensten worden gebundeld met verwante diensten zodat deze samen afgenomen kunnen worden.
Door bundeling van diensten nemen gebruiksgemak en meerwaarde voor afnemers toe: waar voorheen meerdere aanvragen nodig waren, kan nu met één aanvraag worden volstaan. Dienstverleners kunnen kosten en energie delen, bijvoorbeeld in de front office.
Veel diensten kunnen worden samengesteld door informatie logisch te combineren. Zo kan op basis van de locatie een grote hoeveelheid ruimtelijke overheidsinformatie gebundeld worden aangeboden. Diensten moeten op verschillende manieren, momenten en in verschillende combinaties gebundeld kunnen worden.

[APNORA30] De wijze waarop diensten geleverd zijn, kan worden verantwoord.
Dienstverleners moeten individuele leveringen van diensten kunnen verantwoorden, naar aanleiding van bijvoorbeeld klachten van afnemers, accountantscontroles en gerechtelijke procedures. Met het oog op informatiebeveiliging moet het mogelijk zijn om vast te stellen wie welke handelingen heeft verricht op een digitale voorziening, of welke fouten zijn opgetreden. Om dit mogelijk te maken, moeten de voor verantwoording relevante informatieobjecten worden vastgelegd. De waarde (en definitie van die waarde) van deze informatie-objecten moeten op een bepaald moment in de tijd gereconstrueerd kunnen worden.

5.3 PROCESSEN

In de beleids- en uitvoeringsketen worden onderscheiden: wet- en rijksregelgeving, beleidsplanning en decentrale regelgeving, uitvoering, toezicht, handhaving, vervolging en rechtspraak.

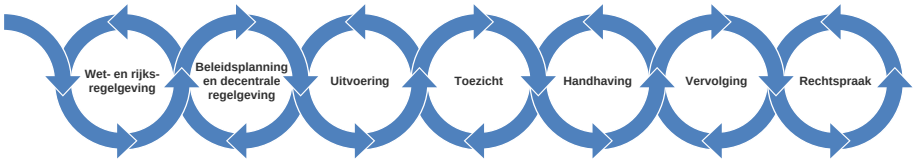

Figuur 14: De processen in de beleids- en uitvoeringsketen (bron: GOAL)

De DSO-LV ondersteunt op hoofdlijnen de volgende onderdelen:

- Wet- en rijksregelgeving: hierin gaat het om de digitalisering en geautomatiseerde uitvoering van wet- en regelgeving
- Beleidsplanning en decentrale regelgeving: de digitalisering van het maken van plannen en de digitalisering en het geautomatiseerd uitvoeren van decentrale regelgeving
- Uitvoering: Het ontvangen en afhandelen van vergunningaanvragen, meldingen, informatieverplichtingen en andere berichten

Voor de uitwerking van deze onderdelen wordt verwezen naar de UIVO-I.

5.3.1 Afgeleide principes Processen

Voor het onderdeel Processen gelden de volgende afgeleide principes.

Principe	Beschrijving
APNORA02	De stappen uit het dienstverleningsproces zijn ontsloten als diensten.
APNORA20	Diensten benaderen geïdentificeerde afnemers op persoonlijke wijze
APNORA41	De beschikbaarheid van de dienst voldoet aan de met de afnemer gemaakte continuïteitsafspraken

[APNORA02] De stappen uit het dienstverleningsproces zijn ontsloten als diensten.
Processtappen in het dienstverleningsproces kunnen ook voor afnemers grote meerwaarde hebben. Het 'open stellen' van deze processtappen voor gebruik door afnemers, of juist de uitbesteding aan andere dienstverleners, is van groot belang voor het vermogen om samen te werken en de interoperabiliteit. De dienstverlener kan daartoe de processtappen als diensten ontkoppelen en positioneren.
Toepassing van dit principe draagt bij aan het rendement van de dienstverlening door méér diensten aan afnemers aan te kunnen bieden. Ook bevordert het uitbesteding en daarmee een concentratie op kerntaken. Dit alles maakt de organisatie doelmatiger en doeltreffender.
Het aanbieden van voorheen op eigen processen toegesneden diensten aan externe afnemers, is een logische keuze wanneer de dienst goed aansluit bij de wettelijke taak en expertise van de organisatie.

[APNORA20] Diensten benaderen geïdentificeerde afnemers op persoonlijke wijze.
Afnemers verwachten dat de dienstverlener hun voorkeuren en specifieke wensen onthoudt en daarmee rekening houdt. Wanneer de afnemer geïdentificeerd is, zijn diens gegevens en mogelijke voorkeuren ook bekend. Diensten moeten het mogelijk maken om op basis van deze informatie het verdere contact vorm te geven. Dit principe is met name relevant voor diensten waarbij de afnemer bekend is, zoals vertrouwelijke of zaakgerelateerde diensten.

[APNORA41] *De beschikbaarheid van de dienst voldoet aan de met de afnemer gemaakte continuïteitsafspraken*

Continuïteit is van belang wanneer afnemers afhankelijk zijn van diensten en geen nadelige gevolgen van discontinuïteit mogen ondervinden.

6 INFORMATIEARCHITECTUUR

In dit hoofdstuk wordt de informatiearchitectuur beschreven. Deze is bepalend voor de te kiezen technische oplossingen. Het is een beschrijving in brede zin, dat wil zeggen onafhankelijk van de te kiezen technische oplossingen. De beschrijving bevat de uitwerking van de functies van de DSO-LV in componenten. Een component bevat een verzameling van functionaliteiten.

6.1 GEBRUIKERS, GEBRUIKERSTOEPASSINGEN EN COMPONENTEN

Deze paragraaf bevat een opsomming van de gebruikers, gebruikerstoepassingen de componenten van de DSO-LV. Sommige daarvan worden verder uitgediept. De informatiesystemen van Bevoegd Gezag en e-Overheidsbouwstenen worden hier verder niet toegelicht. De E-overheidsbouwstenen zijn opgenomen in paragraaf 7.2 en de Informatiesystemen van Bevoegd Gezag in Hoofdstuk 8.

6.1.1 Gebruikers

De gebruikers zijn eenieder, initiatiefnemers, belanghebbenden, bevoegd gezagen en rechterlijke macht. Hun positie en rol ten opzichte van het digitaal stelsel is beschreven in paragraaf 5.1.2. Naast bovenstaande zijn er ook ‘derden’ zoals softwareleveranciers en app bouwers die toepassingen maken die aansluiten op het digitaal stelsel en daarmee gebruikers ondersteunen.

Gebruikers kunnen een machtiging afgeven om zich te laten vertegenwoordigen door een andere gebruiker.

6.1.2 Gebruikerstoepassingen en componenten

Een component bevat een verzameling van functionaliteiten. Een component kent een vastomlijnd doel dat niet overlapt met de bedoeling van andere componenten. De DSO-LV is daardoor samengesteld uit doelspecifieke componenten. Elk component kan afzonderlijk van de andere componenten een rol spelen maar die rol is voor de DSO-LV beperkt tot de bedoeling die is gegeven aan de onderdelen van de DSO-LV. Zo kan een component uit de gebruikerstoepassingen geen rol spelen gelijk aan een component uit het onderdeel informatie uitwisselen. Ook maken meerdere componenten deel uit van een interactiepatroon dat voor de gebruiker van betekenis is.

Een gebruikerstoepassing is een bundeling van functionaliteiten die aan de gebruiker via het Omgevingsloket ter beschikking worden gesteld.

De afbeeldingen in de voorgaande hoofdstukken waren vooral gericht op het bepalen van de oplossingsrichting, het maken van architectuur keuzen en opstellen van kaders. In dit hoofdstuk worden onderdelen en functies ‘vertaald’ naar meer concrete applicaties. In de volgende afbeelding is een meer concrete uitwerking naar applicaties weergegeven. Daarbij zijn voor de herkenbaarheid dezelfde namen en kleuren gebruikt, alleen het onderdeel ‘gegevens uitwisselen’ heeft de vorm van een ‘U’ gekregen. De ‘U’ maakt zichtbaar dat alle voorzieningen binnen ‘gebruikerstoepassingen’ en ‘gegevens en informatie beschikbaar stellen’ informatie uitwisselen via het onderdeel ‘informatie uitwisselen’.

Deze paragraaf bevat een opsomming van de gebruikerstoepassingen en componenten van de DSO-LV.

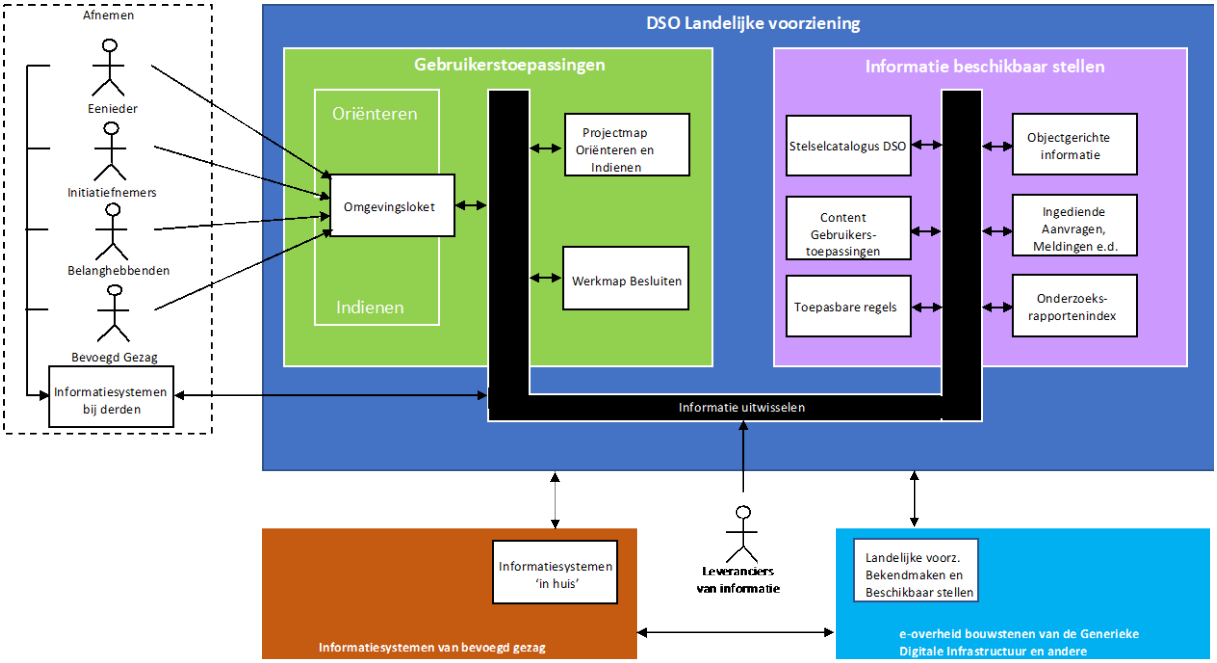

Figuur 16: DSO-LV in zijn context - componenten en gebruikerstoepassingen

De DSO-LV bestaat uit de gebruikerstoepassingen 'Oriënteren' en 'Indienen', het Omgevingsloket component en acht ondersteunende componenten.

Oriënteren: De gebruikerstoepassing voor de functie Oriënteren (zie hoofdstuk 3). Binnen deze gebruikerstoepassing kan een gebruiker omgevingswetdocumenten, vergunningchecks, regels op maat en informatie over de fysieke leefomgeving raadplegen. De gebruiker kan zelf de zoekingang kiezen: tekst of kaart. Deze gebruikerstoepassing maakt gebruik van onder andere de componenten Omgevingsloket, Stelselknooppunt, Toepasbare Regels, Objectgerichte Informatie en de Stelselcatalogus.
Indienen: De gebruikerstoepassing voor het opstellen en indienen van aanvragen, meldingen, informatieplichten en het delen van informatie tijdens het voorbereiden van het indienen. Via deze gebruikerstoepassing kan een gebruiker bijvoorbeeld een Vergunningsaanvraag indienen. Indienen maakt gebruik van onder andere de componenten Omgevingsloket en Stelselknooppunt en Toepasbare Regels. Bij Indienen kan een gebruiker ook een machtiging afgeven zodat iemand anders de aanvraag namens hem/haar kan indienen.
Omgevingsloket: De component die het geconsolideerde beeld vormt naar de (eind-)gebruiker. Het loket geeft de gebruikers op basis van rollen (een ieder, initiatiefnemer, belanghebbende, bevoegd gezag en rechterlijke macht) toegang tot de via de DSO-LV beschikbaar gemaakte omgevingswetdocumenten en gegevens, en tot de digitale procesondersteuning. Het loket is een technisch framework waarin de gebruikerstoepassingen worden opgenomen. Welke gebruikerstoepassingen in het loket worden opgenomen wordt bepaald op basis van vraagsturing. Deze wordt vastgelegd in het Globaal Programma van Eisen (GPvE).

De DSO-LV realiseert daarnaast een aantal componenten die ondersteunende functionaliteiten aanbieden:

Projectmap Oriënteren en indienen: component voor het ontvangen en opslaan van resultaten van vergunningchecks, concept aanvragen, meldingen, informatieplichten en hun bijlagen en het beschikbaar stellen van ingediende aanvragen, meldingen, informatieplichten en hun bijlagen. Ook dient deze component voor het delen van informatie tijdens het voorbereiden van het Indienen (zie hoofdstuk 3). Deze component wordt gebruikt in de gebruikstoepassingen Oriënteren en Indienen.
Werkmap Besluiten: dit is een faciliteit waarmee Bevoegd Gezagen kunnen samenwerken aan plannen en besluiten.

Ingediende aanvragen, meldingen en informatieplichten: component voor het ontvangen, opslaan en beschikbaar stellen van ingediende aanvragen, meldingen en informatieplichten.
Stelselcatalogus DSO-LV: component voor het registreren en ontsluiten van een gegevenscatalogus, een producten- en dienstencatalogus en een servicesregister voor het aanmaken, bewerken, opslaan en verstrekken van informatie over binnen het digitaal stelsel relevante begrippen, informatiemodellen, datasets, webservices en API's uit de fysieke leefomgeving en hun onderlinge relaties.
Onderzoeksrapportenindex: component voor het opslaan van de metadata van onderzoeksrapporten. Deze kunnen gebruikt worden bij vergunningaanvraag of meegeleverd worden bij een melding of een informatieplicht.
Content: component voor het registreren, opslaan en verstrekken van informatie aan het loket. Tot content worden zaken gerekend zoals uitleg, helpteksten, afbeeldingen en video.
Toepasbare regels: component voor het ontvangen, opslaan en beschikbaar stellen van naar gestandaardiseerde begrijpelijke regels omgezette juridische teksten (voor vragenbomen en formulieren). Een nadere beschrijving van toepasbare regels ofwel 'regels op maat en begrijpelijk' is opgenomen in bijlage 1.
Objectgerichte Informatie (OZON) : Component voor het ophalen (tijdelijk opslaan) en beschikbaar stellen van omgevingswetbesluiten, onder andere aan de gebruikerstoepassingen. (Alle) omgevingswetdocumenten worden opgehaald uit de Landelijke Voorziening Bekendmaken en Beschikbaarstellen (LVBB) en op een zodanige wijze opgeslagen dat ze objectgericht kunnen worden ontsloten binnen de DSO-LV en de informatiesystemen bij derden en bevoegde gezagen. Objectgericht ontsluiten is een manier om gegevens binnen gesloten bestanden, die zelf één samenhangend geheel vormen (zoals documenten) als afzonderlijke data te identificeren, te voorzien van metadata en als 'object' te gebruiken. Hiermee zijn de gegevens uit gesloten bestanden beter vindbaar, bevraagbaar en te gebruiken bij onderlinge vergelijkingen op basis van bijvoorbeeld activiteit. Een voorbeeld /hiervan is 'geef mij alle omgevingswetdocumenten die gaan over het kappen van bomen op deze locatie'.

Voor het onderdeel **'Informatie uitwisselen'** is een aparte component voorzien: het **Stelselknooppunt**. Deze wordt apart behandeld in paragraaf 7.1.

6.1.3 Archiveren en duurzame toegankelijkheid

Uit Visie pag. 33.

De gegevensvoorzieningen zullen ervoor moeten zorgen dat gegevens die via het stelsel ontsloten zijn (geweest) beschikbaar blijven voor later gebruik. Gegevens hebben een bepaalde juridische status en/of spelen een rol in procedures en afwegingen om tot besluiten te komen. Het is wenselijk om te allen tijde te garanderen dat dit soort gegevens op een later moment op dezelfde manier beschikbaar zijn.

Overal bij de gegevensvoorzieningen binnen het DSO en bij bevoegd gezagen zal op basis van de Archiefwet 1995 informatie duurzaam toegankelijk gemaakt moeten worden. Alle overheidsorganen hebben deze "archiefplicht". Zij houden deze ook onder de nieuwe Omgevingswet. Het gaat hierbij niet alleen om de Omgevingsdocumenten en informatieproducten zelf, maar ook om de wijze waarop deze bij de bevoegd gezagen tot stand komen (al dan niet in overleg met initiatiefnemers, belanghebbenden en andere bevoegd gezagen).

Archivering in deze steeds complexer wordende ketens vraagt bijzondere aandacht. Er worden in samenwerking met het Nationaal Archief en de verschillende overheidslagen zogenaamde DUTO-scans uitgevoerd. DUTO is een lijst met kwaliteitseisen voor de duurzame toegankelijkheid van overheidsinformatie. In een DUTO-scan wordt op basis van kwaliteitseisen bepaald welke informatie, op welke manier en hoelang toegankelijk moet blijven. De uitkomsten van een DUTO-scan kunnen leiden tot aanvullingen op de eisen aan het DSO.

Voor een uitwerking van de DUTO scan zie hoofdstuk 8.

6.1.4 Afgeleide principes Gebruikers, gebruikerstoepassingen en componenten

Voor het onderdeel Gebruikers, gebruikerstoepassingen en componenten gelden de volgende afgeleide principes:

Principe	Beschrijving
APNORA06	Diensten maken gebruik van standaard oplossingen.
APNORA07	Diensten maken gebruik van de landelijke bouwstenen e-Overheid.
APNORA43	Dienstverlener en afnemer zijn geauthenticeerd wanneer diensten een vertrouwelijk karakter hebben.
APDSO03	De DSO-LV is modulair opgebouwd.
APDSO04	Onderdelen en functies zijn ontkoppeld.
APDSO05	Hergebruik voor kopen en maken.
APDSO06	Gebruikerstoepassingen zijn voor de gebruikers in één loket ontsloten.
APDSO07	Alle omgevingswetdocumenten worden op één punt aangeleverd en afgenomen.
APDSO08	Bevoegd gezagen leveren omgevingswetdocumenten en toepasbare regels aan
APDSO09	Archivering bij de bron.

[APNORA06] Diensten maken gebruik van standaard oplossingen.
Doel is dat afnemers de overheid in haar dienstverlening zo veel mogelijk zullen ervaren als één organisatie. Dit vraagt om standaardisatie en uniformiteit in dienstverlening en ondersteunende processen. Organisaties hoeven minder zelf te ontwikkelen en het rendement van oplossingen neemt toe. Een voorbeeld hiervan is de component OZON – dit is een component die er voor zorgt dat het voor Bevoegd Gezagen niet meer nodig is om via een eigen oplossing informatie uit de LVBB om te zetten naar objectgerichte informatie.

[APNORA07] Diensten maken gebruik van de landelijke bouwstenen e-Overheid.
Doel is dat organisaties minder voorzieningen zelf hoeven te ontwikkelen en het rendement van landelijke bouwstenen toeneemt. Het leidt bovendien tot standaardisatie en uniformiteit in dienstverlening en ondersteunende processen en draagt er aan bij dat de afnemers de overheid in haar dienstverlening als één bedrijf ervaren.

[APNORA43] Dienstverlener en afnemer zijn geauthenticeerd wanneer diensten een vertrouwelijk karakter hebben.
Afnemer en dienstverlener willen beide de zekerheid dat misbruik van gegevens en van diensten voorkomen wordt. Aan vertrouwelijke diensten of diensten met rechtsconsequenties, worden daarom strikte identificatie-eisen gesteld. In deze gevallen worden diensten alleen verleend aan geauthenticeerde afnemers. Ook medewerkers van de dienstverlener zijn geauthenticeerd en geautoriseerd om van de voorzieningen die de dienst ondersteunen, gebruik te kunnen maken. Er zijn natuurlijk ook diensten die geen vertrouwelijk karakter hebben en daarom aan veel minder strikte identificatie-eisen worden onderworpen.

De sterkte van de vereiste authenticatie is afhankelijk van de geleverde dienst en wordt bepaald in de Wet algemene bepalingen burgerservicenummer (Wabb) voor die gevallen waar het om een natuurlijk persoon persoon gaat.

[APDSO03] De DSO-LV is modulair opgebouwd.
Een goed gekozen modulaire opbouw beperkt zowel de omvang als de complexiteit van onderdelen en functies binnen het digitaal stelsel. Het maakt beheer, onderhoud en doorontwikkeling van de onderdelen en functies overzichtelijker en eenvoudiger. Het maakt het mogelijk om er één te vervangen zonder dat de werking van anderen daardoor wijzigt.

[APDSO04] Onderdelen en functies zijn ontkoppeld.
Ontkoppelen houdt in dat de afhankelijkheid van onderdelen en functies voor het invullen van hun rol van andere onderdelen en functies zoveel mogelijk beperkt is. De onderdelen en functies werken samen op basis van eenduidige en stabiele koppelvlakken (‘services’) en aansluitvoorwaarden.

[APDSO05] Hergebruik voor kopen en maken.
Zoveel mogelijk worden voorzieningen en functies hergebruikt die al beschikbaar zijn binnen de betrokken organisaties, het digitaal stelsel en de overheid, en die geschikt zijn of eenvoudig geschikt te maken zijn. In bepaalde situaties kan kopen toch de 'beste keus' zijn. Maatwerk wordt zoveel als mogelijk beperkt. Hergebruik leidt er toe dat overheidsorganisaties minder zelf hoeven te (laten) ontwikkelen en leidt bovendien tot meer standaardisatie en uniformiteit. De invoering van het digitaal stelsel beslaat meerdere jaren en de ambitie is om innovatieve toepassingen en technieken als linked data en 3D in te zetten. Hergebruik kan op gespannen voet staan met innovatie. Dit betekent dat hergebruik van een bestaande oplossing dient te zijn gebaseerd op de levenscyclus van de oplossing en een beoordeling van de toekomstvastheid en mogelijkheden tot doorontwikkeling.

[APDSO06] Gebruikerstoepassingen zijn voor de gebruikers in één loket ontsloten.
De gebruikers ervaren het loket als één geheel, waarin alle gebruikerstoepassingen van het digitaal stelsel en eventueel ook die van e-Overheid bouwstenen als 'Lopende zaken' en 'Berichtenbox' gebundeld en op een logisch geordende wijze aangeboden worden.

[APDSO07] Alle omgevingswetdocumenten worden op één punt aangeleverd en afgenomen.
Voor het aanleveren van omgevingswetdocumenten is er één centraal aanleverpunt. Na het aanleveren en het uitvoeren van de processtap controleren worden de omgevingswetdocumenten in de landelijke voorziening Bekendmaken en beschikbaar stellen verwerkt. De omgevingswetdocumenten worden ook weer via één centraal afnamepunt verstrekt.

[APDSO08] Bevoegd gezagen leveren omgevingswetdocumenten en toepasbare regels aan.
De bevoegd gezagen, centraal en decentraal, die een besluit nemen zijn verantwoordelijk voor het bekend maken en beschikbaarstellen van de omgevingswetdocumenten. Bevoegd gezagen zetten deze omgevingswetdocumenten om in de toepasbare regels (vragenbomen en formulieren) conform de afgesproken standaarden. Dit laatste voor zover het gaat om direct werkende regels voor burgers en bedrijven. De toepasbare regels (vragenbomen en formulieren) van gemeenten, waterschappen en provincies moeten naadloos aansluiten op en passen in de centrale toepasbare regels. De toepasbare regels worden aangeleverd aan en opgenomen in Toepasbare regels. Een nadere beschrijving van toepasbare regels ofwel 'regels op maat en begrijpelijk' is opgenomen in bijlage G.

LET OP: Op het moment dat een juridische regel wijzigt dan betekent dit dat de toepasbare regel en vragenvomen waarin zo'n toepasbare regel wordt gebruikt worden geraakt, bijvoorbeeld doordat ze ongeldig worden of niet meer logisch correct werken. Het bevoegd gezag dient dan een herstelactie uit te voeren, bijvoorbeeld door de geraakte vragenbomen aan te passen.

[APDSO09] Archivering bij de bron
Bestuursorganen die verantwoordelijk zijn voor processen waarin gegevens worden ontvangen of ontstaan, is de zorgdrager in de zin van de Archiefwet en verantwoordelijk voor de duurzame toegankelijkheid van die gegevens. In de Archiefwet wordt een dergelijke overheidsorganisatie aangeduid als zorgdrager. Binnen het digitaal stelsel zullen gegevens worden ontvangen door of ontstaan in meerdere applicaties en registraties. De bestuursorganen die verantwoordelijk zijn voor dergelijke applicaties of registraties, zijn als zorgdragers verantwoordelijk voor de archivering en de eigen archieffunctie. De DUTO scan is een leidraad voor de invulling van de archiveringsfunctie in de diverse voorzieningen binnen het digitaal stelsel. In een DUTO-scan wordt op basis van kwaliteitseisen bepaald welke informatie, op welke manier en hoelang toegankelijk moet blijven. De uitkomsten van een DUTO-scan kunnen leiden tot aanvullingen op de eisen aan voorzieningen binnen het digitaal stelsel.

6.2 INFORMATIEUITWISSELING EN STANDAARDEN

De DSO-LV heeft als één van haar doelen het ontsluiten van informatie over de fysieke leefomgeving. De DSO-LV ondersteunt het opstellen en verwerken van Aanvragen, Meldingen en Informatieplichten via Toepasbare Regels tot Besluiten die worden gepubliceerd als officiële Overheidspublicaties. Voor deze objecten zijn standaarden opgesteld die onderlinge samenhang tijdens de verwerking garanderen.

Deze standaarden voldoen (waar relevant) ook aan de eisen voor 3D en de stelseleigenschap 'dynamisch' (zie paragraaf 4.1) en ze worden dusdanig ontwikkeld en ingericht dat voldaan kan worden aan de (aanvullende) metadata eisen die voortvloeien uit het duurzaam en toegankelijk vastleggen van informatie.

6.2.1 Informatie in de DSO-LV

In de context van de DSO-LV wordt de volgende informatie onderscheiden:

Informatie over de fysieke leefomgeving	Basisregistraties, semantische standaarden, principes over berichten en gegevens
Aanvraag en melding	STAM
Overheidspublicaties	STOP/TP
Toepasbare Regels	STTR

6.2.1.1 Informatie over de fysieke leefomgeving

De DSO-LV maakt gebruik van informatie over de fysieke leefomgeving:

- **Omgevingsinformatie:** Omgevingsinformatie is toegespitste, betrouwbare informatie over de fysieke leefomgeving voor gebruikers, omgezet vanuit ruwe (openbare) gegevens van bronhouders.
- **Generieke gegevensverzamelingen:** Generieke gegevensverzamelingen zijn verzamelingen van gegevens die veelvuldig binnen het digitaal stelsel worden gebruikt, maar niet tot één specifiek Informatiedomein behoren, zoals railverkeergegevens, wegverkeergegevens, verkeersregister en populatie gegevens. Generieke gegevensverzamelingen vallen juridisch gezien binnen het digitaal stelsel, maar qua architectuur niet (perspectief 1). Vanuit deze doelarchitectuur bezien zijn generieke gegevensverzamelingen bronnen, vergelijkbaar met e-Overheid bouwstenen als wetten.nl en basisregistraties. De gegevens die door deze bronnen beschikbaar worden gesteld, voldoen aan de kwaliteitseisen die wettelijk zijn vastgelegd in de 'eigen' wetgeving. Hiervoor zijn standaarden nodig voor het modelleren, aanleveren en afnemen van informatie over de fysieke leefomging en het modelleren, aanleveren en afnemen van gegevens uit generieke gegevensverzamelingen. Deze standaarden worden per geval apart ontwikkeld.

6.2.1.2 Aanvraag en melding

De DSO-LV ontvangt informatie over voorgenomen werkzaamheden (een begrijpelijke vertaling van de wettelijke 'activiteiten') in de fysieke leefomgeving. Het gaat om een verzoek om een of meerdere werkzaamheden toe te staan. Afhankelijk van het soort werkzaamheid is dit informatie uit een aanvraag met een of meerdere bijlagen of volstaat de informatie uit een melding.

6.2.1.3 Overheidspublicaties

Besluiten die vallen onder Bekendmakingswet en de Algemene wet bestuursrecht worden bekendgemaakt en beschikbaar gesteld via de landelijke voorziening LVBB. Dat geldt dan ook voor de besluiten die zijn genomen in het kader van de Omgevingswet. De informatie over deze besluiten en de daarin opgenomen juridische regels wordt tevens ontsloten via de DSO-LV.

6.2.1.4 Toepasbare Regels

- Toepasbare regels zijn het resultaat van de vertaling van juridische regels en voorschriften (omgevingswetbesluiten) naar interactieve vragen-, beslisbomen en indieningsvereisten op basis waarvan de initiatiefnemer,

- kan checken aan welke plichten hij moet voldoen en
- een aanvraag of melding kan indienen, dan wel kan voldoen aan zijn wettelijke informatieplicht.

6.2.2 Standaarden in de DSO-LV

In een uitgebreid stelsel als het DSO is het van groot belang dat op alle niveaus (processen, uitwisseling van informatie, de structurering en de betekenis van de informatie zelf) gebruik wordt gemaakt van standaarden. Zelfs de structuur en de ontwikkeling van de standaarden zelf zijn onderhavig aan standaarden.

Uit Visie pag. 44:

"Standaardisatie is noodzakelijk voor het ondersteunen van de ketensamenwerking tussen de partijen die betrokken zijn bij het nemen van besluiten en vooral bij de totstandkoming van omgevingsdocumenten. Het bevordert de rechtszekerheid omdat de inzichtelijkheid van wet- en regelgeving en daarmee de voorspelbaarheid toeneemt. Standaardisatie draagt bij aan het bereiken van minder uitvoeringskosten. Het gaat om afspraken tussen de belanghebbenden over de vorm en structuur waarin de informatie wordt aangeboden. Standaarden kunnen ook raken aan inhoud in de zin van het verplicht gebruiken van bepaalde begrippen.

Voor de succesvolle implementatie van het Digitaal Stelsel Omgevingswet zijn er op veel gebieden standaarden nodig. Deze standaarden zijn onder te verdelen in de volgende hoofdcategorieën:

Semantische standaarden, Informatiemodellen, Processtandaarden, Technische uitwisselstandaarden en Standaardaarden voor meet- en rekenmodellen"

Uiteraard wordt er in binnen DSO ziveel mogelijk gebruik gemaakt van bestaande, bewezen, goed onderhouden standaarden. Op enkele onderdelen moeten er binnen DSO echter zelf standaarden worden ontwikkeld. Bij deze zelf-ontwikkelde standaarden gelden dezelfde eisen als die worden gesteld aan gekozen standaarden:

- zij moeten ontwikkeld worden volgens gekozen standaardmethodieken
- zij moeten open en uitbreidbaar zijn
- zij moeten robuust ontworpen zijn
- zij moeten flexibel zijn zodat ze ook implementeerbaar zijn in andere ketens die onderdelen van DSO-LV hergebruiken

Processtandaarden voor de interne processen bij Bevoegd Gezagen vallen buiten de scope van deze doelarchitectuur. Zij worden bepaald door de Bevoegd Gezagen zelf.

6.2.3 Semantische standaarden voor het beschrijven van semantiek

Een belangrijke randvoorwaarde voor het goed kunnen functioneren van het digitaal stelsel is kenbaarheid van de betekenis van de gebruikte gegevens in hun context (semantiek). In de praktijk worden verschillende begrippenkaders gebruikt in bijvoorbeeld wetgeving, omgevingsplannen, basisregistraties en het dagelijks leven. Daardoor kunnen de zelfde begrippen verschillende betekenis hebben, verschillende begrippen de zelfde betekenis. Het gevolg daarvan is een gebrek aan interoperabiliteit en herbruikbaarheid van gegevens voor de verschillende systemen en voorzieningen. Om dit op te lossen moeten afspraken gemaakt worden over het bepalen en vastleggen van de semantiek. De stelselcatalogus is het instrument om per gegeven de betekenis in zijn context te beschrijven. Die beschrijvingen maken het mogelijk om te bepalen of gegevens uit verschillende bronnen gecombineerd kunnen worden.

6.2.4 Informatiemodellen voor het beschrijven van informatie

Binnen het digitaal stelsel maken veel verschillende partijen meervoudig gebruik van gegevens. Het is daarbij van belang dat de onderlinge samenhang en betekenis van de gegevens binnen een bepaalde context wordt beschreven. Het contextueel modelleren en vastleggen van gegevens is een voorwaarde voor een gestructureerde informatievoorziening. De vorm waarin dat gebeurt, het informatiemodel, wordt centraal bepaald. Het doel van een informatiemodel is een beschrijving van (de informatie over) de werkelijkheid, los

van implementatieaspecten. Voor het digitaal stelsel is het van groot belang dat alle informatiemodellen op dezelfde manier beschreven worden, volgens de standaard Metainformatiemodel (MIM) en de Handreiking Informatiemodellering (HIM).

Bij het beschrijven van informatie van de DSO-LV wordt gebruik gemaakt van definities van gegevens zoals die zijn opgenomen in de informatiemodellen. Als die definities er niet zijn dan worden die toegevoegd aan de informatiemodellen. Die definities worden zoveel mogelijk ontleend aan omschrijvingen van overeenkomstige begrippen in de semantische standaarden i.c. de Stelselcatalogus. Als voor een informatiedomein bestaande of nieuwe informatieobjecten in samenhang worden beschreven dan wordt bepaald of dit onderdeel kan worden van een bestaand informatiemodel of dat er een nieuw informatiemodel nodig is.

Om de globale samenhang aan te geven tussen informatieobjecten, de processen en de gebruikerstoepassingen van de DSO-LV heeft het OGB opdracht gegeven een globaal content model (GCM) te ontwikkelen.

6.2.5 Identificatie van informatieobjecten

Voor informatieobjecten die in een stelsel worden uitgewisseld en waar meerdere bronhouders voor zijn is het noodzakelijk dat er stelselbrede afspraken zijn over de identificatie van die informatieobjecten. In het stelsel DSO geldt dat vooral voor de inhoud van de Omgevingswetdocumenten (OW-besluit en informatieobjecten zoals activiteiten en annotaties).

Uitgangspunt voor de stelseluitspraak is dat de identificatie bestaat uit een centraal deel om de bronhouder te identificeren en een lokaal deel om het informatieobject globaal uniek te maken. Het centrale deel wordt centraal beheerd en is op eenduidige wijze gekoppeld aan de verantwoordelijke organisatie (bevoegd gezag). Het lokale deel wordt bepaald door de bronhouder zolang deze er maar voor zorgt dat de identificatie globaal uniek is. De naamgevingsconventie voor de identificatie is gebaseerd op of afgeleid van een internationaal gehanteerde standaard.

6.2.6 Technische uitwisselstandaarden voor het beschrijven van informatieuitwisseling

Het digitaal stelsel brengt allerlei informatieuitwisselingen op gang. Die informatieuitwisselingen vinden vooral plaats tussen de onderdelen gebruikerstoepassingen en Gegevens en informatie beschikbaar stellen, en worden ondersteund door het stelselknooppunt. Bij informatieuitwisseling worden voor de berichten (de verpakking) standaarden gebruikt als JSON, XML, GML en STUF[5], en voor technische verbindingen standaarden als SOAP, REST, Digikoppeling, Diginetwerk en PKI-overheid. Voor het uniek robuust identificeren van informatie worden een URI- en API- strategie gehanteerd.

6.2.7 Standaarden voor het beschrijven van meet- en rekenmodellen

Om betrouwbaar te zijn moeten gegevens op vergelijkbare wijze gemeten en berekend worden. Daarvoor zijn modellen voor het meten en bereken van gegevens nodig, en standaarden om deze modellen te beschrijven. Betrouwbare, en reproduceerbare gegevens zijn nodig als basis voor een efficiënte, voorspelbare en transparante besluitvorming. De gemeten en berekende gegevens worden ook toegepast in toetsingskaders en -instrumenten en in onderzoekshulpen.

6.2.8 Standaard voor Aanvragen en Meldingen (STAM)

Dit is een van de nieuwe standaarden die de DSO-LV gebruikt. De standaard ondersteunt het aanleveren en afnemen van gegevens over aanvragen, meldingen en informatieplichten, inclusief de bijbehorende bijlagen. De DSO-LV stuurt een bericht aan het BG dat gegevens beschikbaar zijn. Het bevoegd gezag neemt vervolgens via deze standaard de gegevens af van de DSO-LV. Hiervoor dient een API beschikbaar te zijn. Het bevoegd gezag gebruikt de gegevens om de aanvragen, meldingen en informatieplichten te behandelen.

6.2.9 Standaard voor Officiële Publicaties (STOP) en ToepassingsProfielen voor besluiten (TP)

[5] StUF protocolbindingen en onderlaag; StUF bevat ook berichtendefinities gebaseerd op informatiemodellen.

Dit is een van de nieuwe standaarden die de DSO-LV gebruikt. De standaard ondersteunt het aanleveren en afnemen van gegevens over omgevingswetdocumenten, publicatie van omgevingswetdocumenten en consolidatie van omgevingswetdocumenten. Het bevoegd gezag levert de gegevens aan bij de LVBB. Het bevoegd gezag doet dit vanuit haar eigen plansysteem. De LVBB gebruikt de gegevens om de omgevingswetdocumenten bekend te maken en om de gegevens van de consolidatie van omgevingswetdocumenten beschikbaar te stellen aan de DSO-LV. De standaard bestaat uit de volgende onderdelen:

- Een informatiemodel voor de structuur van een officiële publicatie
- Een berichtenmodel om de gegevens aan de LVBB te kunnen aanleveren
- Een presentatiemodel om de officiele publicatie op een begrijpelijke manier aan de menselijke gebruiker te presenteren.
- Een mechanisme en toepassingsprofiel om een bepaald type officiële publicatie te kunnen verwerken. De toepassingsprofielen zijn specifiek voor de omgevingswetdocumenten. De standaard wordt echter zo opgezet dat uitbreiding naar andere besluiten van de bekendmakingswet mogelijk is.

De aanlevering begint met het aanmelden van de levering door het bevoegd gezag bij de LVBB. De LVBB haalt vervolgens de levering op bij het bevoegd gezag. Hiervoor dient het plansysteem van het bevoegd gezag beschikbaar te zijn. De LVBB controleert de levering en geeft een responsebericht aan het bevoegd gezag over de verwerking. De LVBB beschikt over een validator waarmee de levering kan worden gevalideerd.

De ambitie is om in 2021 of eerder alle relevante beschikbare informatie met één klik op de kaart beschikbaar te hebben. Dat wil zeggen dat de informatie begrijpelijk en op maat getoond wordt. Dit vraagt om een standaard die dit mogelijk maakt.

Een besluit tot vaststelling[6], wat in de praktijk meestal bestaat uit een wijziging (op onderdelen) van een geldend besluit, bestaat op hoofdlijnen uit drie onderdelen.
In de eerste plaats omvat een vaststellingsbesluit een motivering. In die motivering wordt aangeduid waarom het besluit wordt genomen. Daarbij wordt bijvoorbeeld aandacht geschonken aan het vereiste van een evenwichtige toedeling van functies aan locaties (vooral bij omgevingsplannen), aan het besluit ten grondslag gelegd onderzoek en zienswijzen die bij de voorbereiding zijn ingekomen. Een tweede deel van het vaststellingsbesluit bestaat uit het besluit zelf. In geval van een wijzigingsbesluit staat daarin welke bestaande regels worden gewijzigd of vervallen, en welke nieuwe regels worden toegevoegd. Dit tweede deel van het wijzigingsbesluit zal uiteindelijk geconsolideerd in de lopende tekst van de regeling.
Een derde deel van het vaststellingsbesluit (niet verplicht) kan bestaan uit een artikelsgewijze toelichting. Bij veel verordeningen is een geconsolideerde toelichting beschikbaar. Daar kan een bevoegd gezag ook bij een omgevingswetdocument voor kiezen. Voor elk van de drie onderdelen kunnen bijlagen opgenomen worden in het vaststellingsbesluit. In de volgende afbeelding is een vaststellingsbesluit met onderdelen en bijlagen weergegeven.

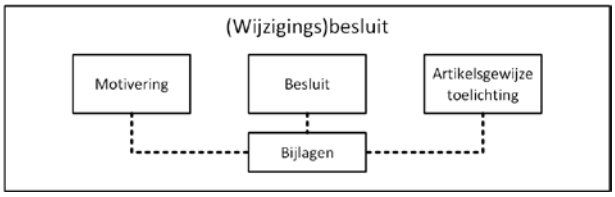

Figuur17: (wijzigings-)Besluit met onderdelen

Het onderdeel besluit bevat tekst en werkingsgebied. Het werkingsgebied bepaalt waar het besluit zijn werking heeft. De tekst van een besluit gaat over onderwerpen en bevat regels, de regels bevatten eventueel waarden. Waarden zijn optioneel en een onderdeel van de regels. In de maaksoftware bij bevoegd gezagen kunnen regels en waarden via werkingsgebied in de regels opgenomen worden. Een duidelijk voorbeeld van een waarde in een gesloten norm is ‘niet hoger dan X meter’. Een open norm als ‘niet hoger dan aanliggende

[6] Dit geldt voor de meeste verordeningsfiguren (inclusief het Omgevingsplan).

bebouwing' bevat geen waarde. De tekst van een besluit is zelfstandig leesbaar. Met leesbaar wordt bedoeld dat het besluit duidelijk is over de aspecten die daar onlosmakelijk deel van uitmaken zoals werkingsgebied, regels en waarden. Ook de uitwerking van een aspect in een bijlage maakt onlosmakelijk deel uit van een besluit. In de volgende afbeelding is een besluit met tekst, werkingsgebied, regel en eventuele waarde weergegeven.

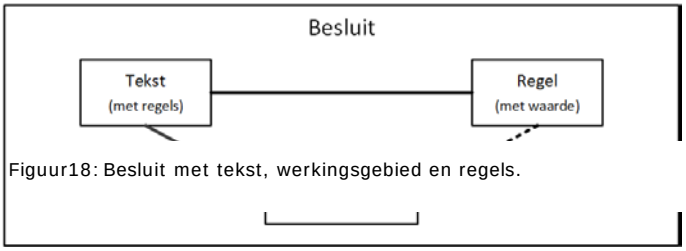

Figuur18: Besluit met tekst, werkingsgebied en regels.

Een *werkingsgebied* is te definiëren als een gebied of een verzameling van gebieden. Een gebied is een enkel vlak of meerdere vlakken (2-dimensionaal). Een werkingsgebied kan ook 3-dimensionale representatie hebben (hoogte, diepte). Een juridische regel verwijst naar een werkingsgebied als zelfstandige entiteit die een geheel vormt: het gebied of de verzameling gebieden. De onderdelen van het werkingsgebied zijn niet relevant voor de verwijzing vanuit de regel, de regel geldt voor het geheel. Dit betekent dat bij het wijzigen van het werkingsgebied moet worden nagegaan wat het effect is op de regels die verwijzen naar dit werkingsgebied.

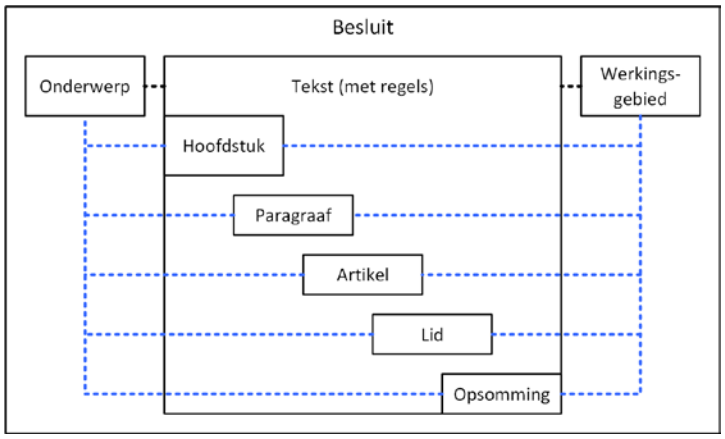

Figuur19: Structuur van een Besluit gekoppeld aan Onderwerp en Werkingsgebied

Veel besluiten kennen een vaste, maar eigen structuur. Zo geldt voor besluiten van het rijk zoals wetten, algemene maatregelen van bestuur (AMvB's) en ministeriële regelingen (MR's) de structuur uit de 'aanwijzingen voor de regelgeving'. Die structuur is eenvoudig: hoofdstuk, (titel, afdeling,) paragraaf, artikel, lid en onderdeel. In de volgende afbeelding is deze structuur weergegeven, ook is weergegeven dat regels op alle niveaus een werkingsgebied kunnen hebben. In de structuur kunnen ook boek en deel worden onderscheiden. Het werkingsgebied van een regel kan 'overerfd' worden door de daarop volgende regels. Het kan voorkomen dat een artikel geen leden heeft, maar wel onderdelen, dit is met een streeplijn weergegeven. De weergegeven structuur is een voorbeeld, er zijn ook andere structuren omdat niet voor alle typen besluiten eenzelfde strakke structuur nodig of mogelijk is (bijvoorbeeld bij omgevingsvisie en programma's).

De standaard voor officiële publicaties en het toepassingsprofiel voor besluiten (STOP/TP) sluit aan bij de onderdelen en de samenhang van tekst, werkingsgebied, regels en eventuele waarden, en bevat verder gegevens die nodig zijn voor het bekendmaken en beschikbaarstellen van het besluit. STOP/TP zorgt voor eenduidigheid over alle publicaties en besluiten heen en biedt voldoende basis voor verbeelding, selectiemogelijkheden voor juridische regels en maken van toepasbare regels en vragenbomen op basis van de formele besluiten.

6.2.10 Dynamiek en flexibiliteit in het toepasbaar maken van regels

STOP/TP bevat een specifiek en verplicht gesteld annotatiemechanisme dat nodig is voor bekendmaken en beschikbaarstellen. De structuur van dit mechanisme biedt ook de mogelijkheid om nieuwe informatieve elementen te koppelen aan de bestaande elementen en teksdelen van besluiten. Een eenmaal vastgesteld vaststellingsbesluit dat volgens de dan geldende versie van de standaard is aangeleverd aan het aanleverpunt van de landelijke voorziening Bekendmaken en Beschikbaarstellen, verandert daarna niet meer totdat er een nieuw vaststellingsbesluit vastgesteld wordt. Hetzelfde mechanisme is te hergebruiken voor de in het formele besluit vastgelegde informatie. Zo kan tegemoet gekomen worden aan nieuwe vragen om andere informatie uit de opgeslagen, onveranderlijke vaststellingsbesluiten op een gebruikersvriendelijke manier te kunnen ontsluiten. Welke vragen dat zijn, is nu nog niet te voorzien. Doordat in de visie van het digitaal stelsel vraagsturing centraal staat is het zeker dat die vragen komen. Binnen STOP bevat het TP ruimte voor het opnemen van niet-verplichte annotaties. Hiermee kan aan die nieuwe vragen worden voldaan. De niet-verplichte annotaties zijn nodig voor de DSO-LV serviceproducten waaronder het regelhulp bij het indienen, checken, oriënteren en tonen van regels op basis van activiteit en locatie.

STOP/TP zorgt voor stabiliteit en rechtszekerheid, de niet-verplichte annotaties voor dynamiek en flexibiliteit.

6.2.11 Standaard voor Toepasbare Regels (STTR)

Dit is een van de nieuwe standaarden die de DSO-LV gebruikt. De standaard ondersteunt het aanleveren en afnemen van gegevens over toepasbare regels. Het bevoegd gezag levert via deze standaard de gegevens aan bij de DSO-LV. Het aanleveren vindt plaats door het uploaden van de gegevens via een webservice van de DSO-LV. De DSO-LV voert een technische controle uit op de levering. Hiervoor heeft het bevoegd gezag twee informatiesystemen beschikbaar: het plansysteem waarin de juridische regels zijn opgenomen en het regelbeheersysteem waarin deze juridische regels worden vertaald naar toepasbare regels. Bij een toepasbare regel is de relatie gelegd naar de juridische regel waaruit de toepasbare regel is afgeleid. De DSO-LV gebruikt de gegevens om vragenbomen af te leiden uit de toepasbare regels. Doordat de relatie naar de juridische regel is gelegd kan de laatste regel getoond worden in de vragenboom.

Bij een toepasbare regel is de relatie gelegd naar de externe bron waaruit het antwoord verwacht wordt. De DSO-LV gebruikt de informatie uit de externe bron enerzijds voor het voorinvullen van vragen en het vergelijken van informatie bij checken, anderzijds voor het voorinvullen van vragen en ophalen van informatie (bv bijlagen) bij opstellen/indienen. Doordat de relatie naar de externe bron is gelegd kan de benodigde informatie worden getoond in de vragenboom.

6.3 Afgeleide principes Informatie (Berichten en gegevens)

Voor het onderdeel Berichten en gegevens gelden in de NORA de volgende afgeleide principes.

APNORA13	Alle gebruikte informatieobjecten zijn afkomstig uit een bronregistratie.
APNORA17	De aan diensten gerelateerde informatieobjecten zijn systematisch beschreven en op passende wijze gemodelleerd.
APNORA25	Afnemers worden geïnformeerd over de stand van zaken bij de gevraagde diensten.
APNORA26	Afnemers hebben inzage in de eigen informatie en het gebruik er van.
APDSO10	Alle gegevens zijn tijdgerelateerd.

[APNORA13] Alle gebruikte informatieobjecten zijn afkomstig uit een bronregistratie.
Voor betrouwbare dienstverlening is het gebruik van de juiste informatie en documenten van cruciaal belang. Om geschillen over de juistheid van gegevens te voorkomen, moet duidelijk zijn welke organisaties bepalen wat de juiste waarde is. Uitgangspunt is dat er binnen de overheid voor ieder informatie-object een unieke bron bestaat. Deze unieke bron wordt de bronregistratie genoemd, niet te verwarren met een basisregistratie (zie definitie).
De bronregistratie is de plaats waar gegevens of documenten voor het eerst worden vastgelegd. De eigenaren van bronregistraties zijn verantwoordelijk voor de kwaliteit van de informatie-objecten in de registraties. De bronregistraties zijn leidend. Dat betekent dat wanneer informatie-objecten in meerdere gelijksoortige registraties voorkomen, gelden alleen informatie-objecten in de bronregistratie als betrouwbaar.

Gegevens worden opgehaald bij bronregistraties.
Om technische redenen, bijvoorbeeld vanwege performance, kunnen kopieën van gegevensbestanden noodzakelijk zijn.

[APNORA17] De aan diensten gerelateerde informatieobjecten zijn systematisch beschreven en op passende wijze gemodelleerd.

Samenwerking tussen en ook binnen organisaties is alleen goed mogelijk wanneer de betrokkenen de relevante informatieobjecten eenduidig begrijpen en kunnen toepassen. Daarvoor is een systematische beschrijving vereist. Vastleggen van standaard metagegevens over de context, inhoud, structuur, vorm en gedrag evenals het beheer en gebruik van informatieobjecten heeft als doel:

- mogelijk maken van hergebruik van informatieobjecten binnen wet- en regelgeving.
- ondersteunen van de uitwisselbaarheid van informatie tussen publieke organisaties en hun voorzieningen daarvoor.

[APNORA25] Afnemers worden geïnformeerd over de stand van zaken bij gevraagde diensten.

Afnemers willen graag inzicht hebben in de voortgang van de dienstverlening. Dit is met name van belang wanneer afnemers de resultaten nodig hebben voor vervolgactiviteiten. De dienstverleners nemen onzekerheid weg door transparantie te bieden.

[APNORA26] Afnemers hebben inzage in de eigen informatie en het gebruik er van.

Het inzagerecht geeft invulling aan het streven naar een betrouwbare en transparante overheid. Onrust over mogelijke schending van privacy en onrechtmatige of overmatige uitwisseling van vertrouwelijke informatie kan hiermee worden voorkomen. Daarom krijgen afnemers, uiteraard behoudens wettelijke uitzonderingen, inzage in:

- De informatie die men over hen bijhoudt.
- Wie toegang heeft tot deze informatie.
- Wie deze informatie heeft bewerkt of geraadpleegd.

[APDSO10] Alle gegevens zijn tijdgerelateerd.

Van alle gegevens moet bekend zijn op welke datum en tijd ze geldig zijn geworden, of ze nog geldig zijn dan wel tot welke datum en tijd ze geldig zijn geweest.

6.4 Afgeleide principes Informatieuitwisseling

Voor het onderdeel Informatieuitwisseling gelden de volgende afgeleide principes.

APNORA12	Afnemers wordt niet naar reeds bekende informatie gevraagd.
APNORA18	De dienst ontsluit ruimtelijke informatie locatiegewijs.
APNORA40	De berichtenuitwisseling is onweerlegbaar.
APDSO15	Informatiesystemen communiceren (met elkaar) op basis van services.
APDSO16	Bronhouders hoeven niet onnodig vaak of -veel aan te leveren (zie APNORA12)

[APNORA12] Afnemers wordt niet naar reeds bekende informatie gevraagd.

Het meerdere keren moeten aanleveren van dezelfde informatie is één van de grootste ergernissen voor burgers en bedrijven. Onnodige uitvraag van informatie moet dus voorkomen worden. Voor de dienstverlener betekent het hergebruiken van reeds bij de overheid geregistreerde informatie een beperking van de kosten voor registratie en beheer van gegevens.

[APNORA18] De dienst ontsluit ruimtelijke informatie locatiegewijs.

Locatiegewijs ontsluiten maakt ruimtelijke informatie voor afnemers begrijpelijk en toegankelijk. Ruimtelijke samenhang is bovendien een belangrijke basis voor bundeling en het proactief aanbieden van diensten. De transparantie van de overheid wordt er door bevorderd. Ook zijn informatie-objecten op basis van de locatie eenvoudig buiten de beoogde toepassing te hergebruiken. Informatie over een locatie kan zowel betrekking hebben op de geografische positie, de vorm (geometrie) als op een verwijzing waar elders deze positie en vorm

te vinden zijn (bv. postcode, woonplaats). Het ontsluiten kan zowel geschieden door het tonen van de geometrie, als op basis van de verwijzing.

[APNORA40] De berichtenuitwisseling is onweerlegbaar.
Bij diensten met rechtsconsequenties is onweerlegbaarheid van groot belang. Onweerlegbaarheid houdt in dat de afzenders of ontvangers van berichten niet kunnen ontkennen de berichten respectievelijk verstuurd, dan wel ontvangen te hebben. Hiervoor is wederzijdse authenticatie en controle op de integriteit van het berichten nodig.

[APDSO15] Informatiesystemen communiceren (met elkaar) op basis van services.
Door te communiceren op basis van (web-)services is de wijze waarop deze services gerealiseerd worden niet van belang, omdat deze communiceren op basis van afgesproken protocol en berichtformaat.

APDSO16] Bronhouders hoeven niet onnodig vaak of -veel aan te leveren (zie APNORA12)
Het stelsel zal zo ontworpen en gebouws worden, dat het leveren van informatie specifiek genoeg is dat er geen onnodige informatie hoeft te worden gegeven (granulariteit en hoeveelheid van de opgebraagde informatie) en dat er geen onnodige informatiestromen nodig zijn (frequentie van opvragen)

6.5 Afgeleide principes Standaardisatie

Voor het aspect Standaardisatie binnen het onderdeel Berichten en gegevens gelden de volgende afgeleide principes.

APNORA08	Diensten maken gebruik van open standaarden.
APDSO11	Standaarden staan open voor innovatie.
APDSO12	Standaarden passen bij het interactiepatroon.
APDSO13	Nieuwe standaarden sluiten aan op bestaande standaarden.
APDSO14	De stelselorganisatie ondersteunt de standaardisatie voor het digitaal stelsel.
APDSO14a	Uitwisseling van informatie over fysieke leefomgeving is gestandaardiseerd.
APDSO14b	Uitwisseling van een generieke gegevensverzameling is gestandaardiseerd.

[APNORA08] Diensten maken gebruik van open standaarden.
Het gebruik van open standaarden bevordert de interoperabiliteit bijvoorbeeld in het berichtenverkeer. Open standaarden kunnen door alle partijen vrijelijk worden gebruikt. Er zijn geen door private partijen afgedwongen beperking aan het gebruik.

[APDSO11] Standaarden staan open voor innovatie
Nieuwe technologieën ontwikkelen zich in hoog tempo en komen relatief goedkoop beschikbaar. De standaarden moeten in de basis voorbereid zijn op ontwikkelingen als driedimensionaal (3D) en tijdgebonden registreren (historie, tijdreizen) en visualiseren van data en het dynamisch verbinden van data en metadata (linked data). Uitwisselingsstandaarden moeten de tijdelijke verschillen tussen de vigerende standaarden en de nieuw opkomende standaarden overbruggen zodat ontsluiting van gegevens die gebaseerd zijn op verschillende standaarden continuïteit heeft – zij moeten dus ‘backward compatible’ evolueren.

[APDSO12] Standaarden passen bij het interactiepatroon.
In de keuze van standaarden wordt in het digitaal stelsel een bewuste afweging gemaakt tussen de traditionele standaarden van de overheid die in dienstverleningsprocessen worden gebruikt en de standaarden die steeds meer worden ingezet om open data bronnen te ontsluiten en te voorzien van (RESTful) API’s en Apps die niet alleen op browsers, maar ook via andere kanalen informatiediensten ontsluiten. In bijlage F zijn ook de relevante standaarden voor het ontsluiten van open data opgenomen.

[APDSO13] Nieuwe standaarden sluiten aan op bestaande standaarden.
Alle standaarden die worden op- en vastgesteld sluiten aan op wereldwijde, Europese en de standaarden op de-pas-toe-of-leg-uitlijst van het Overheidsbrede Beleidsoverleg Digitale Overheid (OBDO) die in beheer is bij het Forum Standaardisatie. Aansluiten op betekent dat de bestaande standaard 'as is' wordt overgenomen en aangevuld met digitaal stelsel specifieke standaardisatie. De lijst met de voor het digitaal stelsel relevante standaarden uit 'pas toe of leg uit'-lijst en de lijst met gangbare standaarden is opgenomen in bijlage F.

[APDSO14] De stelselorganisatie ondersteunt de standaardisatie voor de DSO-LV.
Het onderdeel van de stelselorganisatie dat de zorg heeft voor de standaardisatie geeft sturing aan de ontwikkeling en het beheer van de specifieke standaarden voor en gebruik binnen de DSO-LV. De stelselorganisatie stuurt de beheerorganisaties van specifieke standaarden aan en beoordeelt de kwaliteit van de standaarden en de kwaliteit van de beheerorganisatie van een dergelijke standaard op basis van een afgesproken kwaliteitsraamwerk met kwaliteitsbeoordelingscriteria. Hierbij vindt hergebruik plaats van het bestaande toetsingsmodel dat het Forum Standaardisatie gebruikt. Enerzijds bepaalt de stelselorganisatie de impact van landelijk voorgestelde standaarden, anderzijds brengt de stelselorganisatie specifieke standaarden in het landelijk niveau.

[APDSO14a] Uitwisseling van informatie over fysieke leefomgeving is gestandaardiseerd.
De ontsluiting van informatie over de fysieke leefomgeving vindt plaats op basis van standaarden. Hiervoor is een informatiemodel en een presentatiemodel beschikbaar. De modellen zijn voorbereid op de toepassing van 3D en dynamische informatie. De standaarden zijn afgestemd voor de informatiedomeinen van de fysieke leefomgeving en de modellen zijn toegankelijk gemaakt via de stelselcatalogus. Deze eis is onderdeel van de aansluitvoorwaarden voor de leverancier van de omgevingsinformatie om de informatie te ontsluiten via de DSO-LV.

[APDSO14b] Uitwisseling van een generieke gegevensverzameling is gestandaardiseerd.
De aanlevering en de afname van een generieke gegevensverzameling vindt plaats op basis van standaarden. Hiervoor is een informatiemodel en een presentatiemodel beschikbaar. De modellen zijn voorbereid op de toepassing van 3D en dynamische informatie. De standaarden zijn afgestemd voor de informatiedomeinen van de fysieke leefomgeving en de modellen zijn toegankelijk gemaakt via de stelselcatalogus. Deze eis is onderdeel van de aansluitvoorwaarden voor de leverancier van de generieke gegevensverzameling om de generieke gegevensverzameling te ontsluiten via de DSO-LV.

6.5.1 Dynamiek in de keten

De organisaties die betrokken zijn bij de uitvoering van de processen van de Omgevingswet passen in eigen tempo hun digitale voorzieningen aan. Daardoor is het niet mogelijk om in ketens te werken met maar één geldige versie van elektronische berichten. Het digitaal stelsel zal meerdere berichtversies ondersteunen. Om de complexiteit en beheerslast en -kosten te beperken wordt gekozen voor de volgende opzet voor electronische berichten. In ieder bericht zitten gegevens die nauwelijks aan verandering onderhevig zijn, zoals: identificatie van bericht, identificatie vragende voorziening, datum vraag, soort vraag en algemene vraaggegevens. Door 'slechts' dit stabiele gedeelte op te nemen in één bericht, ontstaat een (kern) bericht dat voor vele vragen en vele jaren hetzelfde zal zijn en blijven.

Daarnaast bestaat er ook een flexibel deel van het bericht. Dit flexibele deel ondersteunt een (in de tijd veranderende) vraag en antwoord dialoog waarmee de vragende voorzieningen of systemen informatie kunnen vragen die ze aanvullend op het kernbericht nodig hebben. Zo ontstaat een robuuste informatieuitwisseling - een uitwisseling die voorsorteert op het beschikbaar komen van linked data.

Deze opbouw van berichten ondersteunt de dynamiek in de keten en stelt eisen aan het innovatieve en adaptieve vermogen van de ketenpartners en hun informatiesystemen. Om enerzijds de mogelijkheden van het digitaal stelsel maximaal te benutten en anderzijds de complexiteit, beheerlast en -kosten daarvoor te minimaliseren, moeten ketenpartners in het digitaal stelsel over software beschikken die mee verandert met de veranderingen van het digitaal stelsel.

6.6 AANSLUITVOORWAARDEN

Voor het kunnen werken met de informatie, diensten en componenten binnen DSO verband (perspectieven 1 én 2) dienen alle partijen te voldoen aan op te stellen Aansluitvoorwaarden. Deze Aansluitvoorwaarden leggen vast aan welke standaarden deze partijen moeten voldoen voor het uitwisselen van informatie en het kunnen uitvoeren van de processen die nodig zijn voor de uitvoering van de Omgevingswet. Deze paragraaf stelt de kaders voor deze Aansluitvoorwaarden.

6.6.1 API- en URI-standaarden

Van Leveranciers en Afnemers van informatie wordt verwacht dat zij informatie uitwisselen met API's, conform een uniforme URI- en API- strategie. Daarnaast dienen de API's voorzien te worden van een geldig API-profiel, teneinde de gegevenskwaliteit en uniformiteit van informatie te kunnen waarborgen.

- Een API-profiel schrijft voor hoe een externe bron wordt bevraagd en hoe het antwoord wordt verwacht
- Een API-profiel is te vergelijken met een standaard koppelvlak
- Een API-profiel wordt vastgelegd conform de OpenAPI Specification (OAS) 3.0.

Dit mechanisme borgt dat het leveren van informatie uit externe bronnen kan worden gerealiseerd en robuust kan worden verwerkt in DSO-LV.

Voor verdere uitwerking en realisatie gelden de volgende kaders:

1. Het aansluiten van informatiebronnen gebeurt volgens de aansluitvoorwaarden en de algemene uitgangspunten rondom LvO's.
2. Alle gebruiksdoelen en datakwaliteitskenmerken die relevant zijn voor de informatie t.b.v. voorinvullen, worden vastgelegd in een API-profiel. Dit is feitelijk een specifieke uitwerking van de algemene aansluitvoorwaarden.
3. Het vinden, verkennen/bevragen en afnemen/vastleggen van informatie uit verschillenden externe bronnen is gebaseerd op één overeengekomen API-profiel per type bron. Omdat grote diversiteit in de interactie met het DSO-LV onwenselijk is en er tegelijkertijd sprake is van veel aanbieders en één afnemer, is het nodig dat het koppelvlak en het interactiepatroon wordt afgestemd op de centrale afnemer / functionele component.
    - Voor tonen van infomatie bij oriënteren is dat de viewercomponent regels op de kaart
    - Voor voorinvullen van vragen en vergelijken van informatie bij checken is dat de uitvoercomponent voor de toepasbare regels
    - Voor voorinvullen van vragen en ophalen van informatie is dat de component toepasbare regels.
4. Bronnen en bijbehorende API-profielen kunnen alleen worden aangeroepen als zij zijn geregistreerd in de stelselcatalogus.

6.6.2 De samenhang tussen Diensten, Producten en Zaken

De Bevoegd Gezagen leveren aan de Initiatiefnemer Diensten via de DSO-LV, maar ook aan elkaar. Deze Diensten worden geleverd als één of meerdere Producten. Sommige Producten en Diensten leiden tot een proces bij een Bevoegd Gezag waarover aan de Initiatiefnemer wordt teruggemeld (bijvoorbeeld de status of het eindresultaat). In dat geval start het Bevoegd Gezag een Zaak, waarin de processtappen en de momenten van terugmelden zijn gedefinieerd.

Voor het DSO gelden hiervoor de volgende kaders:

- De Producten en Diensten worden gedefinieerd in een Producten/Diensten Catalogus (PDC)
- De processtappen die doorlopen moeten worden om een Product of Dienst te leveren worden beschreven in een Zaaktype Catalogus (ZTC)
- De voortgang van een Zaak kan worden vastgelegd in de e-Overheids bouwsteen Lopende Zaken
- Het terugmelden van de voortgang aan de Initiatiefnemer verloopt via de e-Overheids bouwsteen Berichtenbox

6.6.3 Federatieve opslag van informatie

Bij federatieve opslag is de informatie opgeslagen in, vanuit de gebruiker gezien, diverse bronsystemen, die hun inhoud beschikbaar stellen aan de deelnemers in de federatie. Bij federatieve opslag wordt een gegeven bij de bron opgeslagen en direct uit die bron ontsloten. Andere partijen in de federatie hebben of krijgen een verwijzing ('link') naar de originele opslagplaats – zij halen de informatie dus 'live' op van de bron.

Hiermee wordt redundantie tegen gegaan, wordt de kans verkleind dat wordt gewerkt met verouderde informatie en kan invulling worden gegeven aan de eisen in de archiefwet.

Elementen die federatieve opslag en het ontsluiten van informatie uit de bron mogelijk maken zijn o.a.:

- de opzet van de stelselcatalogus
- de api- en uri-strategie
- standaarden voor gegevens uitwisseling
- het gebruik van linked data
- toegang tot gegevens via andere diensten/componenten in de federatie

6.7 Uitleg van enkele interactiepatronen

De DSO-LV is een *stelsel* waarbinnen de verschillende componenten duidelijk afgebakende functies uitvoeren. In de DSO-LV vinden vele 'deelprocessen' plaats. Deze deelprocessen leiden tot mechanismes van samenwerking tussen componenten – deze mechanismes worden 'patronen' genoemd. De patronen beschrijven de samenwerking tussen de componenten onderling en de interactie met de buitenwereld. Om helderheid te verschaffen over de werking van de DSO-LV behandelt deze paragraaf een aantal patronen.

6.7.1 Tonen en uitvoeren van Toepasbare regels

Toepasbare regels worden in het DSO loket via de gebruikerstoepassingen getoond als vragen aan de initiatiefnemer. Aan de hand van de antwoorden wordt geconcludeerd aan welke verplichting hij moet voldoen. Met behulp van toepasbare regels kan een initiatiefnemer zien aan welke verplichtingen zijn initiatief moet voldoen en een aanvraag of een melding indienen of voldoen aan een informatieplicht. Op basis van de vragen die gesteld worden en de conclusie die getrokken wordt kan de initiatiefnemer beoordelen of het zinvol is om zijn plan in te dienen, dan wel aan te passen (opdat hij in een ander regelregime valt en sneller aan de slag kan). Bijvoorbeeld de afmetingen van de steiger aanpassen, opdat er geen vergunning nodig is.

Tijdens het uitvoeren van (toepasbare) regels combineert de component Tonen Toepasbare Regels verschillende onderdelen van de Standaard toepasbare regels (STTR), te weten:

- de vragenbomen, waarin relevante vragen worden gesteld om te bepalen of er een melding of aanvraag of informatieplicht nodig is (conclusieservice) en
- de indieningsvereisten, dat zijn de bijlagen die een initiatiefnemer mee moet leveren.

De antwoorden uit beide delen worden door de component Tonen Toepasbare Regels verzameld tijdens het opstellen, vastgelegd in de registratie van ingediende aanvragen, meldingen en informatieplichten en via de standaard aanvragen en meldingen (STAM) ingediend bij het bevoegd gezag. Het Bevoegd Gezag ontvangt een trigger bericht en kan het bijbehorende STAM bericht ophalen bij DSO-LV.

Toepasbare regels worden decentraal ontwikkeld en beheerd door het bevoegde gezag. De integratie met regels van andere bestuurslagen en de ontsluiting in het stelsel is gecentraliseerd. Om dit mogelijk te maken dienen alle bevoegde gezagen de toepasbare regels conform de Standaard Toepasbare Regels (STTR) aan te leveren bij de component Toepasbare Regels.

Aangeleverde toepasbare regels worden centraal (de component Uitvoeren Toepasbare Regels) omgezet in dynamische vragenbomen. Iedere vraag in een vragenboom wordt gesteld om relevante informatie te verzamelen en eventueel door te leveren aan het bevoegd gezag.

Onnodige uitvraag van informatie moet voorkomen worden (zie ook [APNORA12]). In de context van toepasbare regels wordt hierin voorzien door het zogenaamde "voorinvullen van vragen".

Hierin zijn twee hoofdcategorieën van vragen te onderscheiden:

- Algemene vragen (naam, adres, woonplaats, etc.)
- Activiteit-gerelateerde vragen (type gebouw, gebruiksoppervlakte, monumentstatus, etc.)

Voor de eerste categorie wordt het voorinvullen binnen DSO-LV gerealiseerd. Voor de tweede categorie is het noodzakelijk dat het bevoegd gezag zelf aangeeft hoe een vraag vooraf ingevuld moet worden. Hierbij moet in de aanlevering conform STTR zowel de informatiebron als de specifieke bevraging van die bron worden gespecificeerd. De bron dient te voldoen aan de Aansluitvoorwaarden van DSO-LV.

N.B.: Bij het bepalen welke regels van toepassing zijn wordt gebruik gemaakt van gegevens in juridische regels te weten werkingsgebied, regelteksten, normen en activiteiten.

6.7.2 Aanleveren van aanvragen, meldingen en informatieplichten via systemen van derden

Het DSO is een open stelsel, dat betekent ondermeer dat er vanuit informatiesystemen bij derden aanvragen, meldingen en informatieplichten via de DSO-LV ingediend kunnen worden bij het bevoegd gezag. Voor het aanleveren vanuit die systemen worden componenten hergebruikt die gemaakt zijn voor het opstellen en indienen vanuit het Omgevingsloket. Informatiesystemen van derden hebben bijvoorbeeld toegang tot de objectgerichte informatie uit OZON en de gegevens uit Tonen Toepasbare regels.

Belangrijk uitgangspunt voor het indienen en aanleveren van aanvragen, meldingen en informatieplichten is dat de een gebruikerstoepassing niet autonoom een formulier genereert maar een vragenlijst toont in nauwe interactie met de component Tonen Toepasbare Regels.

Wat betreft de wijze van koppelen zijn er in de DSO-LV twee varianten: de push- en de interactieve variant. Deze architectuur beschrijft de push-variant en de interactieve variant, waarbij het aanleverende systeem informatie naar het DSO brengt.

- De *interactieve variant* is dynamisch en ondersteunt het indienen van aanvragen, meldingen en informatieplichten. Met deze variant is het mogelijk om binnen een toepassing (een gebruikerstoepassing binnen de DSO-LV of een toepassing van een derde die gebruik maakt van de informatiediensten van de DSO-LV) de vragenboom op te bouwen middels interactie met de component uitvoeren (toepasbare) regels en op basis daarvan steeds per vraag te valideren. Voordeel is dat door deze interactie altijd een valide formulier is ingevuld en dat er geen verdere inhoudelijke validatie nodig is, op het voldoen aan de uitwisselstandaard na.
- De *push variant* is robuust en stabiel. Deze variant ondersteunt het aanleveren van aanvragen, meldingen en informatieplichten en legt minder werk en verantwoordelijkheid aan de kant van de DSO-LV. De DSO-LV hoeft slechts eenmaal de betreffende aanlever services en bijbehorende definitie van elektronische berichten beschikbaar te stellen, daarna kan ieder informatiesysteem bij een derde dat hieraan voldoet via de DSO-LV aanleveren. Een voorbeeld uit de huidige praktijk is het kenbaar maken van gecompleteerde en ingediende asbestmeldingen aan de betrokken systemen in de asbestketen.

6.7.3 Uitwisseling en validatie van berichten op basis van de STAM standaard

De ingediende aanvragen, meldingen en informatieplichten wordt door de DSO-LV ontvangen, geregistreerd en aangeboden aan het behandelend bevoegd gezag via elektronische berichten. Uitwisseling van de elektronische berichten verloopt middels een vaste set gegevens, zodat het bevoegd gezag kan beoordelen of het verzoek gegrond is.

Aanvragen, meldingen, informatieplichten en bijlagen zijn wettelijk gezien vormvrij. De indiener kan een standaard formulier gebruiken om elektronisch of op papier in te dienen, maar kan dat ook doen per brief (of mail). Uitgangspunt voor deze doelarchitectuur is dat het bevoegd gezag dat via welk kanaal ook de aanvraag, melding of informatieplicht ontvangt, deze verwerkt via de DSO-LV.

De vaste set gegevens is beschreven in de standaard aanvraag en melding (STAM). Bevoegd gezagen spreken af welke bijlagen nodig zijn. Deze afspraken kunnen samen met de indieningsvereisten worden vastgelegd als toepassingsprofielen voor aanvragen, meldingen en informatieplichten.

De DSO-LV moet kunnen valideren dat de vaste set ook daadwerkelijk geleverd wordt, of deze nu ingediend wordt via het Omgevingsloket dan wel via systemen of apps van derden.

Uitgangspunt voor validatie van aanvragen, meldingen en informatieplichten is: validatie van interne en externe berichten vindt plaats op basis van STAM. Mochten de opgevraagde gegevens na het beoordelen van het verzoek ontoereikend zijn, dan is het aan het bevoegde gezag om zijn toepasbare regels voor activiteit X zo op te stellen dat de benodigde gegevens wel worden uitgevraagd en dus ook vastgelegd als antwoord en daarmee worden meegeleverd in de STAM standaard.

6.7.4 Het opstellen, aanleveren en verwerken van (wijzigings-)Besluiten

De Landelijke Voorziening Bekendmaken en Beschikbaarstellen (LVBB) is de bron voor Besluiten en is verantwoordelijk voor officiële publicaties in het kader van het AWB. De LVBB is een onderdeel van de bestaande e-Overheidsbouwstenen – de DSO-LV stelt nieuwe eisen aan deze component om in dit proces correct te kunnen functioneren.

Het bevoegd gezag moet ten behoeve van het bekendmaken en beschikbaarstellen van (wijzigings)besluiten en andere documenten deze aanleveren aan de LVBB. Het bestand waarin een (wijzigings)besluit of ander document aangeleverd wordt, moet voldoen aan het toepassingsprofiel (TP) van de standaard officiële publicaties (STOP). Om (wijzigings)besluiten en andere documenten op te stellen heeft het bevoegd gezag ‘maaksoftware’ in gebruik.

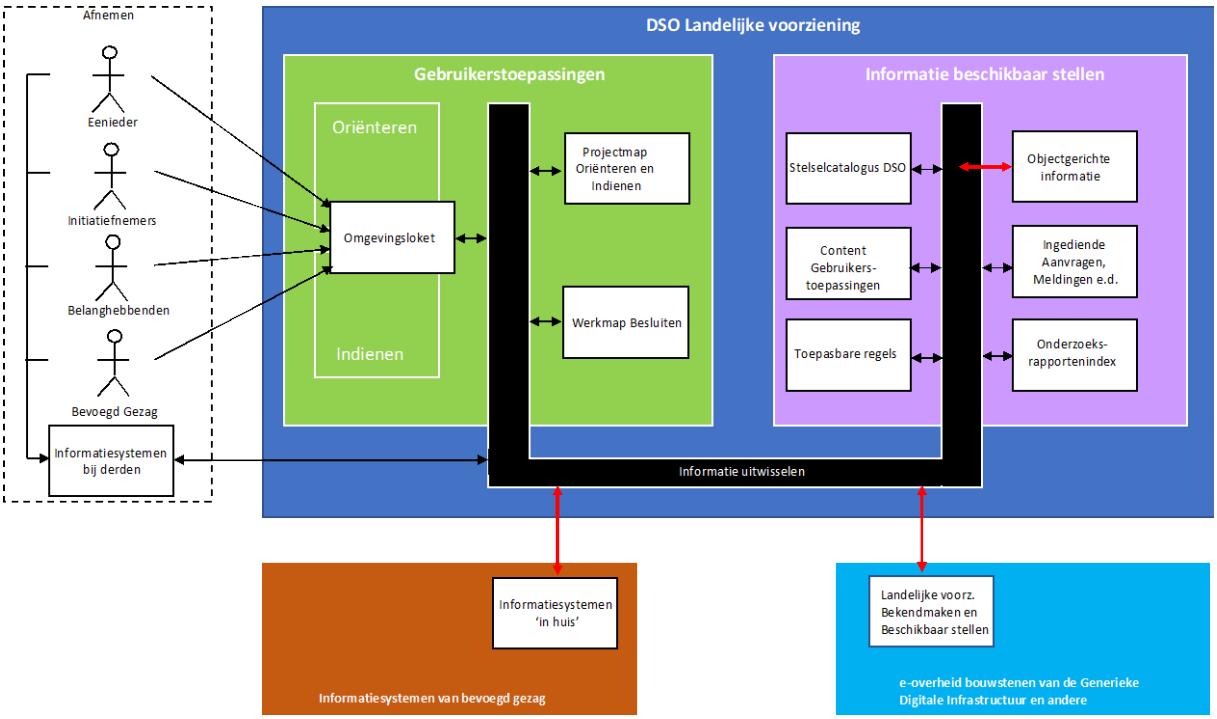

Figuur 12: Positie van de LVBB

Het ontsluiten van de documenten naar (eind-)gebruikers kan over 2 assen plaatsvinden:

- Documentgericht: het document wordt op gepaste wijze aan de gebruiker geleverd/getoond. Een voorbeeld hier van is alleen artikelen te tonen die over de gevraagde activiteit gaan. Deze documentgerichte ontsluiting is onderdeel van de standaardfunctionaliteit van de LVBB.
- Objectgericht: bij het zoeken naar informatie over een bepaalde activiteit worden alle artikelen die gaan over de betreffende activiteit uit alle documenten ontsloten/getoond. Deze functionaliteit is specifiek voor DSO-LV en is geen standaardfunctionaliteit van de LVBB. De component die binnen de DSO-LV hiervoor wordt gebouwd is de component 'OZON' – Objectgericht Ontsluiten van Omgevingsdocumenten (O_3 –> Ozon).

Er ontstaat dus een functionele interactie tussen DSO-LV, LVBB en OZON.

Om een (wijzigings)besluit op te stellen heeft de maaksoftware van het bevoegd gezag toegang tot de informatieservices van de componenten van de DSO-LV (OZON) en de LVBB (i.c. geconsolideerde objectgerichte informatie uit omgevingswetdocumenten).

In ieder stadium van behandeling kan een (voorgenomen) Besluit aangeleverd worden aan de landelijke voorziening Bekendmaken en Beschikbaarstellen (LVBB). De landelijke voorziening controleert of het het besluit voldoet aan de standaard voor officiële publicaties en het bijbehorende toepassingsprofiel.

Het verwerken van concept Omgevingswetbesluiten valt onder de functie Samenwerken. Vanuit de architectuur van de Overheid heeft het de sterke voorkeur om hiervoor functies van de LVBB te (her)gebruiken.

De LVBB kan begrippen en hun definities toevoegen aan de Stelselcatalogus. De mate waarin dat gebeurt (en hoe) is afhankelijk van de wensen en eisen vanuit de processen bij het bevoegd gezag.

De LVBB zorgt voor het bekendmaken, en het beschikbaar stellen via het afnamepunt. De DSO-LV is via het stelselknooppunt gekoppeld met het afnamepunt van de LVBB. Het LVBB heeft informatieservices waarmee informatie beschikbaar is voor gebruik in toepassingen.

Bevoegde gezagen kunnen eigen (concept) omgevingswetbesluit en geconsolideerde regelingen en (concept) omgevingswetbesluiten en geconsolideerde regelingen van andere bevoegde gezagen opvragen en de informatie gecombineerd raadplegen. Hiervoor is het nodig dat de LVBB (concept) omgevingswetbesluiten en geconsolideerde regelingen kan valideren en presenteren.

6.7.5 Gebruik van begrippen – rol van de Stelselcatalogus

De stelselcatalogus DSO-LV ontsluit de begrippen die binnen de Omgevingswet en de regelgeving van de decentrale overheden worden gebruikt. De Stelselcatalogus DSO-LV fungeert als thesaurus voor het vinden van homoniemen, synoniemen en andere verbindingen tussen begrippen. Zo kan iemand bijvoorbeeld alle regels vinden die gelden voor de aanbouw van een 'Garage' terwijl in de vigerende wet- en regelgeving slechts wordt gerept over 'Bijgebouw'.

De Stelselcatalogus wordt in veel processen gebruikt: bij het opstellen van Plannen, het vastleggen van Besluiten, het Oriënteren of Indienen van een aanvraag door een Initiatiefnemer, etc.

De Stelselcatalogus bevat de facto een grote hoeveelheid informatie en bepaalt daarmee voor een groot deel het gepercipieerde dienstenniveau van de DSO-LV. Operationeel gezien is de DSO-LV echter minder afhankelijk van de Stelselcatalogus. Wanneer deze 'uit de lucht' is of geen helpende hand kan bieden (bijvoorbeeld omdat het begrip verder niet wordt geduid) dan kunnen de processen door, maar dan zonder inhoudelijke verrijking van de Begrippen. In het bovenstaande voorbeeld zal de zoekterm 'Garage' niets opleveren als de Stelselcatalogus niet functioneert – de Initiatiefnemer zal de juridisch correcte term 'Bijgebouw' moeten gebruiken.

Bij het gebruik van begrippen is het gewenst dat de volgende usecases worden ondersteund:

1. Als planmaker wil ik bij het opstellen van een besluit gebruik maken van al bestaande begrippen in de wet, in de standaarden en in bestaande landelijke en lokale regelgeving. Hiervoor raadpleeg ik de stelselcatalogus, zoek en selecteer daar een begrip en neem dat begrip op/over in mijn besluit en maak via een annotatie een verwijziging naar dit begrip. Bij begrippen uit hogere regelgeving kan met een tekstuele en bijbehorende (annotatie) verwijzing worden volstaan (bijvoorbeeld: nazorgplan: nazorgplan als bedoeld in artikel 39d van de Wet bodembescherming; bouwactiviteit: bouwactiviteit als bedoeld in de Omgevingswet)
2. Als planmaker wil ik bij het opstellen van een besluit gebruik maken van een begrip die nog niet in de stelselcatalogus is opgenomen. In dat geval definieer ik het begrip in mijn besluit (naam en definitie van de term) en geef aan dat deze toegevoegd mag worden aan de stelselcatalogus. Dit kan respectievelijk via de Stelselcatalogus zelf of via 'maaksoftware' van het bevoegd gezag, echter dit kan ook door de landelijke voorziening bekendmaken en beschikbaarstellen (LVBB). Ik bied het besluit aan de LVBB. Als de validatie succesvol is dan wordt het besluit gepubliceerd en en komt het begrip voor hergebruik beschikbaar via de stelselcatalogus. Als bron voor het begrip wordt een verwijzing naar het gepubliceerde besluit opgenomen.
3. Als planmaker wil ik bij het opstellen van een besluit gebruik maken van een begrip dat gerelateerd is aan een bestaand begrip in de Stelselcatalogus. In dat geval definieer ik het begrip in mijn besluit (naam en definitie van de term) en geef aan dat deze toegevoegd mag worden aan de stelselcatalogus en ik geef de relatie aan met het bestaande begrip. Dit kan respectievelijk via de Stelselcatalogus zelf of via 'maaksoftware' van het bevoegde gezag, echter dit kan ook door de landelijke voorziening bekendmaken en beschikbaarstellen. Ik bied het besluit aan de LVBB. Als de validatie succesvol is dan wordt het besluit gepubliceerd en komt het begrip inclusief de relatie met het bestaande begrip voor hergebruik beschikbaar via de stelselcatalogus. Als bron voor het begrip wordt een verwijzing naar het gepubliceerde besluit opgenomen.

Uitgangspunt hierbij is dat een besluit zelfstandig is en dat alle gebruikte begrippen in het besluit zelf zijn opgenomen, eventueel aangevuld met een (annotatie) verwijzing naar het begrip zoals vastgelegd in de Stelselcatalogus. Het bevoegde gezag kan dus nieuwe begrippen en hun definities zelf in het besluit aanleveren, of bekendgemaakte begrippen en hun definities in het besluit geautomatiseerd overnemen uit de LVBB, of nieuwe of algemeen geldende begrippen en hun definities in het besluit geautomatiseerd overnemen uit de Stelselcatalogus. Het bevoegde gezag zorgt op handmatige of geautomatiseerde wijze dat nieuwe begrippen en hun definities aan de Stelselcatalogus toegevoegd zijn. Dit kan respectievelijk via de Stelselcatalogus zelf of via de 'maaksoftware', echter dit kan ook via de LVBB. Het realiseren van de maaksoftware is buiten de scope van DSO-LV – dit ligt bij (de leveranciers van) de Bevoegd Gezagen.

Een bevoegd gezag kan dus als volgt gebruik maken van begrippen en definities in het DSO:

- Een bevoegd gezag kan nieuwe begrippen en bijbehorende definities zelf in het besluit aanleveren, of
- Bekendgemaakte begrippen en hun definities in het besluit geautomatiseerd overnemen uit de LVBB, of
- Nieuwe of algemeen geldende begrippen en hun definities in het besluit geautomatiseerd overnemen uit de Stelselcatalogus.

De DSO-LV is ondersteunend aan het gewenste gebruik en beheer van begrippen. Een (voorkeurs-)scenario hiervoor is daarom vanuit de Doelarchitectuur niet aan de orde – ieder scenario heeft gevolgen voor o.a. de governance en het beheer. Het uniformeren van Begrippen vindt plaats in het Juridisch stelsel (zie paragraaf 3.1). Uniformeren op bestuurlijk/organisatorisch niveau is een belangrijke voorwaarde om 'wildgroei' van Begrippen in het digitale stelsel (en dus in DSO-LV) te voorkomen.
Voor de inrichting van de Stelselcatalogus wordt de internationale SKOS standaard voorzien.

6.7.6 Oriënteren

Onder oriënteren valt het raadplegen van besluiten, regelhulp, regels op maat en informatie over de fysieke leefomgeving. De gebruiker kan zelf de zoekingang kiezen: tekst of kaart. De zoekvraag bestaat in alle gevallen uit een combinatie van activiteiten en locatie.

Oriënteren wordt door de DSO-LV op de volgende manieren ondersteund:

- Raadplegen van besluiten: vinden en inzien van bekendmakingen en geconsolideerde besluiten die voortkomen uit de LVBB op basis van STOP en TP
- Raadplegen van regelhulp: doorlopen van opeenvolgende begrijpelijke vragen (vragenbomen) gericht op een conclusie zoals: of er een vergunnings- en meldingsplicht is en welke regels van toepassing zijn op basis van STTR.
- Raadplegen van regels op maat: vinden en inzien van overzichten met regels die van toepassing zijn.
- Raadplegen van informatie over de fysieke leefomgeving: zoeken, inzien en zo nodig downloaden van gegevens over de kwaliteit van de fysieke leefomgeving op een bepaalde locatie.

Oriënteren geeft een actueel beeld van de regels op een bepaalde locatie. Bij het raadplegen van regels uit vigerende bestemmingsplannen (RuimtelijkePlannen.nl) wordt informatie met een eenduidig mechanisme vervangen door de regels die al wel zijn opgenomen zijn in het omgevingsplan/omgevingswetbesluiten. Dit mechanisme moet ook voldoen aan de uitgangpunten van tijdreizen.

6.7.7 Het gebruik van de Onderzoeksrapporten-index

Het doel van de onderzoeksrapporten-index is een bijdrage te leveren aan het verminderen van de onderzoekslasten. Hiervoor dient eerst het verminderen van onderzoekslasten te zijn onderzocht op haalbaarheid en kosten en baten.

Het moet mogelijk zijn onderzoeksrapporten te bevragen en op te nemen in een index. De index verwijst naar de lokale bron waar het onderzoeksrapport is vastgelegd. De index is aan te roepen bij het indienen van een verzoek en het is daarnaast mogelijk deze functie zelfstandig aan te roepen. In het eerste geval wordt zoveel als mogelijk metadata bepaald vanuit het indienen van het verzoek. In het eerste geval komt de index pas beschikbaar nadat het verzoek is ingediend, op de aanvraag is beschikt én door bevoegd gezag de metadata is gevalideerd. In het tweede geval komt de index pas beschikbaar nadat de metadata is gevalideerd door de beheerder.

Bovenstaande betekent dat er twee use cases zijn:

1. De indiener van een verzoek levert onderzoeksrapport mee. Het bevoegd gezag neemt het verzoek over en levert vanuit haar eigen systeem metadata en een URI voor het onderzoeksrapport. Het DSO-LV neemt het onderzoeksrapport op in de index en gebruikt de metadata en de URI van het bevoegd gezag.
2. Het bevoegd gezag behandelt een verzoek en laat een onderzoeksrapport opstellen. De metadata en URI van dit onderzoeksrapport wordt door het bevoegd gezag geleverd. Het DSO-LV neemt het onderzoeksrapport op in de index en gebruikt de metadata en de URI van het bevoegd gezag.

Degene die het onderzoeksrapport aanlevert voor opname in de index dient zelf te zorgen dat het onderzoeksrapport geen vertrouwelijke gegevens bevat en dat de beschikbaarstelling aan eenieder geen inbreuk doet op intellectuele eigendomsrechten. In het geval dat het onderzoeksrapport vertrouwelijk is of dat er intellectueel eigendomsrechten op berusten dan wordt alleen de metadata vastgelegd met alleen een omschrijving van de bronhouder van het onderzoeksrapport waar het rapport eventueel is te verkrijgen.

De index van de onderzoeksrapporten wordt vastgelegd in een opslag van het DSO-LV. Daarbij wordt gebruik van een URI van de locatie waar het onderzoeksrapport is opgeslagen. Het onderzoeksrapport kent geen versiebeheer. In het geval dat er een nieuwe versie komt van een onderzoeksrapport dan wordt deze apart in de index opgenomen.

Om in de index van onderzoeksrapporten te kunnen zoeken wordt tijdens de opnamen in de index metadata vastgelegd. De functie van zoeken is aan te roepen vanuit een te ontwikkelen onderzoekshulp. De onderzoekshulp kan worden aangeroepen bij het oriënteren en bij het indienen van een verzoek. Daarnaast is het mogelijk de onderzoekshulp zelfstandig aan te roepen.

De bewaar- en vernietigingstermijn van het onderzoeksrapport dient te worden vastgesteld. Dit zijn generieke termijnen of, als dat noodzakelijk is, termijnen per type onderzoeksrapport. De bronhouder van het onderzoeksrapport is verantwoordelijk voor het nakomen van de bewaar- en vernietigingstermijn. De index speelt hier geen enkele rol in.

6.7.8 Samenwerken bij het behandelen van ingediende verzoeken

De ondersteunende rol van het DSO-LV bij het behandelen van ingediende verzoeken is beperkt tot het delen van informatie over het ingediende verzoek en het routeren van berichten tussen samenwerkende ketenpartners . (Zie paragraaf 3.7)

Een samenwerking aan het behandelen van een verzoek start op het moment dat het bevoegd gezag het ingediende verzoek uit het DSO-LV ophaalt en verwerkt in haar IV systemen (bijvoorbeeld VTH-, Zaak- en/of DM-systeem). Op basis van het ingediende verzoek wordt bepaald welke ketenpartners betrokken moeten worden bij de behandeling, waarna elke ketenpartner wordt uitgenodigd om zijn bijdrage te leveren. Op basis van het verzoek kan verder worden bepaald welke wettelijke procedure doorlopen moet worden en hoeveel tijd een ketenpatner heeft om zijn bijdrage te leveren.

De te leveren bijdrage van de ketenpartners zijn vastgelegd in de product diensten catalogus van de omgevingswet. De stappen in de procedure zijn vastgelegd in de zaaktype catalogus. De inhoud van de zowel de product diensten catalogus als de zaaktype catalogus wordt actueel gehouden door de individuele ketenpartners.

Met het "ophalen" van het verzoek door het bevoegd gezag is de verantwoordelijkheid voor het archiveren (zorgdargerschap) van het verzoek overgegaan van de initiatiefnemer naar het bevoegde gezag. Het is aan het bevoegde gezag om te controleren of aan de indieningsvereisten is voldaan, waarna het ingediende verzoek uit de indieningscomponent van het DSO-LV kan worden verwijderd.

Communicatie over de voortgang verloopt via de e-overheidsbouwstenen Lopende zaken, de Berichtenbox en *mijnoverheid.nl*

Het leveren van aanvullende informatie door de initiatiefnemer verloopt via de informatieuitwisseldiensten van de DSO-LV.

7 INFRASTRUCTUUR

Dit hoofdstuk beschrijft de benodigde infrastructuur. Voor DSO-LV bestaat de infrastructurele component uit het Stelselknooppunt. Wanneer we kijken naar DSO in bredere zin, dan komen ook de gebruikte e-Overheids bouwstenen om de hoek kijken.

7.1 STELSELKNOOPPUNT

In de DSO-LV is Informatieuitwisseling als onderdeel genoemd (zie Informatiearchitectuur). Dit onderdeel bevat een component: het Stelselknooppunt.

Vanuit de informatie architectuur en technische architectuur gezien is het Stelselknooppunt het 'kloppend hart' van de DSO-LV. Het Stelselknooppunt wordt gebruikt voor het berichtenverkeer van/naar/binnen het DSO als het gaat om informatiestromen met juridische aspecten die specifiek zijn voor de DSO-LV. Het stelselknooppunt levert hiervoor functionaliteit op het gebied van transformatie & translatie van formeel berichtenverkeer met bevoegd gezagen (via Digikoppeling), berichtarchivering, monitoring en auditlogging, onweerlegbaarheid en implementeert veiligheidaspecten als inloggen, privacy en encryptie. Het Stelselknooppunt zorgt zo voor een veilig, soepel werkend DSO-LV en geeft gebruiker en beheerders inzicht in de werking.

Via het Stelselknooppunt DSO-LV kunnen systemen van het bevoegd gezag, initiatiefnemers, belanghebbenden en de rechterlijke macht onder voorwaarden (via services, machine-to-machine) geautomatiseerd gegevens uitwisselen. Ook kunnen systemen van derden via een open koppelvlak (middels services) geautomatiseerd vrij beschikbare gegevens afnemen (als eenieder). Op deze wijze wordt invulling gegevens aan het Open Stelsel voor derden – en daarmee aan het Open Data beleid van de Nederlandse overheid.

Voor identificatie en authenticatie van gebruikers en Bevoegd Gezagen wordt door het Stelselknooppunt gebruik gemaakt van reeds bestaande componenten van de e-Overheid (DigiD, e-Herkenning). Deze leveren tokens af die het toegangsbewijs (access evidence, vaak in de vorm van een access token) bevatten van de aanvragende partij. Het verwerken van de informatie in deze 'access evidence' komt voor rekening van de component waar de informatie wordt gevraagd – het stelselknooppunt geeft dit slechts door.

Het Stelselknooppunt DSO-LV heeft functionaliteit voor routering die ervoor zorgt dat gegevens bij de juiste organisatie worden afgeleverd.

Indien een bericht wordt ontvangen wordt deze gevalideerd tegen de bij het bericht behorende uitwisselingsregels. Indien valide wordt het bericht gerouteerd. Indien niet valide wordt het bericht geweigerd. De weigering en de daarbij behorende fout(melding) wordt terug gemeld aan het verzendende systeem.

Het Stelselknooppunt DSO-LV heeft functionaliteit voor archivering van uitgewisselde elektronische berichten met rechtsgevolgen om de juridische onweerlegbaarheid van de uitwisseling te ondersteunen.

Het Stelselknooppunt ondersteunt de vigerende technische berichtstandaarden en -strategieën (zoals de URI- en API- strategie, vastgesteld in 2017).

NB1: Fysiek knooppunt versus virtueel knooppunt
Een 'knooppunt' in pure zin is in de informatietechniek altijd een bron van discussie. Dit komt doordat het technisch centraliseren van gegevensstromen en functies een mogelijk negatieve invloed heeft op de performance van de centrale component. Daarom is het belangrijk om hier te benadrukken dat het Stelselknooppunt technisch gezien niet voor alle berichten een fysiek doorgeefluik hoeft te zijn, maar wel zaken als autorisatie, authenticatie en routering/verwijzing naar bron zodanig kan regelen (en vastleggen) - de daadwerkelijke uitwisseling kan dan in voorkomende gevallen direct tussen partijen plaatsvinden.

NB2: Sectorale knooppunten
Het is mogelijk dat aansluitende partijen zelf over één of meerdere knooppunten beschikken. Het Stelselknooppunt routeert dan verkeer van de onderliggende partijen naar de betreffende knooppunten. De authenticatie en autorisatie functies van het Stelselknooppunt blijven in die gevallen ongewijzigd, als ware de partij direct op het Stelselknooppunt aangesloten.

7.2 E-OVERHEID BOUWSTENEN

Het digitaal stelsel maakt (verplicht) gebruik van bestaande e-Overheid bouwstenen. De e-Overheid bouwstenen zijn in te delen in de volgende categorieën: basisregistraties, stelselvoorzieningen voor de basisregistraties, bouwstenen voor dienstverlening, bouwstenen voor identificatie en authenticatie en bouwstenen voor connectiviteit. De hieronder opgenomen lijsten met te gebruiken e-Overheid bouwstenen is gebaseerd op het inzicht op het moment van opstellen van deze doelarchitectuur, dit inzicht zal in de loop van de tijd aan verandering onderhevig zijn.

Belangrijk is dat de DSO-LV steunt op deze bouwstenen en er dus geen functionaliteit wordt gerealisserd binnen DSO-LV die overlap heeft met deze bouwstenen.

Het kan voorkomen dat een e-Overheids bouwsteen aangepast of uitgebreid moet worden voor gebruik in DSO-LV.

Basisregistraties

1. Personen (BRP)
2. Handelsregister (BHR)
3. Adressen en Gebouwen (BAG)
4. Kadaster (BRK)
5. Voertuigen (BRV)
6. Lonen, Arbeidsverhoudingen en Uitkeringen (BLAU = kandidaat basisregistratie, nog in onderzoek)
7. Inkomen (BRI)
8. Waarde Onroerende Zaken (WOZ)
9. Topografie (BRT)
10. Grootschalige Topografie (BGT)
11. Ondergrond (BRO).

Stelselvoorzieningen voor de basisregistraties

1. Digilevering
2. Digimelding
3. Stelselcatalogus Basisregistraties

Bouwstenen voor dienstverlening

1. Overheid.nl, Wetten.nl
2. Overheid.nl, Centrale Voorziening Decentrale Regelgeving
3. Overheid.nl, Bekendmakingen
4. Overheid.nl, Vergunningen
5. Mijn Overheid, Lopende zaken
6. Mijn Overheid, Attenderen
7. Mijn Overheid, Berichtenbox Burgers
8. Berichtenbox voor bedrijven
9. Ondernemingsplein
10. Ondernemingsdossier
11. Samenwerkende catalogi
12. eFacturen
13. Standaarden, onder andere webrichtlijnen

Bouwstenen voor identificatie en authenticatie

1. eHerkenning
2. DigiD

Bouwstenen voor connectiviteit

1. Diginetwerk
2. Digikoppeling
3. PKI Overheid

Overige bouwstenen

1. Landelijke Voorziening Bekendmaken en Beschikbaarstellen (LVBB)

8 INFORMATIESYSTEMEN BIJ HET BEVOEGD GEZAG

Voor de verschillende ketens dienen de bevoegde gezagen over informatiesystemen te beschikken. Deze informatiesystemen worden in dit hoofdstuk per DSO keten beschreven.

8.1 VAN PLAN TOT PUBLICATIE

In de keten 'van Plan tot Publicatie' dient een Bevoegd Gezag over een aantal systemen te beschikken die informatie uitwisselen met of via de DSO-LV:

- een informatiesysteem om de omgevingswetdocumenten op te stellen (verder genoemd *plansysteem*')
- een informatiesysteem om besluiten over de omgevingswetdocumenten vast te stellen (verder genoemd *besluitsysteem*')
- een informatiesysteem om toepasbare regels op te stellen (verder genoemd *regelbeheersysteem*')
- eens systeem voor het genereren en uitleveren van geografische informatie, zoals contouren (verder genoemd '*geografisch systeem*')

Het *plansysteem* ondersteunt het proces van planvorming en zorgt dat de omgevingswetdocumenten beschikbaar komen. Ook de structuur van de activiteiten (in het DSO-LV genoemd functionele structuur) wordt in het plansysteem geregistreerd en beschikbaar gesteld.

Het *besluitsysteem* zorgt voor registratie van het besluit dat in het besluitproces over een omgevingswetdocument wordt genomen.

Het *geografisch systeem* zorgt voor het helpen bepalen en leveren van geografische informatie, zoals contouren, die toegevoegd kunnen worden aan o.a. besluiten (bijvoorbeeld voor het aangeven van werkingsgebieden).

De systemen ondersteunen zowel het opstellen van ontwerpbesluiten als het opstellen van definitieve besluiten. De omgevingswetdocumenten bevatten regelingen met juridische regels. Eén van deze twee systemen levert uiteindelijk het omgevingswetdocument aan de LVBB in het formaat van de STOP-TPOD standaard. De LVBB zorgt voor bekendmaking van het besluit en stelt de geconsolideerde regeling beschikbaar aan het DSO-LV die zorgt voor ontsluiting van de geconsolideerde regeling.

Het regelbeheersysteem gebruikt de juridische regels van de regeling om tot toepasbare regels te komen. Dit zijn regels die het loket van het DSO-LV gebruikt in formulieren voor het indienen van aanvragen, het doen van meldingen en het voldoen aan informatieplichten. Het regelbeheersysteem gebruikt de juridische regels van het eigen plansysteem en de activiteitenstructuur die in het DSO-LV is ontsloten. Uiteindelijk levert het regelbeheersysteem de toepasbare regels aan het DSO-LV in het formaat van de STTR standaard.

8.2 VAN IDEE TOT AANVRAAG

In de keten 'van Idee tot Aanvraag' gaat het voor een Bevoegd Gezag om de volgende systemen:

- een informatiesysteem om de aanvragen te behandelen, de meldingen te verwerken en de informatie voor informatieplichten te verwerken (verder genoemd '*zaaksysteem*')
- een informatiesysteem om besluiten over de aanvragen vast te stellen (verder genoemd *besluitsysteem*')

Het *zaaksysteem* ondersteunt het behandelproces voor het verzoek dat de aanvrager heeft ingediend. Dit systeem kan notificatie berichten van het DSO-LV verwerken en kan de informatie van het verzoek ophalen uit het DSO-LV in het formaat van de STAM standaard. Dit verzoek bevat ook documenten die het zaaksysteem moet kunnen verwerken, veelal zal het bevoegd gezag daarvoor een documentmanagementsysteem (verder afgekort tot DMS) gebruiken. De communicatie tussen DSO-LV en het bevoegd gezag verloopt echter altijd via het zaaksysteem.

NB: Hierboven is de term *zaaksysteem* gebruikt. Dit betekent niet dat het bevoegd gezag zaakgericht moet werken, de berichtuitwisseling met het DSO-LV en de SWF is echter wel zaakgericht. Het bevoegd gezag kan beschikken over een generiek zaaksysteem, een specifiek VTH-(zaak)systeem of een dossiersysteem. De term zaaksysteem is gehanteerd omdat het behandelen van een verzoek een zaak is.

In het behandelproces kan samenwerking met andere partijen nodig zijn. Hierbij kan de samenwerkingsfunctionaliteit van het DSO-LV (verder afgekort tot SWF) worden ingezet, dit is geen verplichting. Uitwisseling van informatie / (referentie naar) dossiers en documenten bij het samenwerken vindt plaats door middel van gestandaardiseerd berichtenverkeer. Deelnemers aan de samenwerking hebben via dit berichtenverkeer alleen toegang tot informatie die relevant is voor de samenwerking. Het berichtenverkeer beperkt zich daarom tot: notificeren, autoriseren, documenten ontsluiten, geven van statusinformatie.

Het *besluitsysteem* zorgt voor registratie van het besluit dat in het behandelproces over een aanvraag wordt genomen.

Het bevoegd gezag zorgt dat de kennisgeving van de aanvraag, het ontwerpbesluit en de definitieve beschikking wordt bekendgemaakt. Dit betekent dat één van deze twee systemen uiteindelijk de kennisgevingen aan de landelijke publicatiesystemen (nu DROP, in de toekomst LVBB).

8.3 VAN VRAAG TOT INFORMATIE

De keten 'van Vraag tot Informatie' heeft de volgende systemen nodig bij een Bevoegd Gezag:

- informatiesystemen om de brongegevens voor informatie over de fysieke leefomgeving te registreren en beschikbaar te stellen (verder genoemd *bronregistraties*')
- een informatiesysteem voor de registratie van metadata over deze bronregistraties (verder genoemd *datacatalogus*')

Het is bedoeling dat overheidsorganisaties of particuliere organisaties brongegevens over de fysieke leefomgeving aanleveren aan LvO's die de brongegevens om informatie te ontsluiten richting het DSO-LV. Een overheidsorganisatie of particuliere organisatie doet dat vanuit de rol van bronhouder: ze is verantwoordelijk voor het inwinnen, actueel houden, opslaan en ter beschikking stellen van de brongegevens. Het gaat om brongegevens voor de verschillende domeinen van de fysieke leefomgeving (natuur, externe veiligheid, water, geluid, etc.). Daarom is er sprake van meerdere bronregistraties.

De *bronregistratie* houdt zich in de registratie en in de aanlevering aan de LvO aan de voor het betreffende domein afgesproken informatiestandaard voor registratie en berichtenverkeer. Deze informatiestandaard is gebaseerd op een voor het domein opgesteld gemeenschappelijk informatiemodel. Daarnaast dient de bronhouder te voldoen aan de aansluitvoorwaarden.

Een *datacatalogus* beschrijft de brongegevens op het niveau van datasets. De bronhouder gebruikt de datacatalogus om de door haar beheerde brongegevens te beschrijven. De datacatalogus voldoet aan de

standaarden SKOS (voor het beschrijven en relateren van begrippen) en het Nederlands profiel van de DCAT standaard (voor de catalogus als geheel).

Het ontsluiten van een dataset kan plaatsvinden door een LvO (collectief voor alle betreffende bronhouders) of door een bronhouder individueel.

In het geval dat een LvO de datasets van alle bronhouders ontsluit aan het DSO-LV dan is de LvO verantwoordelijk voor het voldoen aan de aansluitvoorwaarden, inclusief de beschrijving van de datasets die door de bronhouders worden ontsloten. Deze beschrijving wordt ontsloten via de Stelselcatalogus van de DSO-LV. De bronhouder is in die situatie alleen verantwoordelijk voor de aansluitvoorwaarden die betrekking hebben op de registratie en de aanlevering van de brongegevens aan de LvO.

In het geval dat een bronhouder individueel een dataset ontsluit aan het DSO-LV dan is de bronhouder verantwoordelijk voor het voldoen aan álle aansluitvoorwaarden. In dat geval zal de bronhouder ook de beschrijving van de dataset dienen te ontsluiten via de Stelselcatalogus van de DSO-LV. Tevens zijn er dan technologievoorwaarden waaraan de bronhouder moet voldoen: gegevens zijn via een API toegankelijk, API is gedocumenteerd conform OAS standaard, INSPIRE services beschikbaar en voldoen aan de eisen (indien het om INSPIRE-plichtige gegevens gaat.

9 OVERIGE ASPECTEN

9.1 BEVEILIGING EN PRIVACY

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op beveiliging en privacy als pijlers voor een betrouwbare dienstverlening. Betrouwbaarheid is in dit verband het inbouwen van mechanismen die bescherming van informatie ten doel hebben.

De beveiliging dient aandacht te geven aan de aspecten beschikbaarheid, integriteit, vertrouwelijkheid, controleerbaarheid en onweerlegbaarheid. Het is niet voldoende dat elke partij in het digitaal stelsel gaat bepalen wat veilig is, dan is het digitaal stelsel niet veilig. De governance voor de beveiliging van het digitaal stelsel dient op stelselniveau te zijn geregeld. De beveiliging van het stelselknooppunt is cruciaal omdat alles daarvan afhankelijk is, van leveranciers van omgevingsinformatie tot en met gebruikerstoepassingen.
De volgende principes van de NORA[7] worden als uitgangspunt gehanteerd:

- Beschikbaarheid: De beschikbaarheid van de dienst voldoet aan de door de dienstverlener met de afnemer gemaakte continuïteitsafspraken.
- Integriteit: De dienstverlener waarborgt de integriteit van gegevens.
- Controleerbaarheid: De dienstverlener zorgt ervoor dat de beoogde toegang tot gegevens en de juiste werking van zijn systemen continu alsook achteraf te controleren is.
- Vertrouwelijkheid: De dienstverlener verschaft alleen geautoriseerde afnemers toegang tot vertrouwelijke gegevens.
- Onweerlegbaarheid: De dienstverlener zorgt ervoor dat de berichtuitwisseling onweerlegbaar is.

Om aan deze principes van NORA te voldoen dienen beveiligingsmaatregelen en privacymaatregelen te worden genomen. De beveiligingsmaatregelen dienen te worden genomen conform NEN-ISO/IEC 27002:2007.nl / 27002:2013.nl en de baseline informatiebeveiliging Rijk (BIR) of daarmee vergelijkbare maatregelen. De privacymaaatregelen dienen te worden genomen conform de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG).

De binnen de DSO-LV ontwikkelde componenten dienen zelf ook op enkele aspecten van beveiliging en privacy te zijn ontworpen. Het gaat dan vooral om de koppeling met de identificatie- en authenticatie componenten (DigiD en e-Herkenning), het verlenen van de juiste autorisaties (het daadwerkelijk toegang verlenen tot functies en informatie) en de algemene vertrouwelijkheid door middel van encryptie.

Vertrouwde domeinen
De beveiliging richt zich primair op de informatieuitwisseling tussen organisaties en is gebaseerd op het concept van vertrouwde domeinen. Het concept van de vertrouwde domeinen gaat er van uit dat binnen een vertrouwd domein de beveiligingsmaatregelen aan de informatiebeveiligingseisen voldoen. Binnen het eigen vertrouwde domein bepaalt iedere organisatie zelf welke beveiligingsmaatregelen zij neemt.

Niet vertrouwde netwerken
Netwerken tussen vertrouwde domeinen worden als niet veilig beschouwd. Dit geldt ook voor overheidsnetwerken en Diginetwerk. Voor het transport over niet-vertrouwde netwerken zijn beveiligingsmaatregelen noodzakelijk in de vorm van encryptie op transportniveau. Als berichten vertrouwelijke informatie bevatten wordt dit aangevuld met encryptie op berichtniveau. Uit de afspraken die een aanbieder en afnemer maken over informatieuitwisseling en vastleggen in het servicesregister wordt duidelijk welke beveiligingsmaatregelen van toepassing zijn.

[7] In de principes van NORA wordt met dienstverlener bedoeld: een overheidsorganisatie die diensten levert.

Filteren
Autorisatie en beveiligingsmaatregelen bepalen welke informatieuitwisselingen beschikbaar zijn voor een afnemend systeem. Dat een afnemend systeem geautoriseerd is, betekent nog niet dat het geautoriseerd is voor alle gegevens. Een informatieuitwisseling moet garanderen dat een afnemend systeem alleen toegang heeft tot gegevens waartoe dit afnemende systeem geautoriseerd is, dit wordt ook wel filteren genoemd. Filteren kan afhankelijk van de informatieuitwisseling op basis van organisatie, rol en gebruiker gebeuren.

9.1.1 Identificatie, Authenticatie en Autorisatie, Machtigen

Voor identificatie, authenticatie en autorisatie gelden de volgende algemene kaders.

Identificatie en authenticatie van gebruikers en (medewerkers) van Bevoegd Gezagen wordt uitgevoerd in e-Overheid bouwstenen: DigiD en E-Herkenning.

Voor **machtigen** van een ander steunt DSO-LV volgens de architectuur op de diensten van een e-Overheids bouwsteen. Machtigen is een wezenlijke functionaliteit die het DSO-LV gebruikt bij o.a. het doen van een Aanvraag. Deze bouwsteen, de zogenaamde Zaakmachtiging, staat specifieke machtingen van zaken toe. *N.B.: deze bouwsteen zal niet beschikbaar zijn voor de eerste 'livegang' van DSO-LV. Er komt wel een bredere (dus niet specifiek ingericht voor het gebruik van 'zaken') 'machtigingen-service' in de 2e helft van 2019. DSO-LV zal voor de eerste livegang aansluiten op deze bredere machtigingen-service bij BZK*.

Autorisatie, dus het daadwerkelijk toegang verlenen tot informatie en functionaliteiten op basis van de vastgestelde rol en/of identiteit, vindt plaats op component niveau.

Hierbij is het belangrijk dat alle DSO-LV componenten het verkrijgen en verwerken van 'access evidence', bijvoorbeeld d.m.v. een toegangstokens door de e-Overheid bouwstenen, zelf kunnen uitvoeren. Dit is belangrijk om wetgeving rondom privacy, zoals de AVG, juist te kunnen implementeren.

Dit betekent ook dat de informatie in de DSO-LV componenten zo moet worden opgeslagen dat classificatie van deze gegevens mogelijk is en gekoppeld kan worden aan rollen en identiteiten.

9.1.2 Afgeleide principes Beveiliging & Privacy

Voor het onderdeel Beveiliging en privacy gelden de volgende afgeleide principes.

Principe	Beschrijving
APDSO17	De classificatie van de gegevens bepaalt de sterkte van het authenticatiemiddel.
APDSO18	De beveiliging wordt ingericht op basis van afweging van risico's in de keten.
APDSO19	De beveiliging wordt ingericht op basis van afweging van bruikbaarheid en beheerbaarheid.
APDSO20	Security en privacy by design.

[APDSO17] De classificatie van de gegevens bepaalt de sterkte van het authenticatiemiddel
De keuze van het authenticatiemiddel is afhankelijk van de inschatting van de risico's die ontstaan bij niet toegestaan inzien en gebruik van gegevens. Afhankelijk van de risico inschatting wordt een authenticatiemiddel gekozen waarbij een steeds directere relatie bestaat met de mate van zekerheid waarin bewezen wordt dat iemand is die hij claimt te zijn. Globaal zijn die middelen:

1. Iets weten (zwak: password);
2. Iets hebben (middel: rijbewijs, paspoort, bankpas);
3. Iemand zijn (hoog: IRIS scan, vingerafdruk).

De classificatie van gegevens is de verantwoordelijkheid van de verantwoordelijke in de keten, te weten het Bevoegd Gezag. Gegevens die geen classificatie hebben worden beschouwd als toegankelijk voor iedereen (Open Data, Visie Open Overheid (2013)).

[APDSO18] De beveiliging wordt ingericht op basis van afweging van de risico's in de keten
Op basis van bedrijfsdoelen vindt afweging tussen risico's en beveiliging plaats. Deze afweging vindt op ketenniveau plaats. Afwegingen tussen risico's van bedreigingen en kosten worden geïdentificeerd, inclusief negatieve impact op andere aspecten van de operationele effectiviteit. Maatregelen worden genomen op basis van deze afwegingen.

[APDSO19] De beveiliging wordt ingericht op basis van afweging van bruikbaarheid en beheerbaarheid
De beveiliging moet het gebruik en beheer niet blokkeren of onnodig ingewikkeld maken. De beveiligingsoplossingen moeten open en eenvoudig zijn.

[APDSO20] Security en privacy by design
Beveiliging en privacy zijn vanaf het begin onderdeel van de architectuur en het ontwerp van digitale voorzieningen. Bij het opstellen van het programma van eisen moeten beveiliging en privacy worden meegenomen. Die eisen moeten vervolgens verwerkt worden in de architectuur en het ontwerp. Deze Doelarchitectuur bevat kader voor de binnen DSO-LV verband ontwikkelde componenten en voor de DSO-LV als geheel.

9.2 Archivering en Duurzame toegankelijkheid

Duurzame toegankelijkheid gaat over het vastleggen en conserveren van informatieobjecten op een zodanige wijze dat deze informatieobjecten ook in de toekomst gelezen kunnen worden.

De "wijze van vastleggen" is beschreven in het toepassingsprofiel metadatering lokale overheden (TMLO) van het Nationaal Archief. Het TMLO draagt bij aan standaardisatie van metadatering door overheden – het is de minimale set die door iedereen gehanteerd wordt. Dit is belangrijk omdat alleen door standaardisatie moeiteloze uitwisseling van informatie tussen (overheids)organisaties tot stand kan komen.

De verantwoordelijkheid (zorgdragerschap) voor de duurzame toegankelijkheid (bewaarplicht) is geborgd in de archiefwet, toegewezen aan één organisatie en belegd bij één persoon.

Uitgangspunt voor de DSO-LV is dat :

- de DSO-LV de plicht heeft om alle informatieobjecten te voorzien van die kenmerken die in het TMLO zijn vastgelegd. Dit om er voor te zorgen dat elk informatieobject op een juiste wijze is geregistreerd opdat zij op een later tijdstip gevonden en gelezen kan worden.
- de DSO-LV een bewaarplicht heeft voor het vastleggen van gegevens over het gebruik, het toevoegen en het aanpassen van informatieobjecten tijdens het ondersteunen van de gebruikers in het loket.
- de DSO-LV **geen** bewaarplicht heeft voor informatieobjecten die door het bevoegd gezag of de indiener zijn aangeleverd dan wel worden opgehaald, tenzij anders vastgelegd in de omgevingswet of de invoeringswet. De DSO-LV is een lege doos en fungeert als doorgeefluik tussen initiatiefnemer en bevoegd gezag.

NB1.
De bewaarplicht binnen De DSO-LV verschilt per component en per informatieobject. Om de bewaarplicht en benodigde maatregelen in detail te bepalen wordt een DUTO scan uitgevoerd.

9.3 Tijdreizen

Om de in de Visie geschetste beelden realiseerbaar te maken en om de juridische robuustheid van het stelsel nu en in de toekomst te kunnen garanderen, ondersteunt het DSO het concept Tijdreizen. Waar nodig worden gegevens zodanig opgeslagen dat de beschikbaarheid en de geldigheid op een bepaald tijdstip en gedurende een bepaalde periode kan worden vastgesteld.

Tijdreizen is niet beperkt tot het verleden: ook voorspellingen, wat er in werking treedt op, modelgegevens of bijvoorbeeld wettelijke regels die al vastgesteld zijn maar ingaan op een datum in de toekomst vallen onder Tijdreizen.

9.4 OPEN DATA EN FAIR USE

De implementatie van de DSO-LV voldoet aan de overheidsrichtlijnen voor open data en “fair use”. De DSO-LV voorziet in een open stelsel van (gegevens-)services voor derden aangaande de vrij toegankelijke gegevens.

“Fair use” heeft de betekenis van de wijze waarop de afnemers omgaan met de aangeboden API's en webservices. Onderscheid wordt gemaakt in 1. Open service anoniem; 2. Open service met garanties; 3. Service met toegangsbeperking; 4. Service met doelbinding.

10 BIJLAGE A: VINDPLAATS DOCUMENTEN

- Visiedocument Digitaal Stelsel Omgevingswet v1.0
  https://www.omgevingswetportaal.nl/documenten/rapporten/2016/12/16/visie-dso.

- Globaal programma van eisen Digitaal Stelsel Omgevingswet v1.0
  https://aandeslagmetdeomgevingswet.nl/digitaal-stelsel/documenten/documenten/globaal-programma/

- Globaal programma van eisen Digitaal Stelsel Omgevingswet v2.0
  Nog niet gepubliceerd op internet.

- Omgevingswet
  http://www.omgevingswetportaal.nl/wet-en-regelgeving/documenten/publicaties/2016/03/23/de-omgevingswet-staatsblad

- Programmadefinitie GOAL: Digitaal Stelsel Omgevingswet v2.0
  https://omgevingswet.pleio.nl/file/download/27383532

- Architectuurdocument GOAL
  https://omgevingswet.pleio.nl/file/download/27383692

- Nederlandse overheid referentie architectuur (NORA)
  http://www.noraonline.nl/wiki/NORA_online

11 BIJLAGE B: OVERZICHT WETTEN

1. Omgevingswet
2. Algemene Verordening Gegevensbescherming
3. Algemene wet bestuursrecht
4. Archiefwet
5. Auteurswet
6. Bekendmakingswet
7. Databankenwet
8. Europese privacy verordening (Directive 95/46/EC on the protection of individuals with regard to the processing of personal data and on the free movement of such data, Data Protection)
9. Europese richtlijn Infrastructure for Spatial Information in the European Community (INSPIRE)
10. Europese richtlijn open data (Directive 2003/98/EC on the reuse of public sector information, PSI-directive)
11. Wet algemene bepalingen burgerservicenummer
12. Wet elektronisch bestuurlijk verkeer
13. Wet elektronische handtekening (zie eIDas verordening)
14. Wet hergebruik van overheidsinformatie
15. Wet openbaarheid van bestuur
16. Wijzigingswet computercriminaliteit in Wetboek van Strafrecht
17. eIDas – Europese verordening voor gebruik van digitale identificatie- en authenticatiemiddelen

12 BIJLAGE C: UITGANGSPUNTEN DIGITAAL STELSEL UIT VISIE DOCUMENT V1.0

Visie pag. 20-23.

Het digitaal stelsel stelt de gebruiker centraal.

- [A1] Het digitaal stelsel is een samenhangend geheel.
- [A2] Vraagsturing staat centraal.
- [A3] Dienstverlening aan eindgebruikers is leidend.
- [A4] Er is een gelijke informatiepositie over de fysieke leefomgeving voor alle gebruikers.

Het digitaal stelsel wordt gecontroleerd en toekomstgericht ontwikkeld.

- [B1] Het Digitaal Stelsel Omgevingswet wordt interbestuurlijk en stapsgewijs ontwikkeld.
- [B2] Investeringen vinden plaats waar deze het meest renderen.
- [B3] Batenrealisatie.
- [B4] Minimaliseren beheerlast bronhouders en bevoegd gezagen.
- [B5] Er is ruimte voor innovatie en flexibiliteit.
- [B6] Locatiegerichte, dynamische en 3D informatie.

Het digitaal stelsel is betrouwbaar en toegankelijk.

- [C1] Aangewezen gegevens(verzamelingen) in het stelsel voldoen aan de kwaliteitseisen en standaarden die bij ministeriële regeling worden vastgesteld.
- [C2] Het gebruik van het digitaal stelsel is voor alle overheden gelijk.
- [C3] Open stelsel.
- [C4] Traceerbaarheid in de tijd.
- [C5] Archivering.

Het digitaal stelsel wordt onder architectuur ontwikkeld.

- [D1] Gebruik van referentiearchitecturen.
- [D2] Hergebruik van functies.
- [D3] Standaardisatie.
- [D4] Informatieveiligheid en privacybescherming zijn noodzakelijk.

13 BIJLAGE D: BASIS- EN AFGELEIDE PRINCIPES UIT NORA[8]

Basisprincipes

1. Afnemers krijgen de dienstverlening waar ze behoefte aan hebben.
2. Afnemers kunnen de dienst eenvoudig vinden.
3. Afnemers hebben eenvoudig toegang tot de dienst.
4. Afnemers ervaren uniformiteit in de dienstverlening door het gebruik van standaardoplossingen.
5. Afnemers krijgen gerelateerde diensten gebundeld aangeboden.
6. Afnemers hebben inzage in voor hen relevante informatie.
7. Afnemers worden niet geconfronteerd met overbodige vragen.
8. Afnemers kunnen erop vertrouwen dat informatie niet wordt misbruikt.
9. Afnemers kunnen erop vertrouwen dat de dienstverlener zich aan afspraken houdt.
10. Afnemers kunnen input leveren over de dienstverlening.

Afgeleide principes

AP01 De dienst is zodanig opgezet, dat andere organisaties deze in eigen diensten kunnen hergebruiken.
AP02 De stappen uit het dienstverleningsproces zijn ontsloten als dienst.
AP03 De dienst vult andere diensten aan en overlapt deze niet.
AP04 De dienst is helder gepositioneerd in het dienstenaanbod.
AP05 De dienst is nauwkeurig beschreven.
AP06 De dienst maakt gebruik van standaard oplossingen.
AP07 De dienst maakt gebruik van de landelijke bouwstenen e-overheid.
AP08 De dienst maakt gebruik van open standaarden.
AP09 De dienst kan via internet worden aangevraagd.
AP10 De dienst kan, behalve via internet, via minimaal één ander kanaal voor persoonlijk contact worden aangevraagd.
AP11 Het resultaat van de dienst is gelijkwaardig, ongeacht het kanaal waarlangs de dienst wordt aangevraagd of geleverd.
AP12 Afnemers wordt niet naar reeds bekende informatie gevraagd.
AP13 Alle gebruikte informatieobjecten zijn afkomstig uit een bronregistratie.
AP14 Bij gerede twijfel aan de juistheid van informatie, meldt de dienstverlener dit aan de verantwoordelijke bronhouder.
AP15 Het doel waarvoor informatie wordt (her)gebruikt is verenigbaar met het doel waarvoor deze oorspronkelijk is verzameld.
AP17 De aan de dienst gerelateerde informatieobjecten zijn, uniek geïdentificeerd, in een informtiemoel beschreven.
AP18 De dienst ontsluit ruimtelijke informatie locatiegewijs.
AP19 De gebruiker staat aantoonbaar centraal gedurende het (door-)ontwikkelen van diensten en ondersteunende systemen.
AP20 De dienst benadert geïdentificeerde afnemers op persoonlijke wijze.
AP21 De dienst wordt gebundeld met verwante diensten zodat deze samen met één aanvraag afgenomen kunnen worden.
AP22 Overheidsloketten verwijzen gericht door naar de dienst.
AP23 De dienst wordt na bepaalde signalen automatisch geleverd.
AP24 De dienst ondersteunt proactiviteit van dienstverleners binnen en buiten de organisatie.
AP25 Afnemers worden geïnformeerd over de stand van zaken bij de gevraagde dienst.
AP26 De afnemer heeft inzage in de eigen informatie en het gebruik er van.
AP27 Eén organisatie is verantwoordelijk en aanspreekbaar voor de dienst.

[8] In de principes van NORA wordt met dienstverlener bedoeld: een overheidsorganisatie die diensten levert.

AP28 Dienstverlener en afnemer hebben afspraken vastgelegd over de levering van de dienst.

AP29 De dienstverlener draagt zelf de consequenties wanneer de dienst afwijkt van afspraken en standaarden.

AP30 De wijze waarop een dienst geleverd is, kan worden verantwoord.

AP31 De kwaliteit van de dienst wordt bestuurd op basis van cyclische terugkoppeling.

AP32 Sturing op de kwaliteit van de dienst is verankerd op het hoogste niveau van de organisatie.

AP33 De dienst voldoet aan de baseline kwaliteit.

AP34 De dienstverlener legt verantwoording af over de mate van control, in overleg met de afnemer.

AP40 De onweerlegbaarheid van berichtenuitwisseling wordt gegarandeerd door wederzijdse authenticatie en door versleuteling van elektronische handtekeningen.

AP41 De beschikbaarheid van de dienst voldoet aan de met de afnemer gemaakte continuïteitsafspraken.

AP42 De dienstverlener waarborgt de integriteit van gegevens en systeemfuncties.

AP43 De dienstverlener verschaft alleen geautoriseerde afnemers toegang tot vertrouwelijke gegevens.

AP44 De dienstverlener zorgt ervoor dat de beoogde toegang tot gegevens en de juiste werking van zijn systemen continu alsook achteraf te controleren is.

14 BIJLAGE F: OVERZICHT STANDAARDEN

De hieronder opgenomen lijst met te gebruiken standaarden is gebaseerd op het inzicht op het moment van opstellen van deze doelarchitectuur en die een directe relatie hebben tot de aspecten die door deze Doelarchitectuur worden beschreven, Dit inzicht zal in de loop van de tijd aan verandering onderhevig zijn. Voor een complete lijst van gehanteerde standaarden wordt verwezen naar de documenten die door de Opdrachtnemer zijn opgeleverd.

'Pas toe of leg uit'-standaarden

1. Aquo-standaard/IMWA
2. BWB – Basis Wetten Bestand (Juriconnect BWB)
3. DUTO – Normenkader Duurzaam Toegankelijke Overheidsinformatie
4. ECLI – European Case Law Identifier (ECLI)
5. Industry Foundation Classes, uitwisseling van 3D-bouwinformatiemodellen (BIM)
6. ISO 19136:2007 Geographic information – Geography Markup Language (GML)
7. JCDR – Juriconnect Decentrale Regelgeving
8. Nederlands metadata profiel op ISO 19119 voor services, versie 1.2
9. Nederlands profiel op ISO 19115 voor geografie, versie 1.3
10. Nederlands profiel op ISO 19128 Geographic information – Web Map Server Interface, versie 1.0 (WMS)
11. Nederlands profiel op ISO 19142 Geographic information – Web Feature Service, versie 1.01 (WFS)
12. NEN 2082
13. NEN 3610:2011 (nl) Basismodel Geo-informatie
14. NEN-ISO 23081 Standaard voor Metadata voor archiefbescheiden
15. NEN-ISO/IEC 27001:2005.nl / 27001:2013.nl
16. NEN-ISO/IEC 27002:2007.nl / 27002:2013.nl
17. OAI-PMH – Open Archives Initiative Protocol for Metadata Harvesting
18. OWMS Overheid.nl Web Metadata Standaard
19. RGBZ – Referentiemodel Gemeentelijke Basisgegevens Zaken
20. RSGB – Referentiemodel Stelsel van Gemeentelijk Basisgegevens
21. Samenwerkende Catalogi
22. SAML – Security Assertion Markup Language
23. SIKB 0101 Protocol voor digitale data-uitwisseling bodemgegevens
24. SKOS – Simple Knowledge Organization System
25. STOSAG – Stuurgroep Open Standaarden Afval en Grondstoffen
26. StUF – Standaard Uitwisselings Formaat
27. Webrichtlijnen
28. OpenAPI specification
29. DNSSEC - DNS Secure
30. SPF - Sender Policy Framework
31. StartTLS en DANE - Transport Layer Secure & DNS based Autentication of Named Entities
32. PDF (1.7, A1, A2) - Portable Document Format
33. CMIS - Content Management Interoperability Services
34. DKIM - Domain Keys Identified Mailsignatures

Gangbare standaarden

35. GEOJSON
36. GEOJSON-LD
37. HTTP 1.1
38. JSON
39. JSON-LD

40. URI
41. XMI
42. XML
43. DCAT
44. DCAT-NL
45. GEODCAT
46. GEOSPARQL
47. Oauth
48. Odata (af te wegen met standaarden voor linked data)
49. RDF
50. SPARQL
51. AKN/JOIN (voor unieke identificatie van informatieobjecten)
52. OGC Simple Features (voor 2-dimensionale representatie van een geometrie)
53. OAS (Open API Specification)

15 BIJLAGE G: REGELS OP MAAT EN BEGRIJPELIJK

15.1 INLEIDING

Regels op maat en begrijpelijk is de verzamelnaam voor het doel-, activiteit-, locatiegericht en begrijpelijk aanbieden van regels uitbesluiten aan alle gebruikers: een ieder, initiatiefnemers, belanghebbenden en bevoegd gezag.

- Doelgericht alleen dat waarnaar de gebruiker op zoek is.
- Activiteitgericht over de activiteit(en) die de gebruiker wil gaan (laten) uitvoeren.
- Locatiegericht over de locatie die de gebruiker op het oog heeft.
- Begrijpelijk in een afgesproken begrijpelijk taalniveau.

15.2 REGELS

Regels zijn gedeelten van teksten uit besluiten, en wel die gedeelten waarin staat wat wel en niet mag of moet, door wie, wanneer en hoe. Deze regels worden op maat aan de gebruikers aangeboden in de vorm van ‘juridische regels op maat’, deze zijn nog niet persé begrijpelijk. De juridische regels die worden omgezet naar begrijpelijke taal worden aan de gebruikers aangeboden in de vorm van ‘vragenbomen’ en ‘formulieren’.

- Juridische regels op maat: overzicht met regels die op een bepaalde situatie van toepassing zijn.
- Vragenbomen: opeenvolgende vragen gericht op een conclusie.
- Formulieren: opeenvolgende vragen gericht op het indienen van een aanvraag, melding of informatieplicht.

Het grote voordeel van omzetten van juridische regels naar begrijpelijke taal is dat de gebruiker niet langer zelf conclusies moeten trekken uit de getoonde ‘juridische regels op maat’, maar dat de vragenbomen, op basis van de via vragen verkregen informatie, conclusies trekken en tonen aan de gebruiker. Het allerbelangrijkste van vragenbomen zijn juiste conclusies, essentieel daarvoor is het verkrijgen van juiste informatie via zo begrijpelijk mogelijke vragen. Voor het opstellen van zo begrijpelijk mogelijke vragen wordt de binding tussen de formulering van de juridische regel en de formulering van de vraag losser. En soms wordt voor de begrijpelijkheid één regel uitgewerkt in meerdere vragen.

Op basis van de conclusies is alle informatie beschikbaar voor het bepalen van het indienformulier. Voorafgaand aan het genereren van het formulier krijgt de gebruiker de vraag welke onderdelen hij wel en welke niet wil gaanindienen. Het daarna gegenereerde formulier is een eenvoudig, maar wel slim formulier: zo kan het invullen van ‘ja’ bij vraag 1 betekenen dat ook de vragen 2, 3 en 4 moeten worden ingevuld. De binding tussen de formulering van de juridische regel en de vragen in het formulier is nog losser dan die is bij vragenbomen: als in de wet bijvoorbeeld staat: gegevens van de indiener, kan dat in het formulier tien velden zijn met evenzovele vragen.

Vragenbomen en formulieren bepalen in belangrijke mate de werking van de gebruikerstoepassingen voor Oriënteren en Indienen. In de landelijke voorziening van het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO-LV) is het maken en beheren van vragenbomen en formulieren ‘ontkoppeld’ van de gebruikerstoepassingen. Daardoor kan de werking van de gebruikerstoepassingen aangepast worden zonder de software aan te passen. Dit draagt in belangrijke mate bij aan de dynamiek in de DSO-LV.

15.3 DOELGERICHT

Vanwege de doelgerichtheid zijn er juridische regels op maat in de vorm van ‘voorschriften op maat’ en ‘maatregelen op maat’, en zijn er vragenbomen in de vorm van ‘plichtenhulp’, ‘formulierhulp’, ‘bijlagenhulp’ en ‘onderzoekenhulp’. Het doel van de verschillende vormen is:

1. Juridische regels op maat lijst met gedeelten van teksten uit besluiten die van toepassing zijn.
2. Voorschriften op maat lijst met voorschriften die van toepassing zijn.
3. Maatregelen op maat lijst met maatregelen die van toepassing zijn.
4. Plichtenhulp bepalen van vergunning- en melding- en informatieplichten.
5. Formulierhulp bepalen van de formulieronderdelen die ingevuld moeten worden.
6. Bijlagenhulp bepalen van de bijlagen die bij het formulier gevoegd moeten worden.
7. Onderzoekenhulp bepalen van het onderzoek dat uitgevoerd moet worden.

Het doel van de onderzoekenhulp is het voorkomen van onnodig, en onnodig uitgebreid onderzoek. De onderzoekenhulp geeft inzicht in de reeds verrichte onderzoeken.

Om tot zinvolle conclusies te komen, moet voor alle 'hulpen' altijd locatie en activiteit(en) bekend zijn. Elke volgende hulp wordt door de gebruiker bewust gekozen en opgestart, en levert aan het einde eigen conclusies op. Op basis van de conclusies kan de gebruiker kiezen om al dan niet door te gaan met een volgende hulp. In de volgende afbeelding is de flow en samenhang tussen de vragenbomen weergegeven. De gebruiker kan beginnen met welke hulp hij wil, maar zal altijd eerst geleid worden langs locatie en activiteiten. Na het afronden van de eerst hulp kan de gebruiker kiezen welke volgende hulp hij wil invullen, en de hulpen als kralen aan een ketting te rijgen.

16 BIJLAGE H: WERKEN ONDER ARCHITECTUUR

16.1 AANLEIDING

In deze bijlage is - op hoofdlijnen - het werken onder architectuur beschreven. Daar waar binnen de diverse organisatie sprake is van werken onder architectuur, is er, naast de grote overeenkomsten in de wijze waarop dit wordt ingevuld, ook sprake van verschillen. Deze verschillen zijn onder meer een gevolg van de omvang van de organisatie, de projecten en de daarbij betrokken teams en medewerkers. Deze bijlage beschrijft de wijze waarop het werken onder architectuur is ingericht voor de landelijke voorziening van het Digitaal Stelsel Omgevingswet (aangeduid als DSO-LV).

16.2 DOEL VAN ARCHITECTUUR

Evenals andere organisaties binnen de overheid streven de partijen bij het Bestuursakkoord Implementatie Omgevingswet naar de verwezenlijking van politieke en bestuurlijke doelstellingen en dit leidt tot een welhaast continue stroom veranderingen. Het succesvol doorvoeren van deze veranderingen, vaak in de vorm van projecten, vraagt om inzicht in de samenhang en samenwerking van (de ontwerpen van) wet- en regelgeving, organisaties, processen en informatievoorziening, gericht op het bereiken van de wijzigende en nieuwe doelen.

Hoe groter, ambitieuzer en complexer een project, hoe groter het belang van ‘grip’ en de noodzaak tot afspraken en sturing. Het ‘Werken onder Architectuur’ maakt de complexiteit beheersbaar en maakt het mogelijk noodzakelijke en gewenste veranderingen in de vorm van projecten op te knippen, waarbij de samenhang behouden blijft en hergebruik van bestaande (delen van) oplossingen mogelijk wordt.

Het doel van architectuur is het management, opdrachtgevers en projectleiders[9] te ondersteunen bij hun rol als eigenaar of opdrachtgever voor het (door)ontwikkelen van nieuwe en bestaande informatiesystemen. Architectuur geeft inzicht in de mogelijke ontwikkelrichtingen en in de samenhang met andere ontwikkelingen in de digitale informatievoorziening. Op basis daarvan kunnen het management of de opdrachtgever, in overleg met de relevante partners en partijen, keuzen maken over de architectuur (opzet).

16.3 ARCHITECTUUR DOCUMENTEN

Architectuur stelt per fase, vanaf idee tot aan realisatie, een bij de fase passend architectuur document op. Hierin wordt steeds gedetailleerder en concreter beschreven wat er precies (door)ontwikkeld moet worden. In de volgende afbeelding is de reeks architectuur documenten weergegeven.

[9] Voor project mag ook programma gelezen worden, op deze plaats dus: programmamanager.

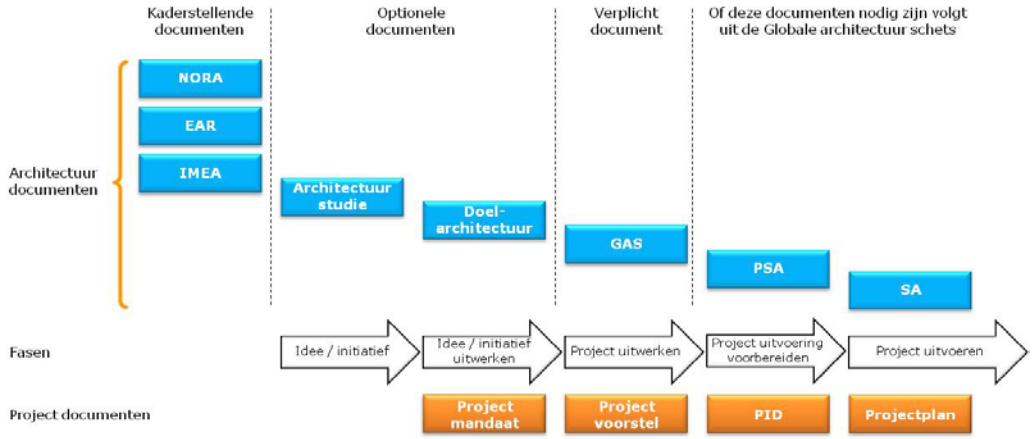

Toelichting architectuur documenten

- De NORA (Nederlandse overheid referentie architectuur) bevat de overheidbrede kaders.
- Een architectuur studie werkt een bepaald aspect nader uit.
- Een doelarchitectuur beschrijft het eindbeeld voor een bepaald terrein.
- Een GAS (globale architectuur schets) bevat de hoofdkeuzen voor een te ontwikkelen oplossing.
- De PSA (project start architectuur) werkt de GAS uit voor de hele breedte van de oplossing.
- De SA (solution architectuur) is de concrete en gedetailleerde uitwerking van de PSA voor het systeem.

Toelichting project documenten

- Een project mandaat is de toestemming om een initiatief te gaan uitwerken.
- Een project voorstel bevat de informatie om een besluit te kunnen nemen om de project uitvoering te gaan voorbereiden.
- Het PID (project initiatie document) bevat de informatie om een besluit te kunnen nemen om het project te gaan uitvoeren.
- Het projectplan bevat de afspraken over de uitvoering van het project, het is het ‘contract’ tussen de opdrachtgever en de projectleider.

Aan het einde van een fase worden het project en architectuur document gezamenlijk voorgelegd aan de opdrachtgever voor een GO / NOGO besluit over het starten van de volgende fase. Bij een GO worden het project en architectuur document gezamenlijk meegegeven als opdracht voor die volgende fase.

16.4 Werking architectuur documenten

Een organisatie stelt op allerlei niveaus doelen, deze doelen zijn van elkaar afgeleid en liggen in elkaars verlengde. De strategische doelen worden uitgewerkt in de enterprise architectuur. Dit kaderstellende architectuur document en de daarin opgenomen keuzen en kaders worden vastgesteld door de bestuurder van de organisatie.

Voorafgaand aan een besluit over het al dan niet gaan ontwikkelen van nieuwe of het aanpassen van bestaande systemen, kan voor een bepaald aspect of eindbeeld van de informatievoorziening een architectuur studie uitgevoerd of een doelarchitectuur opgesteld worden. Het uitvoeren of opstellen daarvan is optioneel en wordt gedaan als daar behoefte aan is.

Het ontwikkelen van nieuwe en aanpassen van bestaande systemen gebeurt meestal in projecten. Uitgaande van de scope van een project werkt architectuur de oplossingsrichting, keuzen en kaders voor het project uit. Die kaders moeten er voor zorgen dat het resultaat van het project bijdraagt aan doorontwikkeling van de

digitale informatievoorziening. Het project krijgt de opdracht om de oplossing binnen de meegegeven kaders te realiseren. Voorafgaand aan een besluit over het al dan niet gaan ontwikkelen van een nieuw of aanpassen van een bestaand systeem moeten de oplossingsrichting, keuzen en kaders worden uitgewerkt in een globale architectuur schets (GAS). Dit architectuur document en de daarin opgenomen oplossingsrichting, keuzen en kaders worden vastgesteld door de opdrachtgever. Op basis van de GAS wordt tevens bepaald of in de volgende fase een project start architectuur (PSA) opgesteld moet worden.
In de volgende afbeelding is weergegeven hoe de kaders (de streeplijntjes) uit het ene document sturend zijn voor de uitwerking in een volgend document.

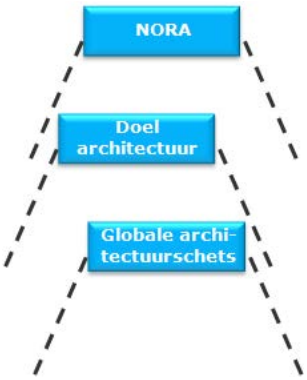

16.5 GEKOZEN OPZET VASTHOUDEN

Om de gekozen (architectuur) opzet vast te houden, behoeft het architectuur document van een volgende fase de instemming van of namens de opdrachtgever van de voorgaande fase. De architect voor de voorafgaande fase, veelal de opsteller van het kaderstellende document, vervult in de volgende fase de belangrijke rol van *control* architect. Met *control* is hier niet controleren maar *beheersen* bedoeld, het 'vinger aan de pols houden' in een volgende fase, om de uitgewerkte en vastgestelde oplossingsrichting, keuzen en kaders, oftewel om de gekozen opzet uit de voorafgaande fase vast te houden.

16.6 BETROKKENHEID OPDRACHTGEVER

De afbeelding met de reeks architectuur documenten uit paragraaf 2.1 maakt het mogelijk om eenvoudig de architectuur betrokkenheid van de opdrachtgever voor de DSO-LV bij programma's en projecten weer te geven. In de volgende afbeeldingen is deze betrokkenheid weergegeven.

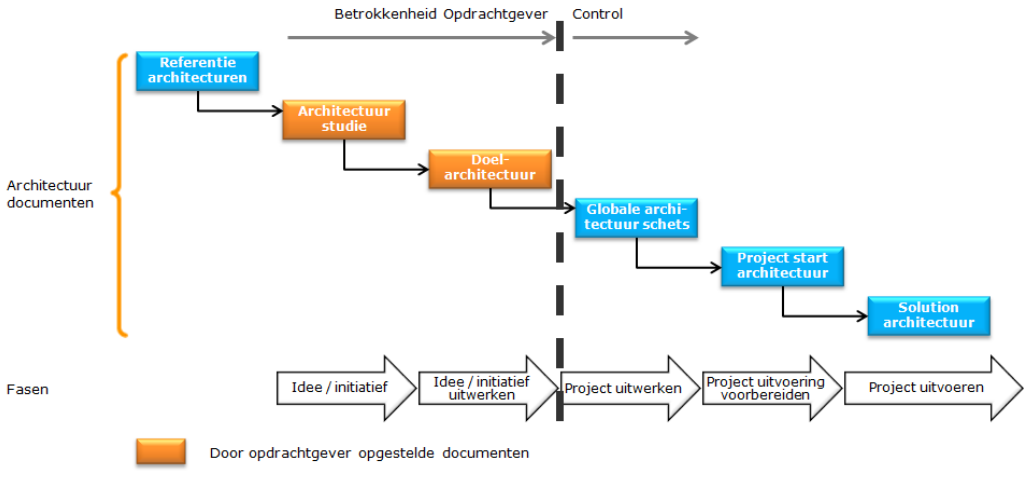

16.7 TOP DOWN STURING ARCHITECTUUR

Een opdrachtgever geeft top down sturing aan de architectuur door het vaststellen architectuur documenten met keuzen en kaders en het doorgeven daarvan aan de opdrachtgever voor de volgende fase. Na die volgende fase zal die opdrachtgever 'zijn' architectuur document met keuzen en kaders vaststellen en doorgeven aan … enz. In de volgende afbeelding is dit weergegeven.

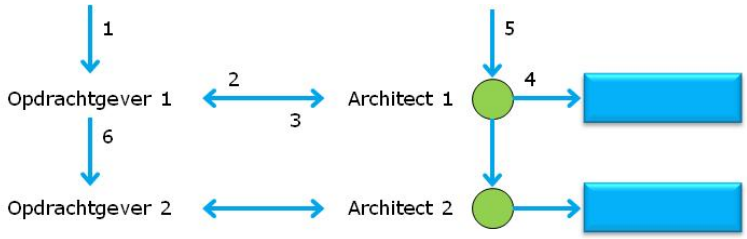

Toelichting

1. Verstrekken opdracht met architectuur document aan opdrachtgever 1.
2. Aanhaken architect 1.
3. Bepalen doelen (problemen), eisen, wensen, keuzen en kaders.
4. Opstellen architectuur document door architect 1.
5. Control op blijven binnen keuzen en kaders voorgaande document.
6. Verstrekken opdracht met architectuur document door opdrachtgever 1 aan opdrachtgever 2.

16.8 BOTTUM UP BIJSTELLEN ARCHITECTUUR

Wanneer tijdens een fase de opdrachtgever wil afwijken van meegekregen architectuur keuzen en kaders, dan legt de architect voor die fase dit voor aan de architect uit de voorgaande fase. Stemmen de architect en de opdrachtgever uit de voorgaande fase in, dan legt - alleen als het ook voor hen een vanuit een voorgaande fase meegekregen keuze of kader betreft - de architect uit de voorgaande fase dit voor aan de architect uit … enz.

Stemmen de architect of de opdrachtgever uit de voorgaande fase niet in, dan legt de architect voor de huidige fase dit voor aan zijn opdrachtgever. Wil die opdrachtgever toch afwijken, dan organiseert deze een architectuur overleg met de opdrachtgever uit de voorgaande fase. Stemt de opdrachtgever uit de voorgaande fase dan alsnog in, dan legt - alleen als het ook voor hen een vanuit een voorgaande fase meegekregen keuze of kader betreft - de architect voor de voorgaande fase dit voor aan de architect uit … enz. In de volgende afbeelding is dit weergegeven.

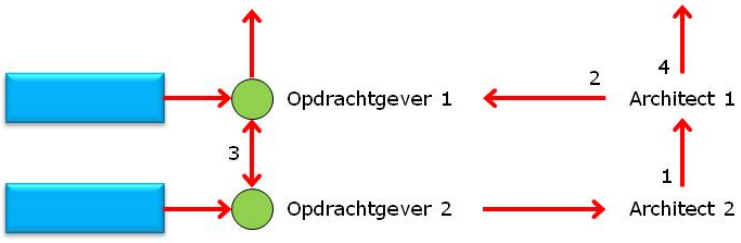

Toelichting

1. Voorleggen afwijken van kaders vanuit voorgaande fase door architect 2 aan architect 1.
2. Voorleggen afwijken door architect 1 aan opdrachtgever 1.
3. Overleg opdrachtgevers over afwijken.
4. Voorleggen afwijken van kaders vanuit voorgaande fase door architect 1.

16.9 Overleg over architectuur

Het formele en besluitvormende overleg over architectuur betreft dus verzoeken tot vaststellen (top down) of afwijken (bottum up) van architectuur keuzen en kaders.
Besluiten over het vaststellen van nieuwe of afwijken van bestaande kaderstellende architectuur documenten worden genomen door of namens de bestuurder van de organisatie.
Besluiten over het vaststellen van nieuwe kaderstellende architectuur documenten voor programma's en projecten worden genomen door de opdrachtgever die verantwoordelijk is voor het nieuwe document, na instemming van of namens de opdrachtgever uit de voorgaande fase.

Besluiten over het afwijken van bestaande kaderstellende architectuur documenten door programma's en projecten worden genomen door de leidinggevende die verantwoordelijk is voor het voorafgaande document. Het streven is om zo laag als mogelijk in de lijn over het afwijken te besluiten. In een enkel geval zal het toch nodig zijn helemaal 'omhoog' te gaan. Overige architectuur documenten zijn: doelarchitectuur, globale architectuur schets (GAS) en project start architectuur (PSA).

Besluiten over het afwijken (en daarmee de goedkeuring hiervoor) worden schriftelijk vastgelegd en toegevoegd aan het document met daarin het kader waarvan afgeweken wordt, en in het projectdossier en de vastlegging bevat tenminste de onderbouwing van de afwijking en geeft aan of, wanneer en door wie de afwijking wordt hersteld.

De in de voorgaande paragraaf beschreven opzet leidt in de uitvoering, bij projecten, tot twee 'lijnen': een besluitvormingslijn en een architectuurlijn. De besluitvormingslijn beslist, de architectuurlijn houdt tijdens de verdere uitwerking en uitvoering van een project 'de vinger aan de pols' of het zich houdt aan de meegekregen keuzen en kaders. Als een project op een bepaald punt daar niet aan kan of wil voldoen, en vertegenwoordigers van beide lijnen komen niet tot overeenstemming, wordt dit in een gezamenlijke escalatie voorgelegd aan het bovenliggende niveau.

16.10 Communicatie over Architectuur en kaders

De architectuurdocumenten (in de brede zin van het woord, dus bijvoorbeeld ook de kaderstellende notities) worden met de andere kaderdocumenten (Visie, Globaal Pakket van Eisen, Globaal Content Model) als consistente set gepubliceerd via die informatiekanalen van het programma Aan de Slag met de Omgevingswet en in een later stadium via het Informatiepunt DSO.

17 LIJSTEN EN INDEX

Figuur 1: De reeks architectuur documenten van ‘werken onder architectuur’ 15
Figuur 2: De samenhang tussen architecuur en andere documenten. Voor positie van GCR: zie toeliichting 16
Figuur 3: Beleids- en uitvoeringsketen verbindt juridisch stelsel en digitaal stelsel 17
Figuur 5: Bekendste besluiten per proces in de beleids- en uitvoeringsketen 18
Figuur 6: Perspectieven op de digitale ondersteuning van de Omgevingswet: DSO en DSO-LV 20
Figuur 7: Onderdelen van de DSO-LV 21
Figuur 9: Informatiestroom 'Van vraag naar informatie' 22
Figuur 11: Informatiestroom 'Van idee tot indienen' 22
Figuur 13: Informatistroom 'Van plan tot publicatie' 23
Figuur 16: Positie van informatiesystemen van Bevoegd Gezagen en e-Overheidbouwstenen 26
Figuur 18: Dynamische en robuuste delen van de landelijke voorziening. 27
Figuur 17: Positie van de LVBB 54